

y Administración:
Redacción
M E R C E D E S 1762
U. T. 69-1567
Bs. Aires
★
N A R O Č N I N A :
Za eno leto
\$ 8.—
Za pol leta
\$ 5.—
Za inozemstvo
1551

SLOVENSKI GLAS

(LA VOZ ESLOVENA)

PERIODICO QUINCENAL DE LA COLECTIVIDAD ESLOVENA (YUGOSLAVA) PARA TODA SUD AMERICA
ORGANO DEL CONSEJO ESLOVENO QUE REPRESENTA TODAS LAS SOCIEDADES ESLOVENAS

Franqueo Pagado Concesión 3159	
Correo Argentino Procedencia Central B.	Tarifa Reducida
	Concesión No.

REGISTRO NACIONAL
DE LA PROPIEDAD
INTELLECTUAL
No. 225027

LETO (AÑO) I.

BUENOS AIRES, 30 DE NOVIEMBRE (NOVEMBER) 1943

Štev. (Núm.) 6

29 — XI — 1943

El día 29 de Noviembre de 1943 quedará grabado en la historia de los pueblos de Yugoslavia como símbolo de gloria para todas sus libertades.

Este día fué anunciado al mundo la COSTITUCION del gobierno provisional de Yugoslavia en la ciudad de Jajce, donde se habían reunido los representantes de todos los pueblos de nuestra patria, que sellaron el rumbo a tomar, examinando lo pasado, estudiando el presente y tomando resoluciones para el futuro de nuestro país. Esta asamblea histórica se ha realizado dentro del infernal fragor de la lucha inigualada donde se batían nuestros pueblos en vida y muerte contra los enemigos invasores de sus lacayos y quislings de adentro.

Esto no era tarea fácil de realizar; no solamente porque el país estaba en guerra, sino porque más de la mitad de los representantes tuvieron que representar a aquellos que los han elegido, han tenido que franquear hasta centenares de kilómetros para llegar en aquel lugar entonces seguro de los ataques de los enemigos. Nuestro país puequeño en porciones geográficas, en su principio fué ocupado por los enemigos de par en par, que tuvieron que arrebatárselo casi se puede decir sin medio alguno para poder presentarle batalla. Narrar todo lo que soportaron y lo que han hecho estos indomables y gloriosos pueblos de Yugoslavia no cabe espacio y nosotros acá para conmemorar esta gloriosa fecha del cual nos referimos solamente queremos testimoniar nuestra hermana y fraternal adhesión hacia aquellos que no escatimaron nada y tod han dado para el bien de todos nosotros y de la humanidad. Dijimos que más del 50 por ciento de los representantes de esta histórica asamblea tuvieron que recorrer centenares de kilómetros para llegar a la histórica ciudad de Jajce, pero también tenemos que decir que hasta entonces había pasado ya casi dos años de cruenta lucha. En abril de 1941, Yugoslavia; el país cayó en manos de los peores enemigos de la humanidad, en manos de los sangrientos y mortíferos caníbales, las huestes del sádico Hitler y sus terribles esbirros, los bárbaros compuses de la gestapo. Frente a todo esto nuestros pueblos no se doblegaron, por lo contrario asumieron todas las responsabilidades del momento, enalteciendo su moral ardiente y juraron luchar. Las primeras arremetidas fueron pequeños destacamentos de los guerrilleros aislados, que se iban formando de más en más, constituyéndose en un lapso de corto tiempo en batallones y brigadas.

Pero hemos dicho que el pueblo estaba indefenso y que no tenía medios como para arriesgar en un caso de semejante ambiente teniendo en cuenta todo lo que lo esperaba. Pues bien. Los pueblos de Yugoslavia prefirieron tomar la resolución de este cruel destino, y morir de pie, que vivir sumiso y en el infierno de la esclavitud. Así fué, empezaron con manos vacías a asaltar los cuarteles de la temible gestapo y la imponente Wehrmacht, proveyéndose de esta manera de las primeras armas, con las cuales empezaron a presentar batalla. Mucho han sufrido, mucha sangre ha corrido y muchas víctimas hubo, pero el comienzo fué enaltecido con la moral inigualada que poseen todos nuestros pueblos y los sacrificios de ellos fueron coronados con la gloria del triunfo.

Mediaron escasos dos años de lucha a muerte y la mitad del territorio de nuestro país estaba limpio de los sangrientos invasores y en este territorio se encontraba la ciudad de Jajce donde se realizó este heroico congreso de todos los pueblos de Yugoslavia, que quedará grabado como el acto más grande habido hasta entonces en todos los tiempos de nuestra existencia. Hasta este momento dirigían los destinos de la lucha para los pueblos de Yugoslavia hombres probos y con temple de cristalinas visiones y estos hombres formaban el "Vijece Antifascista" (asamblea de emergencia) en el cual había representantes de todos los matices de tendencias democráticas de nuestro país, pero el peso de las responsabilidades y cariño de los pueblos residía y pesaba sobre aquellos hombres y partido, que se llamaba del pueblo y era comunista. A ellos más que a nadie se debe la valentía y la abnegación y heroísmo sin par, para llegar a estas grandes glorias que viven en unísono hoy en día todos nuestros pueblos. Así llegamos a la segunda etapa de nuestra historia, en la lucha para nuestro patrimonio sagrado, yendo de triunfo en triunfo, que más tarde o más bien dicho agregando dos años más de sangrientas y titánicas luchas con la ayuda de todos nuestros aliados y en primer término de la Unión Soviética conquistar el más grande de los triunfos que ajmás se ha conocido a través de la historia humana. A ellos todos juntos, a los del "Vijece Antifascista", a los hombres del gobierno provisional elegido en Jajce el día 29 de Noviembre de 1943, a todos los pueblos de Yugoslavia que con valentía y honor patrio supieron conquistar estos grandes laureles que jamás serán borrados de las mentes y coazonas de nuestras generaciones.

quedarán grabados como símbolo de nuestra existencia justa, libre, progresista e independiente donde fué sellado la Yugoslavia nueva, Federal y Democrática, querida desde hace siglos por todos sus pueblos y razas.

MILOVAN DJILAS

NAŠA ARMADA — KOVAČNICA NOVIH LJUDI

Nobena druga vojska, razen Rdeče armade, ni med zadnje vojno v tolikšni meri razvila množičnega heroizma. V našo vojsko so med vojno pritekli stotisoči delavcev, kmetov in intelektualcev, v nji rasli, se razvijali in prerajali v zavedne, disciplinirane borec, organizatorje in voditelje, v nove ljudi, v graditelje novega življenja.

Kako je bilo to mogoče v takšnem obsegu in s takšno hitrostjo v armadi?

Zato, ker je naša armada nova armada, nova po svojem duhu, po idejah, ki je z njimi prežeta, ki so jo vodile med vojno in ki se je na njihovi podlagi gradila, borila in zmagovala.

To so najdoslednejše demokratične ideje našega časa: borba za svobodo narodov, za pravice delovnih ljudi, za bratstvo in enakopravnost narodov. To so prav za prav ideje, ki sta jih dala svetu Lenin in Stalin in ki jih je v naših razmerah mojstrsko uresničil tovariš Tito z vstajo ljudskih množic in z borbo za zgraditev države. Te ide-

je so napravile iz naših navadnih, malih ljudi, od katerih vladajoči razredi niso pričakovali ničesar, razen, da bi jim bili sužnji, največje junake v zgodovini naših narodov, sposobne, da premagajo vse težave, zdrobijo vse trdnjave — sposobne da ustvarijo novo in srečnejše življenje.

Naša armada se je gradila in se gradi prav na podlagi teh idej.

Prav tako, kakor so med vstajo v armadi prerajali naši ljudje, zdaj rasejo v nji, se vzgajajo in peobrazujejo v nove ljudi. Prav tako kakor je delala velike korake v svojem razvoju med vojno, ko je rasla iz partizanskih odredov v sodobno armado, tako tudi zdaj v razdobju miru koraka naprej ter se izpopolnjuje tudi v notranjem življenju in v svoji organizaciji. V naši armadi živijo in delajo najbolji ljudje naše države, v njej se vzgajajo zavedni boreci, pripravljeni, da žrtvujejo vse tudi, kar je najbolj dragoceno človeku — in človeštvu — svoje življenje za ljudstvo, za ljudsko ob-

Vsi Na Proslavo tretje obletnice Antifasističnega Viječa, katera se bo vrtila 29 novembra ob 9 uri zvečer v dvorani Principe Jorge Sarmiento 1230

Denar uničevalec sočutja

Ko so se leta 1915 radi napovedi vojne Italije napram Avstriji morali umakniti Primorci s svoje zemlje ter iti v begustvo je bil med begunci tudi neki Sebastjan, ki se je dotlej bavil z malim poljedelstvom ter se zraven ukvarjal še z mesarstvom ter si je na ta način zaslužil od 2 do 3 krone na dan. Naši ljudje so bili s prvega poslani v Gmind na Češko in od tam v Bruk ob Litvi, kjer se je nahajala tudi neka konservna tvrdka. Brž so dobili tam naši ljudje zaposlitve. Plačali so od 5 do 10 kron dnevno. Kot nekaj več mesarske obrti je bil sprejet na delo tudi naš Sebastjan ter so mu plačali 10 kron dnevno. Čutil se je zelo visokega ko je dobil tako lepo plačo.

Doma ni mogel zaslužiti čez tri krone tu pa kar naenkrat 10. Po nekaj mesecih si je že prihranil lep denar in se mu je zdelo, da mu denar raste kot kvas. Doma ob Soči je pustil lepo hišico z vrtom in nekaj dobro urejenega polja, kar je upal, da bo po končani vojni vse dobil kot je pustil. Tudi družina ni bila radi vojne prizadeta, sam je bil prestar da bi ga bili vpoklicali pod orožje in sinčka sta bila premlada, tako da je imel vso srečo, kot se reče: bil je s ženo in družino ves čas vojne skupaj.

Neka nedelje so se zbrali možakarji pred barako taborišča ter se pogovarjali o vojni in poročilih, ki so prihajala iz soške fronte. Med navzočimi so bili doberdobi, podgorci in iz kanalske doline ob Soči; vseh je skrbelo, če bodo še dobili svoje domove kot so jih pustili, če se bodo sinovi vsi vrnili iz raznih bojišč, mnogi pa so že vedeli, da sina ne bo več nazaj; sploh je

bil ves pogovor tragičen in obupen, kar si je lahko misliti.

Med poslušalci je bil tudi Sebastjan ter mirno vse poslušal kot bi se njega gorje drugih ne tikalo; seveda on ni bil v vojni in njegovih nihče. Hkoncu pa se je tudi on oglasil k besedi; dejal je: Radi mene lahko traja vojna 20 let. Meni ni šlo nikoli tako dobro kot sedaj. Vsi so ga začudeno pogledali ter se mrmraje razšli, kajti takega načina govorjenja niso pričakovali: Nesreča drugih je bila njegova sreča in ga ni bilo sram tega v obraz povedati. Radi desetih kron ki jih je dnevno zaslužil, je zatajil vsako čustvo do bližnjega; ni mu bilo mar nesrečo ostalih tovarišev-očetov in mater, ki so brisali solze za svojimi izgubljenimi. Radi njega bi bila lahko vojna dvajset let, četudi vsi drugi poginejo ali tavajo v žalosti, samo da on ni prizadet, da bo služil na nesrečo drugih lepih denarcev.

Takih Sebastjanov je bilo vedno na svetu in so tudi danes. Poznamo jih visokega kalibra pa tudi med navadnim delavstvom in morda se celo med Slovenci kateri dobi, ki mu je umrl vsak čut do trpečih v domovini, ki so prestali toliko gorja in ga še prestajajo. Kolikokrat se sliši: Naj uredijo kot vedo in znajo, meni ni nihče pomagal. Ali pa: Ko bodo enkrat vse uredili se bom vrnil, če bom videl da bo zame. Jaz sem sposoben in si bom znal povsod pomagati. V resnici pa so take besede brez podlage in ne veljajo nič ter so taki ljudje podobni našemu Sebastjanu.

Samopašnež Sebastjan je izgubil čut do bližnjega za borih deset kron za katere je moral trdo delati in kašni so šele oni Sebastjani ki na račun vojne služijo debele tisočake in največkrat brez velikega tru-

da. Kaj jim mar človeško trpljenje in gorje, potoki krvi in gore mrličev, samo da oni zaslužijo.

Ravno ta čas lahko opazujemo kako se Sebastjani vsega sveta družijo ter pod to ali ono krinko delajo propagando za novo vojno, ki se jim zdi najbolj dobičkonosno podjetje. Zato je potrebno, da se človeštvo združi proti tej plagi ter se ne pusti potegniti za tuje koristi v novo še večjo nesrečo. Nastopati moramo odločno proti vsem velikim in malim Sebastjanom.

Tomaz Kodelja.

Iz Tiskovnega Urada pri Predsedstvu Vlade LRS

NAŠIM DRUŠTVAM IN POEDINCEM!

Tajnik Odbora "Za Jugoslovansko Primorje" v Urugvaju, tovariš Mirko Babuder, je sprejel iz Tiskovnega Urada pri Predsedstvu Vlade Ljudske Republike Slovenije, sledeče pismo, ki ga vsled svoje vsebinske važnosti za poedince in društva približujemo v celoti:

"Predsedstvo Vlade Ljudske Republike Slovenije. — Tiskovni Urad., Tyrševa 1/IV v Ljubljani, dne 15.X.1946. — Tovariš Mirko Babuder, calle Ramos 4064, Montevideo — Uruguay. Dragi tovariš, od tovarišev goriškega okrožja smo dobili Tvoj naslov in poslali tudi njihovo pismo na Tvoj naslov. Istočasno smo opozorili tovariše v Trstu, da stopijo s Teboj v stik.

Tiskovni urad pri Predsedstvu vlade LRS ima nalogo, da čim bolj pojača stike naših izseljencev z domovino, da se ne bi več dogajalo kot v stari Jugoslaviji, ko se nihče ni zanje zmenil.

Posrečilo se nam je navezati stike z našimi izseljeničskimi organizacijami v Severni Ameriki, ne pa v Južni, kjer je nastanjenih posebno veliko število naših primorskih rojakov.

Po krivični razzodbi izseljeni od anglo-ameriških velekapitalističnih držav, že vemo približno, kako bo tekla meja po francoskem predlogu in da bo večji del Primorske vključen v Ljudsko Republiko Slovenijo. Edino kraji v bližini Trsta bodo znotraj meje nove tržaške napol-kolonialne države. Za rojake, ki bodo stanovali v tržaški državi, bodo skrbeli tovariši v Trstu, za vse ostale pa, kar se tiče informativnih in kulturnih vezi z domovino, bo držal veze naš Tiskovni urad.

Kot ostalim izseljeničskim organizacijam v svetu, smo tudi Vam pripravljene pošiljati slike o aktualnih dogodkih doma, novo izišle knjige in brošure, plakate, poročila, itd.

Vemo, da je precej naših ljudi v Braziliji in drugih južno-ameriških državah, samo po vojni ne moremo navezati pravih stikov z njimi. Prosimo Te, da obvestiš napredne organizacije, pa tudi posamezne zavedne in napredne naše ljudi, da se obrnejo na nas, da jim pomagamo v njihovem delu.

Ti pa nam sporoči, kaj rabijo naši ljudje v Urugvaju v pogledu društvenega delovanja (dramska dela, knjige za čitalnico,

časopise, revije, pesmarice, itd.), kaj za politično vzgojo (brošure).

Upamo, da dobimo čim prej od Tebe odgovor, da začnemo s sistematičnim delom sodelovanja.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Gorica, dne 20. avgusta 1946.

ODBOR

"ZA JUGOSLOVANSKO PRIMORJE"
Montevideo.

Neposrednim potom smo prejeli od Vašega odbora pismo z dne 23. julija t. l. naslovljeno na Slov. Rdeči Križ, Gorica.

Kakor je znano, je bil Rdeči Križ Slovenije ustanovljen že v času narodno osvobodilne borbe in je deloval po vsem osvobojenem teritoriju, kakor tudi na neosvobojenem v ilegalni obliki. Ko je pa anglo-ameriška zavezniška vojaška uprava zasedla del Slovenskega Primorja, je razpustila na tem ozemlju Rdeči Križ, češ, da v Gorici in Trstu obstoji italijanski Rdeči Križ, ki je mednarodno priznan in ker ta teritorij je še vedno sestavni del Italije. Kljub protestom in intervencijam nam ni uspelo pri "Zaveznikih", da bi bil Slovenski Rdeči Križ na tem ozemlju priznan. V nadomestilo Rdečega Križa v Gorici smo ustanovili "Podporno Društvo". Za Tržaško okrožje, oziroma v Trstu samem, se je izposlovalo dobiti izpostavo osrednjega odbora RKJ. Podporno društvo deluje za celo Goriško okrožje, kjer ima pod seboj 9 okrajnih odborov, ki skrbijo za nujno pomoč vojnim sirotam in ostalemu siromašnemu prebivalstvu.

Okrožni Narodno Osvobodilni Odbor za Goriško se Vam zahvaljuje za vse Vaše delo, ki ga opravljate v Urugvaju med Slovenci in ki s tem podpirate našo borbo za priključitev celotne Julijske Krajine k svoji domovini Jugoslaviji.

Kakor Vam je znano, je naša Primorska mnogo pretrpela v času narodno osvobodilne borbe; dala je mnogo najboljših sinov, ki so žrtvovali svoja mlada življenja; dala je mnogo materialnih žrtev, tako, da imamo na tisoče in tisoče, požganih in porušeni domov. Mnogo je vdov in sirot, mnogo je dece brez očetov, mnogo jih umrlo v nemških in italijanskih taboriščih. Petnajst mesecev je minulo odkar je končala druga svetovna vojna, a kljub temu se je pri nas pri obnovi gospodarskega življenja pod zavezniško vojaško upravo malo ali nič storilo. Ljudstvo si pomaga s samopomočjo, tako, da z malimi prispevki pomaga onim, ki so najbolj potrebni.

Da je na našem ozemlju, ki je pod ZVU, tako socialno stanje, je krivo pristransko vladanje in posebna politika, ki jo vodijo anglo-amerikanci v tem koticu Evrope. Tako v Trstu, kakor v Gorici so na oblasti skoro isti ljudje, ki so bili na površju v času 25-letnega vladanja fašističnega režima. Razlika je v tem, da so ti fašisti koncentrirani v Trstu in v Gorici in da na deželi jih ni, kajti ljudstvo ne dovoli več, da bi se ponovila tragedija 25-letnega suženjstva pod krutim fašističnim režimom.

Z veseljem prejemamo vest v Vaši inicia-

last, za domovino. V nji se v razdobju miru vzgajajo in nastajajo bodoči heroji in hkrati se usposablajo stotine, tisoči, deset-tisoči najboljših sinov naše države, da se bodo laže, hitreje in z večjim znanjem ter spretnostjo po odhodu iz vojske lotili dela za povzdigo države, za ustvaritev boljšega življenja zase in svoj narod.

Podlaga, na kateri se gradi naša armada ter vzgajajo borci, omogoča, da iz armade izhajajo povsem drugi — novi ljudje, ljudje, ki so znatno više po splošni kulturni ravni, politični zavednosti, strokovni usposobljenosti, vsestranski organiziranosti in disciplinarnosti pri delu.

V naši armadi je na povsem drugih načelih določeno razmerje med starešino in podrejenim, med oficirji in vojniki. V naši armadi ni bilo nikdar — kakor v sari kraljevski vojski — psovki in pretepanja, zakaj smoter naše armade je, da vzgoji zavedne in disciplinirane borece, ki je njihova dolžnost braniti domovino in pridobitve ljudske vstaje. Zato rasejo iz naše armade najboljši organizatorji našega zaledja, najboljši delavci v naših tovarnih in na pji-vah.

Zato ni naključje, da se sleherni naš človek ponaša, da je služil v armadi ter s posebnim zanosom in radostjo pripoveduje o dneih, ki jih je prebil v nji.

Zato ni naključje, da je našo armado med vojno obdajala ljubezen ljudstva, da si je naš kmet odtrgoval od ust svojih otrok zato, da je dajal armadi.

Naša armada je ljubljence naših narodov. Sad je njihovih najplemenitejših in največjih naporov. Za njeno zmago so dali življenje največji junaki naše domovine, za njeno zgraditev so delali najboljši duhovi naše dežele, nad njo bdi oko njega ustvarjalca in voditelja tovariša Tita.

Borila se je za osvoboditev izpod tujega jarma, s svojo krvjo je umivala in umila sramoto ter madež, ki so ga na našo slavo, na naše tradicije, na orožje naših narodov vrgli izdajalci in izrodki. Borila se je za neodvisnost naše države in je izvajala to neodvisnost.

Borila se je za nove odnose v Jugoslaviji — za ljudsko oblast, za oblast delovnih množic, delavcev in kmetov in izvojevala je to oblast.

Vnji in z njeno pomočjo sta se kovala in sta bila skovana bratstvo in enotnost naših narodov. Borila se je za pravice delovnega ljudstva in jih je izvojevala; tisti, ki so jo sestavljali in v nji umirali — delavci, kmetje in ljudska inteligenca, so ustvarili prav to, kar ustreza njihovim željam in njihovim interesom. ....

Armada še nadalje varuje te pridobitve, straži meje naše države in vliva strah ter spoštovanje vsem našim sovražnikom.

Naša armada, čeprav nova v vsakem pogledu, hkrati nadaljuje vse slavne vojaške tradicije naših narodov. Uresničila je sanje naših pradedov, povzdignila še bolj njihova junaštva, obdala z novim sijajem njihovo slavo in mogočnost, pokazala, da med našimi narodi ne more nikdar umreti duh svobode, ampak da rase čedalje močnejše iz dobe v dobo.

Zdaj pa, v razdobju mirne graditve, ko naša armada daje vse nove borece za zgraditev države, ko prevzgaja tisoče navadnih ljudi v zavedne borece in graditelje in omogoča uresničenje velikega Titovega dela — zgraditev srečnega življenja ljudstva — morajo biti obveznosti ljudstva in ljudskih oblasti do armade še večje in ljubezen ljudstva še globlja in še bolj vroča.

V naši ljudski armadi je cvet našega življenja, stražar naše neodvisnosti, ki nam omogoča, da zgradimo boljše življenje naših narodov, da iz zaostale dežele ustvarimo cvetočo vrt srečnih in za vedno svobodnih ljudi.

Zato ni večje časti in sreče kakor služiti v tej armadi, biti del srca vsega ljudskega življenja, biti tam, kjer dan za dnem nastaja novi — pogumnejši, odločnejši kulturni in razumnejši človek. Zato ni večje in častnejše obveznosti, kakor obveznost do armade, pomagati armadi, da se povzdigne ter da postane čim boljše orožje, čim bolj strašna sila za vse sovražnike naših narodov, miru in demokracije.

S. P. D. "Ivan Cankar" mladinski odsek vabi na svojo POMLADANSKO PRIREDITEV v proslavo tretje obletnice Antifašističnega Viječa, ki je postavilo temelje Nove Jugoslavije 1943 - 29. XI. - 1946 ki se bo vršila dne 30. novembra ob 21 uri v društvenih prostorih, ulica Ramallo št. 4962. Spored: Otvoritev: govor od Mladinskega odseka; Deklamacija; Tamburaški orkester (Lipa); Vera Leban mezzo soprano iz svojega repertoria; Nastopa pevski zbor mladinskega odseka (vodi J. Kaušič); Deklamacija od Ljudskega odra; Poje mešan zbor pod vodstvom B. Cibič; Šaloigra v enem dejanju "DVE TETI". Osebe: Lizika — Elena Bažec, Olga — Anica Rijavec, Anica — Marija T. Baša. Režiser: Rudolf Švagelj; Iznenadenje. Po sporedu bo plesna zabava do jutra. Svira jugoslovanski karakteristični orkester LIPNIČAN. — Vstopnina: Moški \$ 1.50, člani \$ 1.—, ženske \$ 0.50, članice \$ 0.30.

V slučaju slabega vremena se vrši v nedeljo 1. decembra ob 17 uri.

Bodočnost je Mladine

Mladina je bila vedno tisti nepokvarjen ideal, na katero se je zidalo bodočnost. Če pa pregledamo od generacije do generacije dozorelo dobo in življenje tiste mladine, vidimo, da se njih ideali v praktičnem življenju niso obnesli kot so bili zamišljeni in so jih v svojih nepokvarjenih dušah sanjali.

Zakaj? Odgovor je lahek! Ker je bil družabni sistem v bistvu pokvarjen in protisocialen. Nemogoče je zidati neko stavbo na slabo podlago, da bi se nekega dne ne podrli in če ne ravno podrli je življenje v njej nepriporočljivo. Takšne zgradbe so bile države do dvajsetega stoletja in za te trhljive sisteme so navduševali mladino. Razumljivo je, da mladina v takšnih nenaravnih družabnih okoliščinah ni mogla praktično izvesti svojih idealov, marveč se je postopoma v boju za obstoj popolnoma pokvarila in desorientirala ter se je vsak posameznik kot je bolje vedel in znal in kot so mu okoliščine in znanje dopuščalo boril za svojo lastno udobnost oziroma neudobnost, kajti večina se je morala boriti z revščino, revščino v vsakem oziru, bodisi kulturno in gospodarsko, kajti od kapitalističnega sistema ni bilo mogoče drugega pričakovati.

Proti tej socialni krivici so se koncem devetnajstega stoletja dvignili v Franciji, ki pa niso mogli doseči namena, marveč je prinesla revolucija samo prehod iz fevdalizma v liberalizem, kar je praktično pomenilo z dežja pod kap. Šele ruska revolucija, ki je vsekakor idejna naslednica francoske, je dosegla in izvršila popoln preobrat med starim in novim družabnim sistemom. Čeprav ruska

revolucija se ni povsem izvršena niti v Rusiji sami ne, je vendar v polnem razmahu na potu v novo bodočnost. Ideali ruske mladine se ne morejo več razbliniti v nič, marveč postajajo resnično dejstvo boljše družabne bodočnosti. Vsi ruski filmi, ki imamo nekatere priliko videti tudi v Buenos Airesu, so zamišljeni in zgrajeni na tej podlagi. Vsa ruska literatura, znanost, umetnost, gospodarstvo in sploh vse služi in stremi k tem načelom. Zato so ideali ruske mladine na trdni podlagi na kateri jim je zagotovljena resnična velika bodočnost v socialnem smislu pomena besede, kajti svet je ustvarjen v znosno življenje vsem ljudem in ne samo nekaterim kot so ustvarjeni življenjski pogoji v kapitalističnem svetu.

Tekom krvave in strahovite vojne proti notranjemu in zunanemu sovražniku, za ceno skoro dveh milijonov žrtev, so tudi jugoslovanski narodi postavili nove temelje svoji bodočnosti. Še danes pa se dobijo ljudje od notraj in zunaj, ki se proti tej začetni zgradbi v vso silo in z vse mi sredstvi zaganjajo, hoteč jo podreti. Kdo so ti ljudje? Tisti ki so na račun ljudskega siromaštva gradili lastno bodočnost in osebno udobnost. Začetnih temeljev za zgradbo nove skupne države jugoslovanskih narodov, oziroma novih družabnih pogojev, pa ne bo mogoče več razbiti, ker so zgrajeni na trdni podlagi; na tisti podlagi za katero načela se je jugoslovanska mladina vseh generacij borila in katerim so tekom življenjske borbe vkljub vsemu preganjanju in vsakdanjemu siromaštvu mnogi zvesti ostali, kot maršal Tito, Kar-

delj, Kidrič in na tisoče drugih, ki so mladini pokazali jasno novo pot za katero so se oni sami vse življenje borili in katerih ideal se jo mogel šele sedaj v tej splošni svetovni zmedbi praktično izvesti. Jugoslovanska mladina je šla brezpogojno v smrt za uresničitev svojih idealov in danes jugoslovanska mladina nesebično, to je brez da bi zahtevala ali pričakovala takojšnjega plačila za žrtve in trud, dviga iz ruševin porušene domove, mesta in vasi, gradi ceste in mostove ter regulira reke in potoke. Po vsej Jugoslaviji so se organizirali udarniški mladinski delavski bataljoni z lopato in krampom v roki, kot so bili za časa vojne s puško in brzol strelnico ter ročnimi granatami. Z eno besedo: Jugoslovanska mladina si resnično ustvarja novo bodočnost, ne v oblake zidane, marveč praktično na zemlji ustvarjajoče. Zato je boljša bodočnost jugoslovanskih narodov zagotovljena.

Kaj pa naša izseljenska mladina? Ko so pričeli prihajati prvi naši priseljenci v Argentino, kar bo približno od petnajst do dvajset let, so bili večinoma mladeniči in mladenke, ki so danes že možje in žene. Prinesli so s seboj polno mladeniškega ognja in navdušenja do dela, bodisi kulturnega in za vsakdanji kruh. Ta mladina, posebno s Primorske, ni našla v novi in nepoznani zemlji nekake zaščite in je bila prepuščena popolnoma lastnim iniciativam in borbi za obstanek. Ni naš namen, da bi sedaj na tem mestu pisali o vseh težavah, ki jih je bilo naše izseljenstvo deležno v veliki meri, mnogo večji kot bi se površno mislilo, posebno tekom let znane svetovne gospodarske krize, marveč se bomo dotaknili samo v glavnem naših pionirskih izseljenjskih začetkov.

Naše izseljenstvo je brž pričelo ustvarjati društva v katerih so gojili z vso vnemo in požrtvovalnostjo našo kulturo, kar edino je bilo v danih razmerah in okoliščinah mogoče. Čeprav je bila naša izseljenska kultura sama na sebi enotna in skupna, nas je delilo politično naziranje, kajti na del izseljenstva je imel vpliv splošni svetovni socialni delavski nazor, mnogokrat komunistično nastrojen, na drugi del pa starorežimski jugoslovanske narodne pobarvanosti

in tretji se je neuspešno boril med obema ekstremoma. Vsi poizkusi enotnega delovanja so se izjalovili, dokler ni nad našo domovino zavihel strašen bič naših zunanjih nacifasističnih sovražnikov in notranjega razpora, ki je za ceno strašnih žrtev jugoslovanskih narodov streznil zapeljano ljudstvo, vendar je še imelo moči, da je v zadnjem hipu spoznalo svoje resnične voditelje ter se jih je z vso dušo oklenilo in jim sledilo do končne zmage. Šele tedaj smo tudi v izseljenstvu spoznali, da se moramo združiti in kreniti za njimi, če nečemo ostati kot slepci sredi neznanne pustinje, kjer smo obsojeni na pogin.

Naši voditelji v domovini so znali čudovito rešiti vsa narodna vprašanja, oziroma doseči praktičen sklad, harmonijo, vseh narodnih čustev in na podlagi teh izvesti revolucijo. Niso zavrgli narodnih niti verskih čustev, celo okrepili so jih in ravno radi tega jim je bilo omogočeno doseči socialen preobrat, kajti ljudstvu je bilo z lahkoto razumeti, da s tem ne bo ničesar izgubilo, pač pa samo pridobilo vse tisto, za kar se je ne samo sedaj z orožjem, marveč že davno preje z idejo in mislijo borilo.

V našem izseljenstvu smo dosegli združitev listov in sodelovanje društev v enotnih načelih. To je vsekakor zelo velika pridobitev, a manjka še zelo mnogo do praktične izvršitve in napotka našega izseljenstva. Treba je sezidati en sam izseljenski dom, za kar je treba pripraviti in organizirati vsa naša društva in vse naše izseljenstvo. Le tedaj bi bil uspeh zagotovljen.

Medtem pa bi bilo potrebno organizirati našo mladino, našo bodočnost, kot smo v začetku rekli. Treba ji je odstopiti v listu svoj prostor ter jo zainteresirati na naših odrih; poprijeti tam kjer bodo starejši pričeli popuščati, kajti starejši, ki so danes dozoreli možje in žene, naj posvetijo več svojih moči gospodarskemu podvigu naše kolonije. Le tedaj, če bomo vsak na svojem mestu, bomo dosegli kar vsi skupno želimo in potrebujemo. Vemo, da to ni lahka stvar in da zahteva velikih žrtev, a z dobro voljo in vstrajnostjo se bo in se more vse doseči.

tivi in v Vaših nalogah, ki ste si jih zadel, da ste začeli z nabiralno akcijo za "Slovensko Primorje". Vsa dar, posebno če je ta poslan od naših sorojakov, nam je dobrodošel, kajti le na ta način v danih razmerah bi mogli priskočiti na pomoč našim vojnim sirotam in ostalemu prebivalstvu, ki je strašno trpelo v tej drugi svetovni vojni.

Naše Goriško okrožje se razteza od bivše Tržaško-Goriške province pa do Boveca do pod Matajurja. Imamo 9 okrajnih Narodno osvobodilnih Odborov in sicer 6 na slovenskem teritoriju, oz. izključno slovensko prebivalstvo, 2 v Furlaniji, to je, Gradiška in Krmin in Gorica z mešanim prebivalstvom. Nadalje je 170 krajevnih Narodno osvobodilnih Odborov, ki so bili izvoljeni na tajnih volitvah in ki dalje vršijo svojo funkcijo v kolikor ni ta omejena od strani ZVU. Naše demokratične ustanove, ki so nastale v času osvobodilne borbe in ki so nastale po osvoboditvi, so sedaj dnevno podvržene preganjanju od strani Zavezniške Vojaške Uprave, odnosno Civilne in Vojaške Policije. Ni dneva, da bi se ne aretirali antifasisti; ni dneva, da bi se ne vršile obsodbe antifasistov, samo zato, ker brenijo ono, kar je bilo pridobljeno v težki borbi. Naše ljudstvo vztraja in nadaljuje svojo borbo. Pri tem ne štediti z žrtvami in časom za manifestacije in demonstracije, ki so na dnevnem redu v celem našem okrožju. Po goriških in tržaških ulicah od časa do časa teče kri, kajti naše množice ne dopuščajo in ne bodo pod nobenim pogojem dopustile, da bi se porodil v kakršnikoli obliki novi fašizem. Reakcionarni in imperialistični krogi poskušajo s svojo vojaško in finančno močjo na vsak način vsiliti nekaj, kar je proti načelom ljudske demokracije, kar proti slovenskemu in italijanskemu tu bivajočemu antifasističnemu

ljudstvu. Ko je naš narod trpel in krvavel, in ko se je sam osvobodil, bi si nikar ne mislil in nikdar ne pričakoval, da bo mogel po svoboditvi vršiti nadaljno borbo in braniti svoje narodne in kulturne interese na ta način proti vojnemu zavezniku. Naše ljudstvo je odločeno se nadalje boriti, dokler ne bo izvojevana dokončna zmaga in ne bo nikdar dovolilo, da bi katerikoli Slovanec, oziroma slovenska vas, ostali pod Italijo. Za Jugoslavijo se je borilo, v Jugoslaviji hoče živeti!

Svetujemo Vam, da vse darove, ki bi jih tam nabrali, naj si bode to v denarju ali blagu, pošljite Slovenskemu Rdečemu Križu v Ljubljano, kateri bo vse to dostavil po svojih poteh našim humanitarnim ustanovam v takozvani zoni "A" Julijske Krajine. Tako bo tudi po uvidevnosti razdelil gotov del na tržaško in goriško okrožje. Ta pot bo najbolj sigurna, kajti, ako bi poslali našim naslovom, nemoremo garantirati, da bi to prišlo v naše roke, kajti bi ZVU stvar preprečila in bi izročila italijanskemu Rdečemu Križu, ki je nam popolnoma sovražen.

Apeliramo na vse Slovence in ostale Jugoslovane v Urugvaju naj nam pomagajo nadaljevati našo borbo v teh odločilnih trenutkih ko se črtajo naše narodnostne meje. Dnevno naj dvigajo svoj glas in zahtevajo, da naj se celotna Julijska Krajina priključi k Ljudski Republiki Jugoslaviji!

Mi smo v borbi za dosego našega 1.300-letnega hrepenenja: popolna osvoboditev našega naroda, priključenega k svojim bratom, ki svobodno živijo v svobodni domovini materi Jugoslaviji!

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Štrukelj Jožef, predsednik,
Vižintin Bogomil, tajnik.

G. P. D. S. vabi vse cenjene rojake in rojakinje na PRVO P. MLADANSKO PRIREDITEV, ki se bo vršila dne 8. Decembra, točno ob 6 uri pop. v društvenih prostorih, ulica Simbron 5148, s sledečim bogatim sporedom: Mešan zbor pod vodstvom J. Krelja; Deklamacija izvaja O. Čotar; Dr. Fr. Detela: Drama v treh dejanjih: "BEGUNKA". — Po sporedu prosta zabava s plesom. Igra slovenski orkester "KARLITO".

Mladinski Odsek Gospodarskega Podpornega društva Slovencev priredi VELIKO PRIREDITEV, 22. decembra v ulici Simbron 5148. Spored: Petje, pod vodstvom V. Lazariča; Drama v treh dejanjih, ki jo je spisal naš znani rojak Ivan Kacin "USODNA LJUBEZEN". Režira Vera Leban. V igri nastopajo solisti, zbori in godba pod vodstvom V. Lazariča. Po končanem sporedu prosta plesna zabava. Svirski orkester "ISTRA".

Vabi mladinski odsek.

Ženski odsek Jug. Društva Samopomoč Slovencev vabi na svojo TRETJO PRIREDITEV ZA POMOČ DOMOVINI, ki se vrši v soboto 30. novembra, ob 9 uri v društvenih prostorih, Centenera 2249. Spored je sledeči: Deklamacija; Kuplet, izvajata Marija Uršič in Vinko Truden; Burka v enem dejanju "BOTKA NERGA". Osebe: Jože Počasnik, mlinar — Anton Žnidaršič; Lenka, mlinarjeva žena — Sonja Golja; Dobrikar, nju boter — Franc Intihar. Po končanem sporedu ples do 3 ure zjutraj. Svira karakterističen orkester pod vodstvom M. Sepokarja. Bufet bo dobro založen.

Se uljudno priporoča

Ženski odsek.

V slučaju slabega vremena se vrši 1. decembra ob 4 uri pop.

SLOVENSKI GLAS

Propietario: CONSEJO ESLOVENO

Director: JOSE NOVINC — Administrador: METOD KRALJ

PODUPRAVE SLOVENSKEGA GLASA

Gospodarsko Podporno Društvo Slovencev v V. Devoto: Simbrón 5148. U. T. 64-1509.
"Ivan Cankar": Ramallo 4962 — Saavedra.
Ljudski Oder: Coronel Ramón Lista 5158. U. T. 50-5502.
Jugoslovansko Društvo Samopomoce Slovencev: Centenera 2249. U. T. 61-1701.
Slovenski Dom: San Blas 1951. U. T. 59-3667.
Udruženje Svob. Jugoslavija, Slovenski odsek: Cnel. R. Lista 5158. U. T. 50-5502.

ZASTOPNIKI:

Za Córdoba in okolico: Franc Kurinčič — Pinzón 1639.
Za Rosario in okolico: Stefan Zigon — Avenida Lagos y Horqueta.
Za Lomo Negro in okolico: Golobič Marko.
Za Florido in okolico: Gregore Ivan — Lavalle 3297, Florida, F. C. del E.
Za Villa Calzada in Temperley ter okolico: Luis Furlan — Cnel. Flores, V. Calzada.
Za Villa Lugano: José Brišček — Beron de Astrada 6488.
Za Caballito: Marija Klarič — José Bonifacio 663, Buenos Aires.
Za Caseros in Tropezón: Iván Hrovat — Lisandro Medina 1336.
Za Montevideo: Juan Ogrizek — Rectificación Larañaga 2235.
Na Paternalu: Matevž Simičič — Warnes 2101, Buenos Aires.

Buenos Aires, 30 de Noviembre de 1946

No. 6

Prava in Navidezna Demokracija

Neki komentariist londonskega radia je pred kratkim predlagal, naj bi se v mednarodnih političnih razgovorih beseda demokracija sploh ne vporabljal več. Utemljevaje predlog s tem, da je različno pojmovanje te besede že večkrat pripeljalo do nesporazuma. Iz izvajanja komentariista je bilo razvidno, da spada med tiste angleške kroge, ki menijo, da je prava demokracija doma samo v Angliji in Ameriki in morda še v nekaterih zapadno evropskih državah, povsod drugod pa da so na vladi demokracije nižje stopnje ali pa naravnost diktature. Ti krogi sicer stalno povdarjajo, da morajo prave demokracije na prvem mestu dovoljevati svobodo govora, tiska, vere, političnega prepričanja, aktivno in pasivno volilno pravico itd. V resnici pa je težišče njihovega pojmovanja o demokracij drugo.

Ti krogi naprimer zastopajo stališče, da v Sovjetski Rusiji ni prave demokracije, ni svoboda besede, tiska, trgovine, političnega in verskega naziranja, skratka, da tam teče vse življenje po nekakšnem načrtnem in diktatorskem sistemu. Z dobro organizirano propagando o takšnem neutemeljenem pojmovanju notranje politike in sploh družabnega življenja v Sovjetski Rusiji so zajeli dober del politično ne zrelega ljudstva. Zelo previdno podmetavajo diktaturo; zelo radi se obregnejo ob rdečo vojsko, potem Bolgarijo, Jugoslavijo, češ, da se v teh državah pojavljajo več ali manj diktatorski režimi. Nemorejo oziroma nočejo razumeti, ker njihovim interesom ni koristno, da bi narodi enotno nastopali k enotnemu cilju; ta način političnega in družabnega zadržanja je za njih diktatura, medtem ko smatrajo za demokratično politične strankarske borbe, da se ljudstvo medsebojno prepira in s tem pozablja na svoj bedni položaj, ko si oni na račun ljudskega nesoglasja delajo dobičke. Nema-rajo razumeti, ko S. Z. trdi in tako tudi vse ostale prej omenjene demokratične države, da so njih režimi in vlade popolnoma demokratične, od ljudstva izvoljene, ki je najvišje oblast svoje lastne usode. Tako misli tudi velik del angleške in ameriške javnosti.

Kje je sedaj resnica? Poglejmo najprej kaj pravzaprav beseda demokracija pomeni. Sestavljena je iz dveh grških besed: "demos" narod in "kratia" oblast, moč. Demokratična država je ista, kjer vodi upravljanje države narod po svojih voljenih predstavnikih, ne pa kak posameznik ali privilegirani sloj. Enakost pravice in dolžnosti bi morala ne glede na versko in rasno pripadnost biti vsekakor temelj vsake demokratične urejene države.

Kako so rešena ta vprašanja naprimer v Angliji in Združenih državah Ameriških ter Sovjetski Zvezi? Vzemimo na primer človeka s ceste na eni strani in na drugi bogatega podjetnika. Oba sta sposobna, ali je pa tudi njun gospodarski delež enak? Uživata enake pravice? Ne! Dobita räs v roke vsak svojo volilno pravico, a je ogromna razlika v uveljavljanju besede. Država se ne more imenovati demokratična, če v njej ni socialne enakosti. Četudi sta v današnjih takozvanih demokratičnih državah delavec in bogatin politično enakopravna, nista tudi gospodarsko. Zato je socializacija narodnega bogastva v Rusiji, Jugoslaviji, Bolgariji resnično demokratično delo, v prid celemu narodu in ne samo nekaterim. Zlobno je podtikanje, da je ta demokracija podobna fašistični ali nacistični. Fašizem in nacizem so gospodarsko predstavljali organizirani kapitalisti, ki so bili pod državno zaščito, da so skupno lažje izkoriščali ubogo ljudstvo, ki ni imelo zaščite nikjer.

V današnjem pojmovanju demokracije oziroma kot bi hoteli, da bi jo široke ljudske plasti pojmovali, je imetnikovo mnenje miredajno postopamo navzdol do naj revnejšega, ki so od njega gospodarsko odvisni. S svojimi denarnimi in položajnimi zvezami drži cele množice njemu koristno prepričanje. Lahko financira časopisje v katerih na prefrigan način prikazuje to ali ono vprašanje kot najbolj demokratično rešitev. Tak primer so Hearstovi listi v Združenih državah, ki v millionskih nakladah izrabljajo svobodo tiska ter potvarja demokracijo po svoje v smislu kapitalističnih interesov. Seveda prinaša to časopisje za povprečnega čitatelja obilo vsakovrstnega čtiva, za vse okuse in sentimente, da ga imajo na ta način privezane na svoje gospodarske interese oziroma mu ne dajo priliko drugače misliti.

V današnjih takozvanih demokracijah naj bo delavec še tako sposoben, bo njegova beseda in mnenje težko seglo preko domačega praga ali ožje družbe. Če pa je le preveč slišati katerega glas, ga hitro označijo za prevratneža in škodljivega človeški družbi. Skušajo ga prisiliti na izbiro: molči ali pa v ječo. Pod navidezno de-

Vesti iz organizacij

ZA SREBRNIČEV SPOMENIK

Sporočamo, da smo prejeli svoto \$ 71.— od tovariša Franca Sinigoja iz Cinco Sal-tos, ki jo je nabral med tamošnjimi rojaki. Denar, ki je bil nabran na polo št. 28 je namenjen za postavitve spomenika pok. Jočetu Srebrniču, delavskemu voditelju, ki je padel za svobodo naše Primorske.

Odbor ki si je nadel to nalogo, poziva vse tiste rojake, ki imajo nabiralne pole, da nadaljujejo z nabiranjem; kdor pa ima pole že gotove, naj jih izroči J. Srebrničevemu odboru ali pošlje v društvo Ljudski oder.

J. Srebrničev odbor bo zaključil svoje delo koncem tega leta, na kar bo nabrani denar poslan v domovino. Imena nabiralcev bomo ob zaključku priobčili v našem listu, kakor tudi skupno nabrano svoto v ta namen.

Za odbor: Albert Šuligoj...

IZ CORDOBE ZA CORDOBO!

Med slovenskimi rojaki v Córdoba je vladalo vedno veliko zanimanje za naša javna vprašanja v naselbini in v svetu, kar je brez dvoma znak visoke zavesti tukajšnjih naših naseljencev. Zato sem gotov, da tudi sedaj, ko smo dosegli toliko zaželejeno združitev obeh naših listov, bomo v naselbini v polni meri še več kot doslej vršili našo narodno dolžnost.

"Slovenski Glas" je po mojem mnenju najlepši dar, kar smo jih slovenski izseljenci kdaj prejeli od postanka slovenske naselbine v Argentini; je zares sladki sad naše dolgotrajne borbe za duhovno združitev Slovencev v tej zemlji; je in mora biti še bolj tesna vez in brezpogojno v službi priseljencev in nove Jugoslavije. Zato ga moramo podpreti, ga hočemo podpreti!

Upam torej, da mi boste šli vsi čitatelji bivših listov "Pravice" in "Slovenskega lista v Córdoba.

Sporočam tudi vsem naročnikom gori imenovanih listov, da zastopstvo Slovenskega glasa v Córdoba ni nikak monopol podpisanega, kot se sliši včasih, marveč je na razpolago kateremukoli, ki je pripravljen sprejeti misijo zastopnika tega edi-

nega slovenskega lista v Argentini.

Kot zastopnik Slovenskega Glasa itak ne živim na primernem kraju, kamor bi se ob vsakem slučaju in času lahko obrnili naročniki za informacije. Tudi nimam na razpolago primernih prostorov, ker moj urad je še vedno moja soba, ki je obenem moja spalnica in delavnica, kjer ni gospodinje nikoli doma in je zato vedno vse v prijetnem neredu in jaz uradujem radi pomanjkanja časa ter tu pa tam kaj napišem v list, največkrat šele popolnoči.

Drugega interesa nimam kot da se listu zagotovi redno izhajanje, da bo mogel še nadalje pod modrim vodstvom Slovenskega sveta v Buenos Airesu uspešno vršiti svojo nalogo med slovenskimi naseljenici v Argentini, kar bi mi bilo v največje zadoščenje in najlepše plačilo.

F. Kurinčič.

Članski sestanek G. P. D. S. Odbor omenjenega društva sporoča svojim članom in članicam da se bo vršil v nedeljo 15. decembra ob 5 uri. Sestanek se bo vršil v društvenih prostorih.

Tiskovni sklad. Za tiskovni sklad so darovali: Piškur Josip \$ 2.— in S. J. \$ 2.— Darovalcem najlepša hvala.

Udruženje Svoboda Jugoslavija Slovenski odbor in vsi njeni pododbori, društva Ljudski oder in Ivan Cankar organizirajo velik

PIK-NIK

kateri se bo vršil 15. decembra t. l. na prostorih "RECREO YOCKEY CLUB" ul. SAENZ PEÑA vogel LA RIBERA v San Isidro, F.C.C.A.

Žalostna vest. Greta Petrovič, roj. Fošnaric je dobila od doma žalostno vest, da ji je umrl dne 16. junija 1946 oče Jožef Fošnaric v starosti 85 let. V Argentini žalujeta hčerka in zet, ostalih pet hčera pa v Jugoslaviji.

Isče se Josip Ukmar iz Gaberja pri Štanjelu. Za njega ima pismo: Luis Petelin, Achaval Rodriguez 1301, Córdoba.

mokracijo hoče obdržati reakcija oblast v rokah. Tako vidimo v Angliji, Združenih državah in drugod.

Proti naši Novi Jugoslaviji se tudi slišijo nasprotni, da ne rečemo naravnost sovražni glasovi od vseh strani, češ, da je na vladi najhujši teror, ki nasilno drži v oblasti "ubogi" narod. Kako se jim naenkrat "smilimo". Mi pa dobro vemo, da vlada v današnji Jugoslaviji popolnoma ljudska svoboda za vse poštene ljudi; tako povedo tudi številna pisma, ki jih naši izseljenci dobivajo od doma. Za nas so te preproste vrstice mamic, očetov, bratov in sester bolj zanesljive in verodostojne priče ko poročila v "demokratičnih" listih onih izdajalcev naše domovine, ki iz inozemstva mečejo blato na našo prerajeno Jugoslavijo.

Jugoslavija potrebuje inteligentnih delavcev z glavo in rokami. To ni nobena tajnost, niti sramota, baš nasprotno. Temu vprašanju je posvetila današnja vlada svo pažnjo. Zato je Jugoslavija na potu resnične velike bodočnosti, po vzgledu Sovjetske Rusije.

V Sovjetski zvezi je že omogočeno brezplačno šolanje vsakomur do tiste stopnje izobrazbe, za katero je kdo dovzeten. Lastnina je omejena; bogatinov tam ni. Nihče ne more z denarjem vsiljevati svojega prepričanja. Tudi ni rasne razlike, marveč so vse narodnosti enakopravne; vsi imajo iste pravice in iste dolžnosti. Vsak ima po svojih sposobnostih besedo pri državni upravi. Kdor več zna, več koristi sebi in sebi enakemu. Plačilo za delo je prav tako deležen cestni pometač kot vladni minister; vsak na svojem mestu je koristen celoti.

Mar ni to resnična demokracija? Kaj ni Sovjetska zveza vpravičena trditi, da je nje socialni sistem resnična demokracija? Trgovanje v svrhe posameznikov v S. Z. ni dovoljeno, kar smatrajo v "demokratičnih" državah za kratenje svobode. Narod si svoje pridobitveno bogastvo sorazmerno medsebojno porazdeli, kar prinaša resnično narodno blagostanje in zadovoljstvo. Narod sam ne dovoli razkrojnih ideologij, sicer pa lahko misli in piše kar kočeš. Resnična demokracija je torej doma na vzhodu in prihaja od tam. Poleg slovanskih držav se polagoma oklepajo te nove demokracije tudi v Franciji in Italiji, kakor smo videli iz zadnjih volitev. To je zelo dobro znamenje človečanske bodočnosti.

POROČILO MARŠALA TITA

Na zasedanju AVNOJ-a o delu vlade, o političnem in gospodarskem položaju Jugoslavije

"Ko dajem pred tem visokim predstavništvom to svoje poročilo, smatram za potrebno, da v njem obsežem v najkrajših črtah dobo od drugega zasedanja AVNOJ-a dne 29. novembra 1943 pa do danes. To je bila zelo pomembna doba v preteklosti našega osvoboditelne boja, ne samo zaradi vojnih, temveč tudi zaradi političnih dogodkov. Drugo zasedanje AVNOJ-a je bilo v času, ko je v naši deželi z vso silo besnel boj. Komaj sta se končali dve veliki sovražni ofenzivi, četrta in peta, ki sta bili izmed vseh najbolj siloviti in sta imeli za cilj, da uničita našo narodno osvobodilno vojsko, da zadušita tudi celotno osvobodilno gibanje, že se je začela šesta sovražna ofenziva. V takem položaju je bil na drugem zasedanju AVNOJ-a razen zelo važnih odločitev sestavljen Narodni odbor osvoboditve Jugoslavije, ki je dobil značaj začasne vlade z nalogo, da podvzame vse ukrepe za nadaljnje uspešno vojevanje, za okrepitev narodnih oblasti in za pravilno delovanje le-teh, za organiziranje gospodarstva na osvobojenem ozemlju, za ukrepanje vsega potrebnega za obrambo pridobitev narodno osvobodilnega boja, za podvzemanje ukrepov za ublažitev bede v krajih, ki jih je osvobodila narodno osvobodilna vojska, za vzpostavitev zvez z našimi velikimi zavezniki in za zahtevo po priznanju obstoječega stanja v Jugoslaviji oziroma narodno osvobodilnega gibanja ter odločitev AVNOJ-a na drugem zasedanju. Razume se, da je bilo delo Narodnega odbora Jugoslavije zelo otežkočeno zaradi razcepjenosti svobodnih ozemlj in zaradi njihove nestabilnosti. Sovražnik je še vedno usmerjal glavne udarce na ozemlje in na ono mesto, kjer je bil sedež Vrhovnega štaba, ker pa je bil to navadno tudi sedež Narodnega odbora in AVNOJ-a, je sovražnik delal še večje napore, da bi nas ne samo iztisnil z dotičnega ozemlja ali mesta, temveč da bi nas tudi uničil. Tako je bilo z napadom sovražnika na zapadno Bosno oziroma na Jajce v času šeste ofenzive in kasneje v sedmi ofenzivi na Drvar. V takih razmerah je moral del članov Narodnega odbora in AVNOJ-a oditi na svobodno ozemlje Hrvatske in Slovenije, kjer je mogel kljub temu opravljati koristno delo za vzpostavitev in okrepitev ljudske oblasti. Šele po napadu na Drvar, ko se je Vrhovni štab preselil na otok Vis, se je mogel tudi Narodni odbor zbrati na Visu, da bi se lotil učinkovitejšega izvršenja svojih nalog. V tistem času zavezniki niso priznavali Narodnega odbora, temveč samo Vrhovni štab. Zatorej sem mogel kot vrhovni poveljnik reševati z zavezniki mnogo velikih vprašanj, kar se bo videlo iz tega poročila. Ta vprašanja so se reševala po zavezniških vojnih misijah, ki so bile pri Vrhovnem štabu, in prav tako po naši vojni misiji, ki je bila pri zavezniškem poveljstvu v Kairu, v Italiji in kasneje v Angliji. Tako se nam je posrečilo z zavezniško pomočjo prepeljati iz Italije v Afriko nad 25.000 beguncev z otroki. Razen tega smo z letali prepeljali bode v Italijo ali na Malto 10.000 ranjencev. V sporazumu z zavezniki smo ustanovili v Bariju svoje vojno oporišče, ki je razen dela za preskrbo naših vojaških enot opravljalo tudi vse spredaj navedene posle. Sedaj je oporišče v Bariju v likvidiranju, ker njegov obstoj v Italiji ni več potreben.

SPORAZUM Z ŠUBAŠIČEM

Z odhodom naše misije, na čelu z generalnim majorjem Velebitom, najprej v Kairo, nato pa v London, je bil vzpostavljen prvi stik s političnimi krogi v zavezniških deželah. Po tej vojni misiji se nam je posrečilo seznaniti zavezniško javnost v veliki meri s stvarnostjo v Jugoslaviji. Razen tega nam je to omogočilo, da je prišlo do sestanka z g. Šubašičem, kraljevim mandatarjem, za sestavo nove vlade v Londonu. Sestanek je bil 16. junija 1944 na otoku Visu, kjer je bil sklenjen sporazum o sodelovanju vlade g. Šubašiča z Narodnim odborom, o vstopu treh ministrov iz domovine v njegovo vlado. Po sestanku z g. Šubašičem sem se v Italiji sestal z zavezniškim vrhovnim poveljnikom Wilsonom in nekaterimi drugimi vodilnimi osebami zaradi vojaških vprašanj. Ob tej priliki sem se sestal z g. Churchillom. Ta sestanek z g. Churchillom je bil v zvezi s pospešitvijo sestave enotne vlade. Na njem smo pretresli nekatera vprašanja v zvezi z vzpostavitvijo operacij. Ob tej priliki je bilo tudi rešeno vprašanje izročitve vojne mornarice Jugoslaviji, toda žal se je mogel ta sporazum uresničiti šele pred nekaj dnevi po krivdi nekaterih ljudi, ki nam niso bili naklonjeni. Pred nekaj dnevi je bilo to vprašanje končno veljavno odstranjeno z dnevnega reda, ker se je našemu zastopniku v Italiji pri razgovorih z zavezniškimi vojaškimi oblastmi posrečilo doseči, da bo jugoslovanska vojna mornarica takoj prešla v naše roke. Te ladje se sedaj vračajo v našo domovino. Posadkam na teh ladjah je bilo dano na prosto voljo, da se izjavijo, ali gredo z ladjami v Jugoslavijo ali pa ostanejo v tujini. V tem primeru so se zavezniki obvezali, da jih bodo zbrali v taboriščih.

MOJA POT V MOSKVO

Septembra meseca 1944 sem odpotoval v Moskvo, da bi prosil za pomoč pri hitrejšem izganjanju okupatorjev iz naše dežele. Ker je Rdeča armada prišla že skoraj na meje naše dežele, je bilo potrebno, da se sporazumemo o vzpostavitvi operacij. Razen tega pa sem prosil sovjetsko vlado, da naj čete Rdeče armade prestopijo mejo vzhodne Srbije, da bi pomagale skupno z našimi silami osvoboditi Srbijo in Beograd. Nemci so v tem času imeli zelo močne svoje sile in sile quislingovcev v Jugoslaviji, s katerimi smo vodili neprestane težke boje. Razen tega so Nemci imeli še v Grčiji in na otokih močne sile, ki bi se morale umakniti preko Jugoslavije. Vse to je zahtevalo temeljito pripravo v vojaškem pogledu, da bi se naša zemlja čimprej osvobodila in da bi na ta način prepričali sovražnika, da bi med svojim umikom popolnoma uničil ne samo naše prometne zveze, temveč tudi tovarne in mesta. Posebno važno je bilo, da čimprej osvobodimo Beograd in na ta način ustvarimo pogoje tako za delo Narodnega odbora kakor tudi vseh drugih vojnih in civilnih oblastev. To je bilo potrebno tudi zaradi učinkovitejšega bojevanja in hitrejšega osvoboditve naše dežele. Sporazumeli smo se, da bodo močnejše sile Rdeče armade prešle preko Donave v vzhodno Srbijo in da bodo skupno z našimi silami osvobodile Beograd. Razen

tega je dala Sovjetska zveza veliko količino orožja, vseh vrst sodobnih vojnih sredstev, od pušk in topov pa do tankov in letalstva za našo vojsko, s čimer smo mogli oborožiti mnogo naših divizij in jih usposobiti, da izvrše težko nalogo, ki je bila pred njimi. S pomočjo slavne Rdeče armade sta bila naglo osvobojena Beograd in Srbija, s pomočjo bolgarske vojske pa je bila osvobojena Makedonija. Z osvoboditvijo Beograda nam je bilo mogoče izvršiti vse priprave za vojaške operacije večjega obsega, ker je bila sedaj naša vojska zaradi pomoči Sovjetske zveze tehnično zelo okrepljena, obenem pa smo mogli izvesti tudi mobilizacijo novega moštva. Razen zgoraj navedene pomoči nam je Sovjetska zveza s svojo rečno flotilo omogočila preskrbo Beograda z gorivom in življenjskimi potrebščinami, tako da je bila zagotovljena Beogradu razsvetljava, voda in prehrana. Razen tega nam je dala Sovjetska zveza 50.000 ton žita za prehrano ne samo Beograda, temve tudi nekaterih drugih krajev.

POMOČ OSTALIH ZAVEZNIKOV

Z druge strani sta si naši zavezniki Anglija in Amerika močno prizadevali za oskrbo naših čet, posebno v Dalmaciji, Sloveniji in Bosni. Ta pomoč je prihajala z letali, najpogosteje ponoči. Smatram za svojo dožnost, da izrazim priznanje in hvaležnost onim angleškim in ameriškim letalcem, ki so ob največji nevarnosti leteli podnevi in ponoči in zalagali naše borce z vojnim materialom in drugimi potrebščinami. (Navdušeno ploskanje.) Izražam svoje priznanje vsem onim sovjetskim letalcem, ki so brez strahu za svoja življenja prinašali vojni material našim borcem podnevi in ponoči in ki so tako podpirali naš težki boj. (Navdušeno ploskanje). Da, naši veliki zavezniki so nas podpirali v boju in mi smo jim za to hvaležni. To je bila podpora, zaslužena z nečloveškimi napori in žrtvami v boju za skupno zavezniško stvar, ker smo mi dve leti in pol vodili brezkompromisen boj proti okupatorju brez pomoči kogar koli. To je bila upravičena podpora, ker so tudi odgovorne osebe naših velikih zavezniških dežel bile na jasnem o tem, da je v Jugoslaviji samo narodno osvobodilno gibanje, gibanje brezkompromisnega odpora proti okupatorjem, vse drugo pa je bila laž, s katero so Draža Mihajlovič in njegovi somišljeniki v tujini goljufali svet. Čeprav smo do osvoboditve Beograda imeli v glavnem prostovoljsko vojsko, ki je v tem času štela okoli 350.000 borcev, smo vendar takoj po osvoboditvi Beograda začeli redno mobilizacijo, tako da se je to število podvojilo. Organizirali smo s pomočjo sovjetskih instruktorjev močno topništvo, odlično letalstvo in tankovske enote. Vse to nam je omogočilo, da smo spomladi letošnjega leta podvzeli na vsej fronti od Srema pa do Dalmacije energično ofenzivo, ki se je končala z našo zmago na mejah Soče in Karavank. V tej končni ofenzivi smo popolnoma razbili ne samo nemško vojsko, temveč tudi Paveličevo vojsko, ki je štela nad 200.000 vojakov. Zaradi močnega odpora je bilo uničeno ogromno število Nemcev in ustašev, ujetih pa jih je bilo okoli 200.000; zaplenjena je bila ogromna količina vojne opreme, na tisoče kamionov in topov, vsakovrstnega orožja, streliva itd. Pri tem je važno pripomniti, da se sovražnik ni hotel vdati ali kapitulirati niti po nemški kapitulaciji. Vsako ped naše zemlje, do same meje, so morale naše enote osvojiti s svojo krvjo, dokler sovražne sile, ki so se hotele vdati samo zavezniškim silam, niso bile v Sloveniji obkoljene ali uničene. To je bila glavna in zaslužena zmaga naše v krvavem boju ustvarjene ljudske vojske. To zmago si je priborila vojska, ki se je skovala v boju od leta 1941. iz partizanskih odredov in ki je narasla do velike, dobro oborožene vojske, zmagovalke in zvestega varuha tistih pridobitev, za katere so umirali najboljši sinovi naših narodov. Tej vojski bodo bodoči rodovi hvaležni za svojo srečo. (Burno odobravanje).

SESTAVA ENOTNE VLADE

Dne 1. novembra 1944 je prišlo do novega sestanka z g. Šubašičem na našem ozemlju, kjer smo se sporazumeli o sestavi enotne vlade. Dne 7. marca 1945 je bila sestavljena v Beogradu naša enotna vlada, v katero so vstopili člani Narodnega odbora in člani vlade g. Šubašiča. V svoji deklaraciji je vlada označila smernice svoje politike o demokratizaciji in obnovi naše dežele, ki jih je do danes točno izvajala, kakor tudi navete velike trojice s konference na Jalti, o čemer najbolje pričajo dosedanja ukrepi in načrti zakonov, ki jih vlada predlaga v odobritev zasedanju razširjenega AVNOJ-a. Naloge, jih je imel Narodni odbor po prihodu v Beograd, in ki jih je imela enotna vlada, ki je sestavljena, so zelo težke. Treba je bilo ustvariti skoraj ves državni aparat znova, ker je okupator razbil starega ali pa je bil ta v njegovi službi. Organizacija ministrstev in poslaništev zaradi pomanjkanja zavednih domoljubnih uradnikov in strokovnjakov še do danes ni izvršena ali pa ni na oni višini, ki bi ustrezala potrebam posameznih resorov za pravilno opravljanje vseh poslov v korist države. Enako je bilo tudi v vseh federalnih vladah in nižjih uradih. Prav tako je bilo in je še danes v državnih in zasebnih podjetjih.

Okupator in narodni izdajalci so zapustili globoke sledove v vsem našem družabnem življenju — gospodarskem, kulturnem in političnem. Vlada si je in še silno prizadeva, da bi odstranila vse te pomanjkljivosti in da bi čimprej usposobila državni aparat kakor tudi aparat v narodnem gospodarstvu za pravilno delovanje. Mnogi ljudje z zlobnimi nameni niso razumeli in še vedno nočejo ali ne morejo razumeti vseh teh težav, s katerimi se mora nova vlada boriti. Nasprotno, zlonamerni ljudje izkoriščajo te težave za svoje nazadnjaške cilje proti narodno osvobodilnim oblastvom in gibanju. Pri svojih poskusih, da čimprej obnovi gospodarsko življenje, se je vlada morala zaradi zmede v denarnem sistemu, ki jo je napravil okupator, lotiti izmenjave različnih okupatorskih ali quislingških novčanic za novi dinar DFJ. To je bilo in je še zmerom zelo zamotano delo. Pri tej operaciji je bilo nekaj pomanjkljivosti, posebno v Bosni, Hrvatski in Sloveniji. Te pomanjkljivosti so videti kot nekaka nepravilnost do teh federalnih enot, toda one nimajo subjektivnega, temveč objektivnega značaja, in jih vlada skuša popraviti in jih bo popravila. Pri obnovi naše industri-

je, njenem vzpostavljanju v pogon, kakor tudi pri obnavljanju našega gospodarstva sploh in prometa je bil izvršen s pomočjo federalnih vlad ogromen napor in so bili poseženi zelo lepi uspehi. Najboljše uspehe smo dosegli pri vzpostavljanju prometa, pri graditvi mostov, pri popraviljanju železniških prog in cest. Seveda pa moramo biti najbolj hvaležni za te uspehe naši mladini, našim delavcem, našim ženam, našim vojakom, ki so delali in delajo najpogosteje brezplačno s poletom, ki ga do sedaj ni bilo, in z željo, da se naša dežela čimprej dvigne iz te porušenosti. Mnogi najboljši domoljubi so vložili mnogo dela za blaginjo vse skupnosti, kar mora služiti za zgled vsem onim, ki stoje ob strani s prekrižanimi rokami, onim, ki le kritizirajo in nekaterim, ki naravnost sabotirajo. Veliki so napori pri prehrani prebivalstva v opustošenih krajih, v Črni gori, Dalmaciji, Gorskem Kotarju, v Kordunu, v Bosni in Hercegovini, v Sloveniji itd. Pri tem so doseženi dobri uspehi ne glede na pomanjkanje prometnih sredstev. Doslej je bilo razdeljenih nad 400.000 ton razne hrane in drugih predmetov, potrebnih za življenje. Skoraj četrtino tega je dobavila UNRRA. Ta problem prehrane postaja zaradi velike suše v teh krajih še aktualnejši in zahteva ogromnih naporov, da bi bilo ljudstvo v teh krajih rešeno lakote. Te kraje moramo oskrbeti s potrebno hrano do zime, dokler ne zapade mnogo snega, ko bo vsak prevoz nemogoč. Vlada si zelo prizadeva, da bi te kraje preskrbela tudi z drobnico in živino in je v ta namen dala kredit 50 milijonov dinarjev za nabavo 200.000 glav drobnice in živine, katerih je nad 100.000 kupljenih v Makedoniji, Srbiji in Bolgariji. Razen tega je naša vojska dala gospodarstvu na razpolago okoli 45.000 konj. Iz vsega tega se jasno vidi, da nosi naša država velika bremena in napore, da bi čimprej ozdravila rane, ki nam jih je zadal okupator.

REPARACIJE

Naša dežela je strahovito opustošena in izropana. Glavna krivca za to pustošenje sta Nemčija in Italija. Do sedaj nam nista vrnila ničesar za ono, kar sta izvozili in izropali iz naše dežele, a kaj šele, da bi nam plačali vojno škodo. Edino Madžarska je na račun 70 milijonov dolarjev reparacij, kolikor je pripadlo Jugoslaviji, začela izvršati svoje obveznosti proti nam. Splošna številka skupne škode, ki jo je pretrpela Jugoslavija med to vojno, je ocenjena na 61 milijard dolarjev. Razume se da dober del tega odpade razen na Nemčijo tudi na Italijo, tako da mora biti človek prav zaradi tega presenečen nad drznostjo onih reakcionarnih elementov v Italiji, ki se danes iz krivca izpreminjajo v tožitelja in obrekovalca naših narodov, katerim so prav oni zadali toliko zla in opustošenja. Mi smo si na jasnem o tem, da onih desetisočev naših žen, otrok in mož, poklanih in postreljenih od italijanskih fašistov v Sloveniji, Dalmaciji, Črni gori, Hercegovini, Liki itd., nikdar ne bo mogoče nadomestiti, toda ona požgana in podrta mesta in vse ono, kar je poropano v teh krajih, mora biti nadomeščeno na breme teh reakcionarjev, za to pa mora poskrbeti italijanski narod. Vprašanje plačila reparacij s strani Nemčije je zelo nujna stvar za našo deželo. Če gledamo realno, more naša dežela dobiti samo nadomestilo v naravi za storjeno škodo, to pa v glavnem na ta način, da dobi od Nemčije celotne tovarne, ki so potrebne za obnovo naše dežele. Tako zahtevo bo naše zastopstvo predložilo zaveznikom. (Pritrjevanje).

ZUNANJA POLITIKA

Narodni odbor kakor tudi enotna vlada sta stremela in stremita za tem, da bi bila naši odnosi z zaveznicami čim boljši. Še več, v interesu odstranitve vsega onega, kar je bilo negativnega v zunanji politiki v preteklosti, smo se čvrsto odločili, da ponudimo roko v spravo našim sosednim deželam, ki so jih potegnili v vojno proti naši deželi profašistični vladni krogi v teh deželah. Že v pretekli jeseni sem na sestanku v Krajovi z zastopniki Bolgarije sklenil sporazum o prijateljstvu, bratstvu in sodelovanju ter skupnem bojevanju proti Nemčiji. Ta naš prvi korak je rodil dober plod. Sprejet je bil tako pri našem kot pri bolgarskem narodu z velikimi simpatijami. Otečestvena Bolgarija nam je začela po lastni iniciativi pomagati na različne načine čeprav je sama v precej težkem gospodarskem položaju. Bolgarska vojska je skupno z našo vojsko osvobodila Makedonijo. Vse to z vsakim dnem krepi bratstvo med obema deželama in odstranjuje tisti jez, ki so ga nekoč umetno delali reakcionarji, ki so upravljali Bolgarijo in Jugoslavijo. Danes imamo normalne diplomatske stike ter gospodarsko in kulturno sodelovanje z Otečestveno Bolgarijo. Še več, danes so ti stiki, da more ljudstvo obeh dežel mirno gledati v svojo srečno bodočnost in v uresničenje svojih stoletnih teženj.

Skupni boj in trpljenje albanskega naroda in našega naroda za svojo svobodo sta tesno povezala obe deželi. Stiki med obema deželama so zelo pristrčni in vsi poskusi raznih sovražnikov, da skale te odnose, so ostali zaman. Mi smo prvi priznali demokratično albansko vlado z vzpostavitev normalnih diplomatskih odnosov. Med obema deželama je gospodarsko in kulturno sodelovanje. Po okupatorju porušena

dežela in obubožani albanski narod sta zaslužila s svojimi žrtvami in doprinosom v boju največje simpatije in vsako pomoč, ki mu jo naši narodi morejo nuditi, tem bolj, ker so se neke albanske enote borile za izgon okupatorja iz Črne gore in Sandžaka (ploskanje). Ta skupen boj je ustvaril nerazdružljive zveze med demokratično Albanijo in demokratično federativno Jugoslavijo.

Najpomembnejše dejanje v zgodovini Jugoslavije je bilo izvršeno dne 11. aprila 1945 v Moskvi s podpisom sporazuma o vzajemni pomoči in prijateljstvu, gospodarskem in kulturnem sodelovanju s Sovjetsko zvezo. (Burno ploskanje). To veliko zgodovinsko dejanje so z navdušenjem pozdravili vsi naši narodi. S tem dejanjem je izvršeno ono, za čemer so stoletaj stremeli vsi naši narodi. Toda šele 26 let po nastanku Jugoslavije, šele po tej veliki katastrofi, ki je doletela našo deželo 1941. leta, šele po tem, ko so narodi Jugoslavije dosegli s svojim osvobodilnim bojem to, da vzamejo usodo v svoje roke in odstranijo vse one, ki so ovirali zblizanje z bratskim sovjetskim ljudstvom, šele potem so bile končno uresničene stoletne težnje našega ljudstva, šele sedaj je vzpostavljena nerazdružljiva zveza s Sovjetsko zvezo, ki bo jamstvo varnosti in zelo koristna za razvoj naše dežele. (Burno ploskanje).

Kar se tiče Poljske je bila Jugoslavija ena prvih dežel, ki je pozdravila začasno demokratično vlado Poljske in vzpostavila normalne diplomatske odnose z njo. To dejanje naše vlade so radostno sprejeli naši narodi, ki žele živeti z bratskim poljskim narodom, katerega usoda je bila podobna usodi naših narodov, v najboljših odnosih in v bratskim sodelovanju.

Naši odnosi z bratsko Češkoslovaško niso pretrpeli nobenih bistvenih sprememb. Ponovno so se normalizirali z osvoboditvijo Češkoslovaške in se bodo še bolj kot pred vojno okrepli in poglobili v korist obeh dežel. Sedaj se dela na tem, da se znova obnovi gospodarsko in kulturno sodelovanje z bratsko Češkoslovaško, do katere naši narodi goje globoke simpatije.

Kar se tiče naših velikih zaveznikov Amerike in Britanije, ima naša dežela z njimi tudi normalne diplomatske odnose. Prepričan sem, da izražam misli vas vseh, ako rečem, da želimo in da bomo stremeli za tem, da bi bilo naše sodelovanje in stiki s tema dvema velikima deželama ravno tako čvrsti v miru, kot so bili v vojni. Še več, želimo da bi bili še pristrčnejši. Neki reakcionarni elementi iz poraženih dežel skušajo s klevetami izvati nerazpoloženje naših zaveznikov do Jugoslavije. Trpljenje in žrtve ter doprinos narodov Jugoslavije k skupni zavezniški stvari so tako veliki in neizpodbitni, da na temelju tega globoko verjamemo, da naše upravičene zahteve na mirovni konferenci ne bodo osporavane. (Burno in dolgotrajno ploskanje).

Z osvobodeno Francijo naša vlada sedaj vzpostavlja normalne diplomatske odnose. Ni nobene ovire, da bi se med svobodoljubnim francoskim narodom in narodi Jugoslavije ne vzpostavili najbolj prijateljski odnosi ter kulturno in gospodarsko sodelovanje na korist obeh dežel.

Z našima sosednjima deželama Rumunijo in Madžarsko, ki imata zdaj demokratične vlade, smo že vzpostavili gotove odnose, in sicer dobre odnose, ki se bodo vedno bolj poglobljali med našimi narodi in narodi teh dežel. Pomirljivo in prijateljsko stališče Jugoslavije do narodov teh dežel, ki so bile potegnjene v vojno ob strani Nemčije proti svoji volji, je z radostjo sprejeto v teh sosednjih deželah in pripravljajo pogoje za take odnose, ki bodo trajno jamstvo, da se ne bo mogla več ponoviti žalostna zgodovina iz preteklih časov.

Torej, v dobi dvajsetih mesecev so doseženi z ogromnimi napori tako na bojnem polju, kot na polju izgraditve naše dežele lepi uspehi. Največjo in najtežjo nalogo je izvršila naša slavna vojska, ki je za ceno ogromnih žrtev osvobodila našo deželo in jo je končno osvobodila z materialno pomočjo naših zaveznikov in s pomočjo slavne Rdeče armade. (Navdušeno burno in dolgotrajno ploskanje).

Na polju organizacije in okrepitve ljudske oblasti so bili doseženi veliki uspehi ne glede na mnoge težave, zlasti če se upošteva zelo kratka doba, odkar je naša dežela popolnoma osvobodena. V pogledu organizacije in delovanja državnega aparata je bilo tudi storjeno mnogo, ne glede na to, da še mnogo stvari in v redu in da jih je treba popraviti. V pogledu obnove naše dežele so doseženi tako veliki uspehi, da nam dajejo najbolj optimističen pogled za nadaljnjo izgraditev naše dežele. V pogledu odnosov naše dežele z drugimi državami stojimo danes na boljšem kot je kdaj koli stala Jugoslavija. Zaradi žrtev, ki so jih naši narodi dali za skupno stvar zmage nad sovražnikom, imamo danes več prijateljev po svetu, kot jih je kdaj koli imela naša dežela. (Ploskanje).

Če je naša dežela izšla iz te vojne razrušena in materialno obubožana, je pa istočasno izšla duhovno prerajena in pripravljena na največje ustvarjalne napore. Izšla je zedinjena in v bratstvu umirjena nova demokratična federativna Jugoslavija. Na koncu so neizmerne žrtve in trpljenje naših narodov v tej vojni poplačane z največjimi pridobitvami, ki so si jih priborili naši narodi, to pa je: Uničen je peklenki načrt okupatorjev in domačih izdajalcev, da s sejanjem medsebojnega sovraštva preprečijo ustvaritev močne Jugoslavije. Ustvarjeno je nerazdružljivo bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije, ustvarjena je ljudska oblast, ki je jamstvo za pravičen socialen red in demokracijo. Ustvarjena je močna državna skupnost enakopravnih narodov Jugoslavije. (Burno navdušeno in dolgotrajno ploskanje).

SLOVENSKA JURIDIČNA PISARNA

ODŠKODNINE — ODSLOVITVE — NEZGODE — DEDŠČINE
IN VSE SODNIJSKE TRAMITACIJE

Uradne ure: od 18 do 20

DIAGONAL NORTE 1119 - Piso 8º - Escritorio 823 Buenos Aires
Nasproti Obelisku U. T. 35-6243 y 35-2916

RUDOLF KLARIČ

INDUSTRIJA ELEKTRIČNIH IZDELKOV

JOSE BONIFACIO 663

BUENOS AIRES

INSTITUTO DENTAL MODELO de Especialidades

Director: Dr. M. MUCHNIK

SANTA FE 3511 U. T. 71-5692
GOVORI SE SLOVENSKO CENE ZMERNE

FABRICA DE MUEBLES ARTISTICOS

LA MAYOR EN SUD AMERICA EN SU GENERO

PROVENZAL — COLONIAL — RUSTICO

F A D E M A R

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 100.000.—

VALENTIN VIRASORO 1865 — U. T. 54-6656 — BUENOS AIRES

Reke bodo pokorne

Pisatelj Miško Kranjc, doma iz Prekmur-skega ki se je svoj čas mislilo da so ga nacisti ubili, je napisal naslednji zanimiv članek, zlasti za mladino. - Uredništvo.

(Obisk pri Pesnici)

V Murski Soboti so mi rekli, naj obiščem Prekmursko brigado pri Pesnici, ki si je priborila naslov Udarniška. Rekel sem, da jo bom obiskal. Ko sem prišel v Dornavo in me je komandant mladinske delovne divizije mandant mladinske delovne divizije vodil od skupine do skupine in mi z zanosom razkazoval delo mladih ljudi, so mi rekli: Damo vam podatke, slike in načrte, ko boste pisali o nas. — Niso me vprašali, če hočem pisati, ne kaj in kako bom pisal, temveč: "Ko boste pisali..." Rekel sem, da bom pisal.

Tako se oddolžujem, ne tistim, ki so mi v Soboti rekli, naj si ogledam Prekmursko brigado, niti tečajnici Pedagoškega tečaja iz Ptujja, ki mi je rekla: "Boste kaj pisali?" Niti temu onemu, ki morda pričakujejo navedbe in pohvale posameznih, temveč: slovenski mladi in njenemu idealizmu.

Pišem o naših mladinskih brigadah.

Ne morem pa si kaj, da se ne bi spomnil nekoga od naših bralcev, ki mi je zadnjič dejal, da morajo biti v članku predvsem podatki, čim več podatkov, da se ljudje kaj naučijo. On sicer da zna vse, da si lahko poskrbi za podatke drugod, da pa vendar skratka: podatke! In tako, preden preidem v svoj slog, nekaj podatkov, da bi tudi onemu tovarišu, ki si je želel tega, bilo jasno:

Pesnica je reka, ki izvira na avstrijskem ozemlju, teče pa počez po Slovenskih goricah in se izliva pod Ptujem v Dravo. Po pesniški dolini, kjer teče, dela strašno vijugasto pot in ob nalivih napravi po vsej dolini ogromno škodo. Ko sem zadnjič obiskal slovensko mladino ob njej, je bila navaden, skoraj docela usahel potok, in mislim, da se ni izlivala nikamor. Vendar je še stara Jugoslavija čutila potrebo, da je začela z regulacijo. Najbrž seveda na drezanje po kakem poslancu, ki je tam nabiral glasove. Sicer se ne bi moglo zgoditi, da so delali tako brez načrta, kakor se je dogajalo s to regulacijo: zdaj so je lotili tu, zdaj tam in uspeh je bil tak, kakršnega doseže kmet, ki prekopa na svoji meji in spusti vodo s svoje njive na sosedovo.

Slovenska mladina se je poleg onih brigad, ki so šle gradit progo v Brčko, lotila tudi regulacije Pesnice in pred šestimi tedni se je zbralo v Dornavi in Mezgovcih sedem brigad, ki se jim je pridružila še Ptujška letiča brigada, sestavljena iz tečajnikov pedagoškega tečaja in kmečke mladine. Dve ljubljanski, dve mariborski, celjska, ptujška, ptujška letiča, prekmurska. Tisoč pet sto ljudi, ki imajo svoj štab, svoje komandante, svojo ambulanto, odseke, — na delu je celo četa Akademškega pevskega

zbor. V delovnem tednu se napravi skupaj okrog šest tisoč delovnih dni, nad trideset tisoč delovnih ur, izkoplje nekaj tisoč kvadratnih metrov ruše, izvozi okrog pet tisoč kubičnih metrov zemlje; kulturne prireditve, študij, okrog štirideset sten-časov. Kaj naj še pride med podatke? Vprašal sem: Kaj pa žulji? Nekdo se je zasmejal in mi pokazal dlani: Je že dobro, je dejal. Imajo obvezane roke in noge. Tudi to spada v statistiko. Ampak še bolj bi spadala med podatke dobra volja, smeh, mladost.

Zares, nekdo v Soboti mi je bil rekel: V članek je treba podatkov, da se ljudje kaj naučijo. Zbral sem torej nekaj podatkov za tiste, ki se učijo, in za tiste, ki dvomi, kakor so dvomili dornavski in mezgovski kmetje, da bi taka mladina bila kos tisoč dve sto metrom struge, ki so si jo določili za svojo nalogo. Ali so stvari, ki se ne dajo stisniti v podatke, v statistiko. To je smeh, dobra volja, mladost. Za take stvari ni rubrik. In vendar je to tisto, o čemer bi rad pisal. Letos je mladina iz Jugoslavije gradila progo Brčko - Banovići. O tem se je mnogo pisalo, o mladini pri Pesnici in drugod nekoliko manj. So mnogi ljudje, ki mislijo, da gre za progo, za njeno dolžino in zgolj za premog, ki je skrit nekje v bosanskih gorah. So taki, ki mislijo, da gre zgolj za število delovnih ur, dolžinskih metrov in kubičnih metrov in ne vem, za kaj vse še. In celo med mladino samo se najde kateri, ki misli, da gre za dobro karakteristiko, da gre za osebni uspeh.

Ne to. Nekaj drugega.

Namreč, da imamo mladino. Vedo, zdravo, idealizma polno mladino, mladino, ki se je rodila v štirih težkih letih, ki se prevojeva sleherni dan naše sedanosti.

Gledal sem jo ob Pesnici, ko je kovala, ko je v samokolnicah odvažala zemljo, gledal sem zagorele obraze, zagorele po tistem soncu, ki je okolišnje pašnika spreminjalo v sivo puštnjo, ki je prepekla ilovico v opeko. Poslušal sem njihove pogovore. In takrat sem se spomnil nekdanjih časov, ko smo mi bili taka mladina. Spomnil sem se tistih pogovorov in debat. Kako strašno daleč je vse tisto. Ne morda po času, temveč po vsebini. Nismo gradili železnice, nismo regulirali rek, postavljali smo lestvo proti nebesom in se sprehajali po belih oblakih, od koder smo komaj videli trdo zemljo. Bežali smo pred svetom. Ne v brigade, umikali smo se v osamelost, odmaknjenost. Bežali, da smo se potem s toliko večjim trudom in bolečinami vračali na zemljo, ko so se začeli pred nami razblinjati oblaki naših vizij. In še strašnejši časi so bili na svetu, ko so dekleta prednice teh, ki danes kopajo trdo ilovico ob Pesnici, posedale v senci svojih zlatih mamc za zavesnimi okni, vezle in sklanjale glavice, mamice pa naptale misli na tista leta, ko bo treba iskati moža, očetje pa skrbeli za doto.

Danes dekleta ne sanjajo o dotah. Otožne sonate starih časov ob sanjavih večernih zarjakh danes nadomeščajo pesmi naših brigad, ki si jih sami ustvarjajo, in ki jih pojo stotera grla: "...tovariš vsem ljudem povej: to pesem je junakov dela..."

Zares, ne otožne sonate serenade in romance. "To pesem je junakov dela". Čas se je prelomil, mladi rod je zasekal kramp in lopato v trdo zemljo. Gradi železnice, regulira reke, obnavlja vasi.

Ne, to. Mnogo več. Železnice so gradili tudi nekoč. Brez mladine. Regulirali so reke brez mladine, zidal hiše, vasi, mesta brez mladega rodu. To se da. Vse države na svetu gradijo železnice in regulirajo reke, a brez mladine. Potreben je denar, ne mladina. Mi imamo mladino. Ne zato, da bi gradila železnice, ceste, hiše, regulirala reke in ne vem, kaj še. Imamo mladino za druge, večje stvari. Treba bo regulirati vse večje, vse drugačno reko: življenje. Naši narodi so štiri leta regulirali tisto reko, ki je rodovi pred njim niso mogli, ko se je življenje razlivalo kakor mlakuše po prostranem polju. V štirih letih so bili napravljeni ogromni načrti, bilo je mnogo reguliranega. Vse ni moglo biti. Treba bo do kraja izkopati prekop, da se življenje ne bo zaustavljalo po ovinkih, da se ne bo razlivalo

po poljih in se tam zasmrajalo, temveč da bo teklo po najkrajši, najprikladnejši poti in brez ovir k svojemu cilju, k prostranemu morju človeštva.

Treba bo graditi vse drugačno progo za izletnike, niti progo do kakega rudnika; veliko progo, ki bo peljala okrog vse zemeljske oble, ki bo zajela vse ljudi, vse narode. Danes so se pridružile naši mladini mladinske brigade le nekaterih sosednih držav, pride čas, ko se ji bodo pridružile mladinske brigade vsega sveta.

Imamo mladino. Prav gotovo je to naš največji zaklad. Imamo mladino, ki je zdrava in polna najlepšega in svetega idealizma. To je mnogo več. A še mnogo več je, da ta mladina ljubi svojo domovino, da je voljna za njo žrtvovati vse. Danes gradi svojo "mladinsko" progo, regulira Pesnico.

Nisem jih spraševal o ničemer. Čemu pa? Poslušal sem jih. Še niso dokončali dela in že so delali načrte: "Drugo leto!" Kaj bo drugo leto? In kaj potem? Zakaj nekoč bodo stali pred tisto veliko reko, ki se ji pravi življenje. In nekoč bodo stali pred tisto progo, po kateri naj se delovno človeštvo popelje do zmage.

To in samo toliko sem hotel pisati ob obisku pri mladinskih delavnih brigadah ob Pesnici.

Kako misli slovenski umetnik Božidar Jakac

Slovenski umetnik Božidar Jakac je tudi izven Jugoslavije poznan kot eden najboljših in priznanih sodobnih umetnikov. V stari Jugoslaviji so se umetniki, pisatelji in pesniki največkrat morali boriti s siromaštvom, med katerimi je bil tudi Jakac, v Novi Jugoslaviji pa je tudi umetnikom in sploh vsem poštenim delavcem z glavo in krampom zagotovljeno plačilo za delo, to je da bodo od svojega poštenega dela tudi pošteno in dostojno živeli. Pred kratkim je Jakac pisal neki svoji prijateljici v Severno Ameriko, ki mu je oskrbela barvo za slikanje. Med drugim piše takole:

Mnogo je težav, še več pa je dobre volje, in izvršenega je mnogo. Če se spominjam na razmere po prvi svetovni vojni ali pa sedaj, sploh ni primere. Če bi se pa nekateri državniki in njihovi podpihovanci zavedali milijonov in milijonov mrtvih in mučenih, bi se, če niso bedaki ali zločinci, lotili drugačnega dela za mir, kot pa je to dejstvo danes. Najgloblje smo užaljeni spričo postopanja z nami od strani zaveznikov, to je Anglije in Amerike.

Sramotno je, da se o vprašanju priključitve Primorske, Istre in Trsta sploh debatira in razpravlja, in to še na tak način, ki je za nas, ki smo za skupno stvar tako ogromno žrtvovali, skrajno poniževali. Postavlja se nas celo nižje kot onega,

ki je napadal, moril, požigal in zasužnjeval. Očividno jim je tisti priljubljeniji. S tem so pokazali odkrito, da jim je demokracija fraza, svoboda Slovanov pa strašno nezaželjena. Zdi se, da so nekateri gospodje prespali to vojno, ali se jim je spričo nje zelo dobro godilo. Seveda, glavna bolečina je, da se ne bo dalo sveta in ljudstev tako na debelo izkoriščati. V tem gramu pač tiči njihov zajec. Za nas pač ni sprejemljiva nobena polovičarska rečitev! Za nas je to vprašanje življenja, poleg vseh moralnih in vseh ostalih pravic. Če ne bi bilo Sovjetske zveze, ta konferenca sploh ne bi bila podobna mirovni konferenci!

Silno se motijo, če mislijo da se je povrnilo leto 1918, ko so nas prodali. Pa kaj bi Vas mučil s tem, ko sami čutite in veste kako je. Pri nas vkljub vsemu teče življenje v velikem tempu dalje in če ne bi bilo seveda takih motenj in pa podpihovanja in potuhe reakcionarjem in podobnim tičem, bi izgledalo pri nas in po vsem osvobodjenem svetu precej drugače. Pa tudi to še pride, o tem, sem prepričan.

Važno je za nas, da nas tudi vnaprej tako vncemo podpirate, da Vas ne moti zločinska in bedasta propaganda, ki je tako silno na delu.

MATERIALES para CONSTRUCCION

MIGUEL M. BRUNO

Juan A. García 3675 U. T. 67-9380
Buenos Aires

K R O J A Č N I C A

Franc Melinc

Paz Soldan 4844 U. T. 59-1356

PRVO SLOVANSKO POGREBNO
PODJETJE

Peter Sanchuk

Av. San Martín 5468- U. T. 50-8539

Restavracija

A. BENULIČ & KUSERIČ

Izborna hrana Zmerne cene
CHORROARIN 596

CORTINAS ENROLLABLES de MADERA
COMPOSTURAS EN GENERAL

CALDERON 2851. Bs. As. U. T. 50-1344

Kadar pošiljate zavoje v domovino

in bi želeli poslati obuvale za moške, ženske in otroke, obrnite se do naše domače tvrdke čevljev, ki ima nalašč v ta namen urezane čevlje in jih je treba doma v Evropi samo sešiti po meri. Obrnite se pismeno ali telefonično do:

Bratov **KEBER**

CENTENERA 1140

U. T. 60-0176

BUENOS AIRES

Oton Župančič o tržaškem vprašanju

Največji sodobni slovenski pesnik Oton Župančič je držal v Ljubljani sledeči govor, ki se nanaša na naš Trst. Rekel je:

Dolgo teče ta naša pravda za Trst. Čudno teče ta naša pravda. V neprestani napetosti se mora boriti napredno ljudstvo dveh narodnosti za svojo pravico in svobodo na rodnih tleh, tej važni točki naše zemlje, in ves svet spremlja to dramatično borbo in se je po svoje udeležujejo z zanimanjem ter opazuje s pridržano sapo menjajoče se faze v njej, zakaj ves svet se zaveda, da gre tukaj za velike stvari, pomembne za Trst, njega bližnjo okolico in daljno zaledje, za sosednje države in tiste dele Evrope, katerih promet se po naravnih poteh steka v tržaško luko.

Mislím, da ga pri nas ni zlepa najti človeka, ki si ne bi bil glede tega vprašanja na jasnem, toliko je bilo že pisanega razpravljanja o tržaškem kompleksu z etničnega, gospodarskega in političnega stališča: vse je na drobno prereševano, vse je razčiščeno, osvetljeno na dlani, samo malo dobre volje pri odločujočih bi bilo treba, prav malo dobre volje, in tržaško vprašanje bi bilo rešeno tako, da bi bila rešitev sprejemljiva za vse prizadete in bi se svet po dolgi dobi zopet oddahnil. Res, gre za velike gospodarske koristi, za gromotni razmah in prospeh široko razprostranjenih ozemelj, gre pa tudi še za nekaj prav tako važnega, ako ne celo važnejšega: za duhovno bodočnost sveta, za pravo pojmovanje demokratičnosti, za pravilno in trdno osnovo reda in dela v povojnih razmerah; gre za vero malih narodov v pravico in svobodo, za idejno usmerjenost, za ravnovesje in duševno zdravje novega človeka, ki je izšel iz vojne mogoče s polomljenimi udi, toda s celo miselnostjo in neupogljivo voljo, da bo poslej živel za tiste ideale, za katere je nesel svojo mlado glavo v boj na življenje in smrt.

Toda podoba je, da pri naših vojnih zaveznikih ni tiste dobre volje, ki smo upali, da se smemo nanjo zatrdno zanesti po vsem, kar smo storili za skupno stvar, po neprimernih žrtvah, ki smo jih brez pomisleka prevzeli na svoje rame, da smo nje, velike razbremenili in jim prihranili precej kapljic tiste skrivnostne, dragocene tekočine, ki se imenuje kri. Naš partizan ni varčeval z njo, z zdravjo, vročo, dvajsetletno, življenja željno, v kipečih curkih mu je vrela iz ran, ker je brezmejno ljubil tisto drugo, zlato dragoceno — svobodo svoje domovine. In so lačni in žejni, bosí in raztrgani padali na gosto, kakor trava pod koso, ker jim je pela čudežne pesmi ona, omamljivka. Pela jim je pesem otožno o ponižani, razkosani Sloveniji, o tlačnem Korotanu, o žalujoči, zapuščenji Gospe Sveti in pesem zanosno in strastno o morju in Soči, o Trstu in Gorici, da niso čutili meje med bitjem in nebitjem, tako so bili zamaknjeni v zarjo bodočega dne, ko so omahnili v navdušenem zaletu.

Vidim njih osteklenele oči kako zro nepremično in strme skozi rušo in ne morejo razumeti, da tako vroča ljubezen na-

leti na tako hladne račune, da je mogoče tako svete stvari sprejemati s tako mrzlim srcem, tako čiste žrtve s tako ošabno dvignjeno glavo.

Oni imajo potuho, ki so bili še včeraj verni in zvesti zavezniki najgroznejšim krvnikom kar se jih je izkotilo v najtemnejših dobah. Tisti, ki jim je poverjena skrb za red v teh krajih, hočejo skrbeti za red in pomagajo njim, ki se znajo znašati nad neboljenimi otroki, nad šibkimi ženskami, nad neoboroženimi mirnimi ljudmi, ki divjajo nad zavodi, postavljenimi s poštenim delom, nad ustanovami ljudstva, vnetega za kulturo in napredek. Kako značilno: maščujejo se nad knjigami, ker knjige razodevajo ljudstvu resnico, ker mu prižigajo luč idej vodnic, kre ga uče spoznavati svet in sile, ki ga vladajo, in prezirati brezdušno mišljenje nacistične fašistične samogoltnosti, spoštovati pravico in ljubiti domovino in nje svobodo. Ali slišite pisatelji sveta? Na grmado z njimi! Na grmado z idejo, pravico in svobodo! Ali slišite, pisatelji vsega sveta? V pričó vsega sveta se ne sramujejo uganjati teh ostudnih orgij besnega sovraštva in zaslepljenega divjaštva. Toda, prepričan sem, da ves pošteni svet vidi z nami vred, kako se iz plamena zmagovito dviga ptič Feniks, neumrljivi, s svetlobo obdan. Ali si je mogoče misliti, da svet to nespodobno, poniglavo početje gleda in ga ne omeni primerno, to se pravi ga ne oceni, prekolne in zavrže? Svet se ne more tako globoko pogrezniti, da bi take metode odobrili in potrdili ter celo poplačal z mastno nagrado z lepim mestom in njega zaledjem, krasno primorsko ljudstvo pa, ki že poldrugtisoč let na tej zemlji prebiva in jo vsako leto pogrne s zlatim žitom,

obstre z oljkami in trtami, ki jo ljubi in brani, to ljudstvo pa da bi vklebil v jarem, ker je bilo zvesto sebi in svetlim idealom človeštva.

Ako pomislim na fašista s puško na rami, z bombo in nožem v roki, s krvoločnostjo v sreč, kako se mi zasveti naš človek nasproti njemu! S tako mirnim, samozavestnim korakom stopa ta naš človek po poti človečnosti v svojo bodočnost! Po vsem preganjanju in mučeništvu hodi pokonec, poznati mu je, da ga prevzemajo visoke misli in globoka čustva, da ga vodi vera v bratstvo narodov, v skupne cilje človeštva: v radostnem delu hoče najti srečo in zadovoljnost sebi, svojemu narodu, pa tudi italijanskemu delavnemu ljudstvu, ki je z njim enih misli in želja in si želi Jugoslavijo in njeno svobodo. So mračni trenutki tesnobe, ko se mi zavali usoda našega tako bridko preizkušenega ljudstva s pezo težkega kamna na prsi — spomnim se pokončnega človeka teh krajev in odleže mi.

In tudi v tej naši dolgi in hudi pravdi za Trst, ki se bliža svojemu zaključku, smo imeli in imamo velike, spretno in modre vodnike in zagovornike: našega spoštovanega maršala Tita, tovariša ministra Kardelja, sovjetskega ministra Molotova, tovariša Bevka, pisatelje Francije, Amerike in vse svobodoljubne in blagomiselné duhove sveta. S hvaležno in s toplo mislijo se spominjam njihovega dela za našo svobodo in za priključitev Trsta k Jugoslaviji. Tudi misel na našega primorskega človeka mi je bila v najtemnejših urah največja opora in tolažba. Veliko je moje zaupanje vanj, in on s svojim delovnim tovarišem italijanskega rodu mi je porok, da bo ta pravda dognana srečno za nas in s tem bo njem zaključek pravičen za Italijo in pravi za ves svet!

Gorica in meje okoli nje

Slovenski zgodovinar, dr. Milko Kos, je napisal o naši sončni goriški naslednji zgodovinski članek ter obenem prikazal, kako krivična bi bila po Francozih predlagana meja, o kateri se je na konferenci v Parizu toliko razpravljalo in se, naravno, ni moglo ničesar zaključiti in se ne bo tudi sedaj v New Yorku, če nam ne priznajo naših pravic. Dr. Milko Kos piše:

"Vas, ki se v jeziku Slovencev imenuje Gorica", tako se nam leta 1001 predstavi Gorica prvič v zgodovini. Kratak podatek zgodovinskega vira izpred blizu tisoč leti nam jasno pove, da so tamkaj takrat prebivali Slovenci in da je ime njihove vasi slovensko. Listina nam ga ne sporoča v obliki, navadni danes med Italijani ali Nemci, marveč v lepi in čisti slovenščini: GORICA.

Gorica, postavljena kot selišče na zadnjo "goric" Vipavske doline v smeri proti Soči, je po svoji legi in nastanku značilna za te kraje. Večje število vipavskih vasi ima prav tak položaj vrhu vinorodnih "goric". Ta Gorica je sprva kaj neznamen kraj,

Po pomembnosti jo je daleč nadkriljeval bližnji Solkan, kjer je stal grad, starejši od goriškega in kjer je nastala fara, v katero je sprva spadala tudi Gorica.

Pa ne samo kot vas vrhu ene vipavskih goríc, tudi po svojem nastanku kot mest je izvor Gorica domač, tako kot ga najdemo pri številnih mestih slovenskega ozemlja. Ob vas Gorico je fevdalni rod vrh hriba postavil svoj grad. S tem je začel pomen kraja rasti. V naselbino se začno naseljevati ljudje od zunaj: uradniki, vitezi in služničad fevdalnega gospoda, ki se po kraju in gradu, sezidanem ob njem, začel imenovati goriški grof. Ob gradu nastane tržišče, ki je privabljal za stalno ali začasno tuje ljudi, trgovce in obrtnike. Med doseljenci fevdalnega, trgovskega in obrtniškega stanu niso bili le Slovenci; prihajali so semkaj tudi Italijani, Furlani, Nemci in Judje. Kraj je postajal čimdalje pomembnejši, tako, da je naselbina vrh gorice ob gradu dobila leta 1307 mestne pravice. Na hribu ob gradu pa je bilo le malo prostora; naselbina le tamkaj ni mogla širiti. Nastajale so hiše pod grajskim gričem; najprej tam, kjer je pot z grada pri-

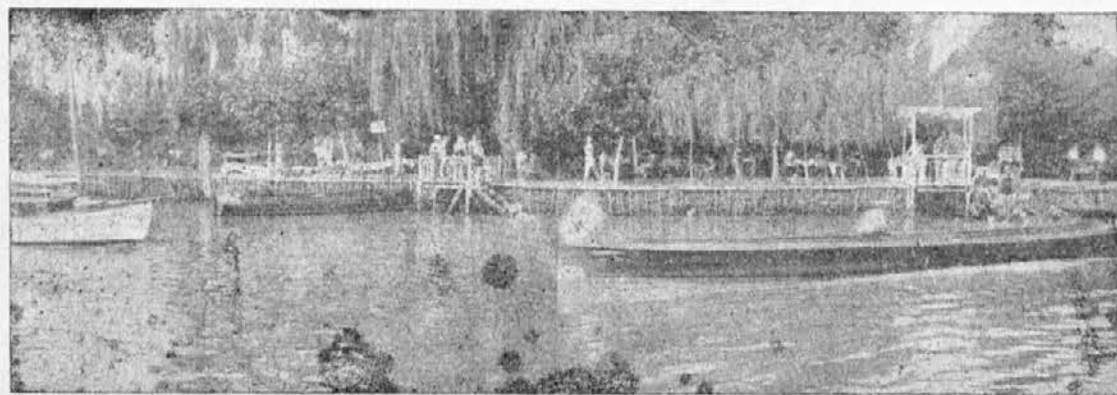
peljala v ravnino. Tukaj so postavili tudi cerkev, današnja goriško stolno cerkev, ki pa je še dolgo podružnica fare v bližnjem Solkanu. Vas pod gričem se začinja širiti na vse strani, proti Travniku na severno stran, proti Podturnu na vzhod, zajema posamezne kmečke domove in selišča v ravnini. Tudi v spodnji Gorici nastane tržišče, tudi semkaj se začno naseljevati ljudje od zunaj; leta 1455 dobi tudi ta del Gorice mestne pravice.

V novi dobi se je Gorica še nadalje širila. Izven tesno obzidanega prostora proti Soči na zapad, kjer je vodil mestni čez reko, okoli gradu in proti vzhodu na vipavsko stran. Najbolj sta pa ekspanzijo Gorice usmerila in usmerjala oba kolodvora, oni Južne železnice, ki je pri Gorici stekla leta 1860, in severni kolodvor takojimeno-vane bohinjske železnice, ki je bila odprta leta 1906.

Že iz navedenega je razvidno, kako je ta kraj organično rastle iz vasi v tržišče, iz tržišča v mesto, kako se je širil iz prvotno ozko odmerjenega ozidanega prostora v okolice, ki jo čimdalje bolj uklepa v svoje območje in kako mu je končno novodobni promet nakazal nove razvojne možnosti in smeri. Razvoj in rast Gorice je taka kot pri veliki večini slovenskih mest: vas — fevdalni grad — tržišče — mesto — fara — sprva izven kraja. Rast Gorice je pogonila iz čisto slovenskih korenin: tu nimamo nikakršne v stari vek segajoče komunalne ustavne ali upravne tradicije kot pri mestih v Italiji; tu ni nikakršnega cerkvenega sedeža, na katerega bi navezal kasnejši razvoj. Tu je enostavna slovenska vas, ob kateri in s katero je vzrastla naselbina meščanskega značaja, kot mnogo takih na prav enak ali podoben način drugod na Slovenskem. Od mest v našem Primorju in Istri je po svojem nastanku Gorici še najbolj podoben hrvaški Pazin.

Navedel sem vse te stvarne in nemar suhoparne podatke, da bo tembolj razvidno, kakšno že tisoč let organično rastočo in vzrastlo celoto hoče nba meja, predlagana med Jugoslavijo in Italijo, na nesmiseln način presekat na dvoje. To kar je rastle in je že dolga stoletja eno, kar je po gospodarstvu tesno povezano v eno celoto, te naj bi bilo odslej dvoje.

Pa ne samo mesto, tudi njegovo okolico trga predlagana meja. V zgodovinskem razvoju v eno politično in gospodarsko enoto z mestom vred vzrastla okolica Gorice in goriško podeželje je tudi prišlo pod nož. Zgodovinsko jedro Goriške kot dežele je nastalo okoli Gorice in na slovenskem ozemlju, se širilo najprej in prvenstveno v slovenske dele Posočja in zajemalo vseh skozi po večini predele, ki so bili in so po svojem prebivalstvu slovenski. Zgodovinsko jedro, iz katerega je vzrastla Goriška kot pokrajinsko-politična enota, se je razprostiralo na slovenskem ozemlju: med obronki Trnovskega gozda na severu, reko Vipavo na jugu, Sočo na zapadu in Vrto-vinskim potokom sredi Vipavske doline na vzhodu. Iz tega prostora se je zgodovinska Goriška kot dežela polagoma širila: V "Gore" na severu, kjer ji je najprej priključeno srednje Posočje s Kanalom in Banjško planoto, kasneje pa Tolminsko in Bovško. Druge smeri politično-teritorialne ekspanzije so šle v Brda, v zgornjo Vipavsko dolino in na Kras. Kras je obsegla zgodovinska Goriška ozemlje do meja Istre, goriška Brda pa v celoti med Sočo in Idrijo. Vsi ti predeli so slovenski po svojem prebivalstvu. Mnogo šibkejša je bila politično-teritorialna ekspanzija v ravno Furlanijo. Kajti tukaj je imel dolgo časa glavno besedo oglejski patriarh, kasneje pa Benetke, ne goriški grof. Kar je bilo goriškega v Furlaniji je v zgodovinski dobi razkosano in razbito: beneška in oglejska zemlja se prepleta z goriško; Gradež in Tržič sta beneška, Krmin je goriški, Gradiška nekaj časa tudi beneška, kasneje pa zavze-

RECRCO EUROPA

Pripraven za nedeljske izlete v Tigre. - Prevoz s postaje Tigre F.C.C.A. do Recrea in nazaj:

\$ 1.— za otroke \$ 0.50

★

Lastnika:
BRATA ROVTAR

Río Carapachay

Tigre FCCA. U.T. 749-589

ma poseben politično-upravni položaj. Šele mejne ureditve po koncu beneške republike so dale Goriški kot deželi v Furlaniji sklenjene meje. Furlanija kaže v preteklosti razbito politično-teritorialno podobo, kakršne v slovenskem delu dežele ne najdemo.

Skoki dolga stoletja niso politične meje okoli Gorice potekale tako, da bi bil težišče priključka zapad, vedno tako, da so mesto družili s predeli, katerih naravno središče je, to je v "Gorami", Vipavsko dolino in delom Krasa. Tako je bilo v srednjem veku za časa goriških grofov, tako je bilo v času, ko je bila Gorica pod avstrijskimi Habsburžani del "cesarstva", tako je bilo za časa Napoleonovih Ilirskih pokrajin. V dolgih stoletjih je mesto Gorica in dežela Goriška le v letih med prvo in drugo svetovno vojno v političnem oziru del Italije.

Sedaj pa naj nova meja ne preseka le mesta samega, marveč tudi to, kar je že v preteklosti predstavljalo z mestom vred eno politično in gospodarsko enoto. Sto in stoletna izkušnja, ki je družila skupaj to, kar spada skupaj po gospodarskih potrebah, bi bila sedaj postavljena na glavo. Ne glede seveda na vse druge argumente, da nasprotujejo predlagana mejna črta jasno izraženi volji prebivalstva, izpričani z orožjem v rokah in z živo ter pisano besedo, da nasprotuje narodnosti pripadnosti prebivalcev v Gorici in okoli nje, ki so po večini Slovenci, da je v zasmeh vsakemu bodočemu razvoju tega predela.

Da je Gorica s svojo bližnjo okolico tesno povezana enota, to je uvidela tudi italijanska uprava, ki je združila z mestom Gorico okoliške vasi kot predkraje v eno občino. Ta tako ustvarjena "velika Gorica" po narodnostni pripadnosti svojih prebivalcev nima več italijansko-furlanske, marveč slovensko večino po štetju iz leta 1910. Tudi to "veliko Gorico" bi nova meja raztrgala na dvoje, večji del mesta z nekaterimi predkraji bi prišel pod Italijo, manjši z drugimi predkraji pa pod Jugoslavijo.

Že nemalokrat je bilo poudarjeno, da je Gorica naravno središče slovenskega dela dežele. Gorica je edino mesto v slovenskem delu dežele (če izvajamo neznaten in posem poljedelski Sv. Križ v Vipavski dolini). Gorica je stičišče cest, ki vodijo z "Gora" v srednjem in zgornjem Posočju, iz Brd, iz Vipavske doline in s severozapadnega Krasa. Sedem velikih cest vodi v Gorico iz slovenskih delov dežele in le ena iz furlanskega. Od sedmih cest iz slovenskih krajev bi jih bilo šest pred mestom ali pa v mestu samem po državni meji presekanih.

Gorica je kmečki trg pretežno za slovenski del dežele. Vsak, kdor razmere le malo pozna, ve, kako na goriškem kmečkem trgu daleč prevladuje slovenski kmet in okoličan nad furlanskim in italijanskim. Gorica je s svojo zelo razvito izvozno trgovino sadja ter zelenjave navezana v prvi vrsti na slovenskega okoličana. Nova meja bi mu to tržišče z vsemi k njemu spadajočimi prostori in napravami zaprla. Zapadni Bric bi po jugoslovanskem ozemlju le po velikem ovinku mogel priti do Soče, čez reko pa težko, kajti na ozemlju, ki bi prišlo pod Jugoslavijo menda tamkaj ni nobenega mostu. Gorjan in Vipavec bi pač prišla v mestno obrobje, na trg, kjer sta bila in so bili njuni predniki vajeni že stoletja prodajati in kupovati, pa le če bosta

imela dovoljenje za prehod čez državno mejo.

Velike nepravilike bi imel tudi goriški meščan. "Italijanski" Goričan bi imel dostop do nekaterih bolnic in zavetišč le preko državne meje. Voda po vodovodu bi mu pritekala iz Jugoslavije. Svoje umrle na staro pokopališče bi moral hodit obiskovat v Jugoslavijo. Še slabše bi se pa godilo jugoslovanskemu Goričanu; ta bi bil z državno mejo odrezan od svojih dosedanjih uradov, šol in cerkva v središču mesta, trgov in trgovin, številnih delavnic in tovarn, v katerih si je doslej služil svoj kruh.

Razmejiteni komisiji, postavljeni za študij in predloge glede bodoče meje med Jugoslavijo in Italijo je bilo naročeno, naj "sestavi poročilo o črti, ki naj bi bila v glavnem narodnostna in ki bi pustila čim

manj prebivalstva pod tujo vladavino". Ugotoviti moramo, da se sklepi konference v Parizu, ki domnevno slone na poročilih razmejitvene komisije, v kolikor se tičejo jugoslovansko-italijanske meje med morjem in Kanalsko dolino, od tega daleč oddaljujejo. Po predloženi meji bi na italijansko stran prišlo 60.000 Slovencev ob robu Krasa, okoli Gorice, v delu Brd, vsi Beneški Slovenci z Režijo vred in oni v Kanalski dolini, na jugoslovansko stran pa mogoče nekaj stotin Italijanov v vzhodnih in severnih goriških predkrajih. Za okoli 14.000 Italijanov v mestu Gorici naj damo 60.000 naših ljudi. Tako so torej pri zeleni mizi v Parizu pojmovali razmejitveno črto med Jugoslavijo in Italijo, "ki naj bi bila v glavnem narodnostna in ki bi pustila čim manj prebivalstva pod tujo vladavino".

Letošnja žetev v Sloveniji

Izseljenci ste imeli priliko čitati že več člankov iz pod peresa dr. Metoda Mikuž, ki je po poklicu duhovnik in je bil ves čas vojne na strani partizanov. S tem je dokazano, da poštno in resnicoljubne duhovnike, ki so se z narodom borili trpeli in mu svetovali, tudi v današnji "komunistični" Jugoslaviji spoštujemo in cenimo. Škoda, da je bilo takšnih duhovnikov, ljudskih duhovnikov, tudi v Jugoslaviji le premalo, česar pa so od svojih predstojnikov zapeljani le delno krivi in se jim je zato tudi oprostilo, izven kateri se niso direktno udeleževali pobojev in izdajstva našega naroda. Naslednji članek je zanimiv ne samo z gospodarskega stališča, marveč tudi z političnega in verskega. Dr. Mikuž piše:

Ljubljana. — Težko smo prva partizanska leta pričakovali žetve. Posebno na Notranjskem in Kočevskem, kjer so dobri ljudje živeli iz rok v usta in so nam bili v tempogledu popolnoma podobni. — Kraje, kjer so bile tudi čez pomlad in zgodnje poletje kašče še vedno polne in v kletih še dovolj krompirja, je obdal okupator z bodečo žico in ko je brigadnim in bataljonskim intendantom zmanjkalo res prav vsega, se je bilo treba spuščati globoko v rodovitno šenjernejsko polje, v bližnjo okolico Fibnice, Novega mesta. Trebnjega, v okoličju Starega trga ob Kolpi. — Res je potem okupatorju služee ljubljansko časopisje pisalo o partizanskih roparskih napadih in klicalo na nas vso božjo in peklenško kazen, a to nas ni niti najmanj bolelo in skrbelo.

Kdor je bil v partizanih prva leta ve, kaj nam je pomenila Notranjska in Kočevska, pa tudi, kako lačni sta ti dve deželici z najboljšimi ljudmi, z majhnimi njivami, polni leskovih grmovij, brinja, skal in mogočnih gozdov. Prišlo je že v izrek, da se na tem delu slovenske zemlje more dalje časa zadržati samo Šercerjeva brigada, rekrutirana iz najboljših partizanov domačinov, ki so ti znali pričarati iz zemlje skoraj da celo cigarete, ali pa iti po hrano v samo Cerknico ali Kočevje. Včasih pa so odpovedale tudi take čarovnije in je bila

izključena še taka predrznost in takrat je bila lakota, da smo začeli dobivati privide. Prevrnjene smreke so postajale pota, ki vodijo v bogate vasi, trda skala je bila prijazna hiša, iz katere se je kadilo in kjer so dobri ljudje kuhali za vso brigado in bomo lahko še vzeli s seboj.

Ko so prividi odšli, si včasih že takoj, zaverovan v vse te dobrote, padel v jarek ali z glavo zadel v skalo. Bolj ko je šlo na pomlad, hujše je vselej bilo in noben gospodar, noben agronom in noben prirodopisec ni nikdar s takim živim zanimanjem ogledoval posejanih njiv kot smo jih mi. Celotisti ki poprej niso poznali ne oblike ne barve ne velikosti komaj vzkalenega in odgnanega žita, so vse to začeli prepoznavati in čim lepše je bila njiva zelena, tem večje upanje smo imeli, ki pa je seglo samo do ječmena, kajti ta dozori najprej. Na pšenico — beli krhu — si nismo upali niti pomisliti in vriskali bi kot obsedeni, če bi oves dozorel že za veliko noč. In ko so poželi ječmen, ko je vsaj za silo dozorel zgodnji krompir in ko so jablane in hruške komaj dobro odevetele, v brigadah in bataljonih ni bilo več lakote.

Dobri ljudje so delili z nami, kar so pridelali in prav tej nesebični dobroti revnih, od okupatorja izmučenih in preganjanih ljudi, smo dolžni največjo zahvalo. Ljudem, ki so za sam božič jedli repo, a pogostili ves bataljon s kruhom in za veliko noč poslali brigadi v Mokric ali nad Predpresko meso, češ, da je zanje dober tudi krompir sam. Že takrat se je zdelo človeku vse to tako lepo, da so mu prišle solze same od sebe in ob spominu navso to veliko ljubezen in dobroto teh ljudi še danes pri še tako trdni volji ne more biti drugače.

Danes partizani niso več v gozdovih in ne spimo več kje na mahu, dračju ali kar na poti sami s kamnom ali nahrbtnikom pod glavo. Močno pa nas, kot je to bilo vselej, zanima letošnja žetev in veseli smo, ker je dobra. In kot so nam želeli včasih in še danes hudobni ljudje, da bi poginili kot stekli psi nekje v grmovjih, pa nismo, tako je tudi letos moralo miniti veselje vseh teh hudobnežev, kajti ob taki žetvi in

letini svobodni in novo domovino ljubeči slovenski narod ne bo umrl.

Že vso zimo smo lahko poslušali vso to borno peščico sovražnih ljudi, ki so govorili, da bomo že videli, kakšna lakota bo in kako bomo pocrkali. Ni bilo snega in grozili so nam z mišmi, črvi, pozebo in še deseterimi drugimi nesrečami. Ko je prišla pomlad, so spet vpili, da bo vse zgorelo kajti nevernikom, kot smo, Bog ne bo pošiljal dežja in zato bo spet lakota. Ker pa je suša grozila tudi njihovim njivam, so delali procesije, a glejte, ker Bog prav gotovo ni hudoben kot oni in ne špekulant z življenji kot oni, na še tako verno pojčičo in vpijočo sosesko in poslal dežja. To je bogomolske hudobneže nekoliko zbegalo, a spet jih je postavil na noge koloradski hrošč, češ, božja kazen je to za neverne in brezbožne kraje. No, hrošč, v kolikor ni še ugnan, pa ima krila in leti tudi na njihove njive. Zaupali so dalje, da bo Bog vsaj toliko potegnul z njimi, da bo poslal nad neverne kraje točo. Pa je spet ni in danes je pšenica, rž in ječnem že na varnem, kuruza lepo raste in tudi hrošč se bo unesel.

Nič ni torej pomagalo sovraštvo in iskrena želja, da bi Bog kaznoval naše njive, našo setev in našo žetev. Preostane jim samo še to, h čemer so se zatekali že štiri leta, ko jim je pošla vsa hudobija, tiha, mežnarska in hinavska vdanost, a še ta pomešana z nekrščanskim sovraštvom: Kaj hočemo, Bog itak drži s partizani.

Kakor koli že, eno se je letos ponovno izpolnilo: Kar smo pomladi ali jeseni izročili zemlji, to nam danes zemlja večkratno vrača. Takrat smo svetovali, prosili in pisali, dajte, ubogajte in zaupajte zemlji! Čim več, tem boljše. Res je steklo obilo znoja in še bodo krvavi žulji, še zgodnje vstajanje in pozni počitki, a prav zato je tukaj tudi uspeh, ki ga mora biti vesel vsak.

Kjer se torej niso izpolnile želje hudobnega človeka in kjer so naša polja rodila v dovoljni meri, se hudobni človek te dni že spreminja v obliko in podobo hudobnega in nevarnega izkušnjavca, ki bo in je na vse načine prigovarja, naj vendar ničesar ne oddamo, kar imamo več kot odvišnega in preveč. Greh je, dajati brezbožnim ljudem, lakota bo drugo leto, takrat bo sicer drugače in bo hudo kaznovan, kdor bo letos kaj dal, in tako podobno. Ali bomo poslušali glas našega skupnega sovražnika, tistega, ki nam je za to leto želel miši, črve, sušo, točo, hrošča in lakoto?

Dali bomo torej, kar je po postavi od odvišnega potrebno dati. In prav gotovo je, da nam pri tem ne bo potreba dati toliko, kot so dajali tisti dobri ljudje, ki so ohranjali pri življenju prve partizane, zadnji krompir in zadnje prgišče moke. Jugoslavija namreč, ki so jo ustvarili s pomočjo poštenih kmečkih ljudi partizani, je letos rodila toliko, da bomo od lastnega odvišnega dali toliko, da bo vsak državljani živel že boljše in lepše kot lani. To seveda zopet ne bo vseč hudobnim ljudem in obenem jih je še sram, kajti letos jih je pustil na sramotnem cedilu sam Bog, pošteno obdelana in negovana slovenska zemlja in njeni dobri ljudje.

"Slovenski poročevalec".

CARPINTERIA MECANICA
ANTONIO
GREGORIC
MURGUIONDO 1365
U. T. 68-0015
ESPECIALIDAD

Za načrte, betonske preračune in Firmo obrnite se do tehničnega KONSTRUKTORJA
Franca Klanjšek
HABANA 4321 vogal SANABRIA

Kadar imate opravka v Bs. Airesu ne pozabite, da boste najbolje postreženi po zmernih cenah v HOTELU
"PACIFICO"
CHARCAS 769 — BUENOS AIRES
Anton Bojanović

ROJAKI V ROSARIO IN PROV. SANTA FE
Če potrebujete uradne prevode vaših krstnih, poročnih in drugih listin, obrnite se na našega prevajalca (Traductor Público Judicial)
SAN LORENZO 937 Rosario

PIZZERIA
Emil Lavrenčič
Avda. Fco. Beiró 5315
U. T. 50-3525

TRGOVINA JESTVIN
"JUGOSLOVANSKA ZVEZDA"
Močnik Ivan
SARACHAGA 4800
U. T. 67-6988

Zobozdravnika
Dra. Samoilović
Dr. Feliks Falicov
Sprejemata od 10—12 in od 15—20 ure
DONATO ALVAREZ 2181

Zadružni vestnik

NAČELNE RAZLIKE MED STARIM ZAKONOM O GOSPODARSKIH ZADRUGAH IN NOVIM SPLOŠNIM ZAKONOM O ZADRUGAH

Novi zadružni zakon postavlja zadružništvo v popolnoma drugačen odnos nasproti družbi in gospodarskemu redu kakor pa po staremu zakonu o gospodarskih zadrugah.

V predaprilski Jugoslaviji so govorili zadružni ideologji o zadružništvu kot samostojnem gibanju, izoliranem in popolnoma ločenem od ostalega družbenega in gospodarskega dogajanja. Postavljali so celo teorijo o zadružni državi. Živeli smo v individualnem, kapitalističnem gospodarstvu. Kolikor je bilo v zadružništvu zdravega, se je združevalo v obrambo proti kapitalističnemu izkoriščanju v zadrugah. Ponemokod je bil ta odnos celo borben, vendar pa v splošnem to borbenost zastoj iščemo. Krotili so jo na vse mogoče načine voditelji našega prejšnjega zadružništva, ki so bili tesno povezani z vodilnimi protiljudskimi silami. Tako je imelo zadružništvo v svojih najnižjih in najmanjših celicah v splošnem le slaboten obrambni značaj, v vrhovnih pa je bilo zaradi svojega vodstva kapitalistično, protiljudsko in izkoriščevalno.

Stari zadružni zakon je seveda takratno dejansko stanje uzakonil. V svoji definiciji o zadrugi ne govori ničesar o odnosu zadrugah nasproti družbi ali državi. Zadrugo opredeljuje s suho juridično definicijo, in sicer s tem, da našteje njene bistvene lastnosti, ki jo ločijo od delniške družbe ali družbe z omejeno zavezo, kakor so pač ustrezni zakoni podajali definicijo drugih trgovskih družb. Po tem zakonu nima torej zadružništvo ničesar, kar bi ga spajalo v organično povezavo z družbo temveč je ena izmed oblik trgovsko-gospodarskega udejstvovanja.

Stari zakon o gospodarskih zadrugah je poln formalnosti in birokratizma. Že ustanovitev zadrugah je bila tako zapletena, da ustanovitelji po še tako podrobnih navodilih, ki jih je izdajala revizijska zveza, v večini primerov niso bili sposobni, da b ustanovili zadrugo sami brez pomoči zveze. Registracijo so izvajala registrska sodišča, ki niso imela in tudi niso mogla imeti nobenega vpogleda, ali je ustanovitev te in te zadrugah gospodarsko smotrna in utemeljena. Zakon sodiščem te pravice tudi ni dajal. Registrska sodišča so se omejevala izključno le na presojo formalne zakonitosti. Preizkušala so, če so vse ustanovitvene listine pravilno sestavljene in zadostno podpisane, če pravila ustrezajo formalnim zakonskim določbam itd. Nobene pravice pa niso imela registrska sodišča, da bi zavrnili registracijo zadrugah, če je znašal n. pr. zadružni delež le 50 par in je bilo jamstvo le enkratno, ali če je obstajalo v kraju, kjer se je zadruga ustanovila, že več istovrstnih

zadrug, le da ni bila firma popolnoma enaka že registriranim zadrugam itd. Zadruga je morala zapisnik o vsaki skupščini predložiti registrskemu sodišču, ki je smelo preizkusiti zopet samo formalno stran poteka skupščine. Takega birokratizma v staremu zakonu kar mrgoli.

Tudi mnogo protidemokratskih določb je imel stari zakon. Tako so imeli člani v zadrugah za proizvajanje, predelovanje in prodajo lahko po več glasov, in sicer kolikor deležev, toliko glasov, vendar največ pet. V zvezi z zakonom o obratih niso smeli biti člani obratno produktivnih zadrug pomočniki in kvalificirani delavci, tako da so morale te vrste zadrug nujno poslovati s tujo, najeto delovno silo.

Zakon o gospodarskih zadrugah je posebej posebnost pozornost kreditnim zadrugam in pri tem seveda uzakonil le obstoječe stanje. Kreditno zadružništvo je bilo namreč še na poseben način izrabljeno v kapitalistične in protiljudske namene. Po določbah zakona o gospodarskih zadrugah se kreditna zadruga ni smela baviti z nekreditnimi posli, medtem ko se nabavne in prodajne zadrugah, kmetijske zadrugah in obratno produktivne zadrugah niso smele pečati s kreditnimi posli. Pri tem je bila notranja zgradba kreditne zadrugah taka, da nikdar ne bi mogla postati množična organizacija, kar je bistveno za pravo zadružno obliko. Člani so morali biti le posojilomalci, ki so se seveda ogibali vsake tesnejše povezave z zadrugo in niso prihajali na zadružne skupščine, dočim vlagatelji niso bili zavezani postali člani. Zaradi neomejenega jamstva, kakršno je bilo običajno v kreditnih zadrugah, vlagatelji tudi niso imeli nikakega interesa, postati člani. Tako je postalo nujno, da se je udejstvovalo v kreditnih zadrugah le nekaj ljudi in da so prihajali na skupščine ter zadrug le člani upravnega in nadzorstvenega odbora, pa še ti ne vsi. Tudi nujnost take notranje konstrukcije je bila eden izmed razlogov, da je kreditno zadružništvo začelo propadati ne glede na to, da so prejšnji voditelji strahotno izrabljali prav te vrste zadrug.

Novi splošni zakon o zadrugah uvaja v naše zadružništvo popoln preobrat. Motivi, s katerimi je Ljudska skupščina zakon sprejela, navajajo med drugim: Ljudska skupščina izdaja zakon zato, da bi mogle zadrugah postati čvrsta opora državi pri varovanju koristi delavnega ljudstva. Zadružništvo je torej izgubilo svoj izolirani, lahko bi rekli, sektaški značaj. Zadrugah so postavljene v službo države, torej vsega delavnega ljudstva. Zadrugah naj skupaj z državnim sektorjem pomagajo ščititi ljudske koristi. Zadružništvo se poveže v družbenogospodarski red ljudske države v eno samo gospodarsko politično silo z državnim sektorjem, tako da med njima nikdar niti pojmovno ne more priti do boja. Zadružni sektor dopolnjuje državni sektor in mu pomaga pri varovanju skupnih koristi delavnega ljudstva. Zakon je izdala skupščina zato, da se gospodarska moč vaškega

in obratnega gospodarstva z zadružnim organiziranjem koristno uporabi in vključi v splošni državni gospodarski načrt. Pri ogromnih nalogah obnove in načrtne izgradnje naše države si delita državni in zadružni sektor svoje naloge tako, da zajame državni sektor večje naloge industrijskega značaja, zadružni sektor pa največje predvsem drobno gospodarstvo in najga vključi v splošni državni gospodarski načrt. Zadružni sektor naj mobilizira vse tiste drobne sile in sprosti ljudsko pobudo s silnimi možnostmi razvoja povsod tam, kjer državni sektor s svojim, do neke mere nujno centraliziranim aparatom, nikdar te naloge ne bi mogel izvršiti.

Uzakonjen je bil zakon zato, da bi zadrugah dajale posebno varstvo in podporo siromašnemu in srednjemu kmetu. Zapej je poudarjen družbeni smisel zadružništva, ki ga v staremu zakonu zastoj iščemo. Splošne kmetijske zadrugah, zlasti pa zadrugah za skupno obdelavo zemlje ali kmečke delovne zadrugah, kakor jih imenuje novi zakon, naj bodo tista opora, tisto sredstvo, ki naj služi ljudski državi pri zaščiti drobnega kmeta pred izkoriščanjem, ki ga je bilo toliko na naši vasi. Kmetijske zadrugah naj vodijo kmeta v najprednejši način gospodarstva, one naj dvignejo tako nizko stoječo življenjsko raven našega bajtarja, vinčarja in srednjega kmeta.

Splošni zakon o zadrugah se izdaja nadalje tudi zato, da se pravilno organizira preskrba najširših ljudskih slojev. Nabavne in prodajne zadrugah naj skupaj z državnim sektorjem pravilno organizirajo razdeljevanje blaga. Tu lahko ugotovimo, da je razdeljevanje blaga sicer že v veliki meri prešla v roke ljudskega zadružništva, da pa bo treba še veliko dela v globino, da se izločijo obstoječe napake.

Isti družbeni poudarek ter vključitev pobude in delavne sprostitev najširših ljudskih množic v splošni državni gospodarski načrt, kakor je naveden v motivih, je uzakonjen tudi v 1. členu, ki govori o bistvu zadrugah: "Zadrugah so prostovoljne gospodarske organizacije delavnega ljudstva, ki zaradi razvoja narodnega gospodarstva s skupnim delom povezujejo in pospešujejo kmetijsko gospodarstvo in obratno delavnost in razvijajo pobudo najširših ljudskih mno-

žic na deželi in v mestu pri organiziranju proizvodnje, preskrbe in razdeljevanja blaga.

S spolnjevanjem teh nalog pomagajo zadrugah državi pri dviganju blaginje najširših ljudskih slojev. Zadrugah so opora državi pri izvajanju državnega gospodarskega načrta in pri krepitvi zveze delovnih množic dežele in mesta. One so sredstvo za splošno ljudsko pobudo in za razvid in nadzorstvo v gospodarstvu."

Novi zakon pa nalaga tudi državnim organom, da podpirajo zadrugah, ki s svojim rednim in pravilnim zadružnim delom in prispevkom za izvajanju splošnega državnega načrta ustrezajo cilju in vlogi zadrugah. Tem zadrugah so zagotovljene velike ugodnosti. Še posebna pažnja je posvečena kmečkim delovnim zadrugah, kot najbolj naprednim.

Po splošnem zakonu o zadrugah se registracija zadrugah ne vrši več pri registrskih sodiščih, ki presojo lahko zgolj formalistično. Pravila potrjujejo izvršilni odbori okrožnih ljudskih odborov, za višje vrste zadrugah pa resorna ministrstva, medtem vrše registracijo okrajni ljudski odbori. Ti organi pa imajo vse možnosti, da ne presojo zgolj formalno, marveč, da upoštevajo pri izdaji dovoljenj predvsem splošne gospodarske vidike in gospodarsko smotrnost. Tako po novemu zadružnem zakonu, kakor tudi po splošnem zakonu o ljudskih odborih sta zadruga in ljudski odbor zrasla skoraj v eno telo. Ljudski odbori imajo pravico, da nadzirajo zadrugah in skrbijo, da te pravilno vrše svoje naloge.

5 člen novega zakona daje tudi kmečkim zadrugah, tako nabavnim in prodajnim, vijo z zbiranjem prihrankov in dajanjem kakor tudi produktivnim možnost, da se bakreditov. Prav tako lahko izvršuje kreditne posle tudi obratna produktivna zadruga. Nakazana je torej možnost, da se kreditno zadružništvo v celoti reorganizira in postane v eni ali drugi obliki prava množična organizacija.

Po načelih, ki jih postavlja splošni zakon o zadrugah, bo moral biti izdelan tudi naš slovenski zadružni zakon, ki bo podrobneje uredil organizacijo zadružništva v progresivnem smislu splošnega zakona Dr. E. C.

ZIDARJEV IN TESARJEV NAM MANJKA

Štiriletna vojna, ki je divjala po naših krajih in prizadejala Slovencem ogromno škodo, je zelo razredčila vrste stavbinskega delavstva. Mnogo zidarjev in tesarjev je pomrlo v okupatorjevih taboriščih, mnogo jih je padlo v boju, nekateri pa so zamenjali poklic. Med vojno so prenehala z delovanjem stavbinska podjetja na deželi, tako da naraščaja v tem poklicu zadnja leta sploh ni bilo.

Smo komaj v drugem letu po vojni in gradbena delavnost je zajela vso našo državo. Po vsej Jugoslaviji se grade ceste, mostovi, postavljajo tovarne in obnavlja podeželje. Za vsa ta dela so preskrbljeni krediti, na razpolago je gradbeni material, manjka pa delovne sile in to predvsem profesionistov. To, kar so prerokovali mlačeži in nasprotniki naše mlade države, ki sprejemajo vsako začeto delo skeptično in takoj s prstom kažejo na najmanjše napake, ki so pri tej delavnosti čisto naravne — se ni zgodilo: brezposelnosti pri nas ni. Nasprotno, občutiti je pomanjkanje stavbinskih delavcev: zidarjev in tesarjev.

V bližnji bodočnosti bo potreba po stavbinskih delavcih še večja. Treba je čimprej rešiti to neodložljivo vprašanje. V stavbinski stroki je treba vzgojiti naraščaja. To je

naloga in skrb resornega ministra, ministrstva za gradnje.

Ministrstvo za gradnje je z delom že pričelo. V počitniško prakso je bilo poslanih 30 akademikov - gradbenikov in arhitektov, ki bodo zainteresirali fante z dežele za zidarski in tesarski poklic. Pred odhodom na deželo je bil prirejen akademikom tridnevni tečaj praktičnih strokovnih nasvetov. Akademiki so odšli na sedeže tehničnih baz in se tam povezali z ljudskimi odbori in množičnimi organizacijami. Dobra pomoč pri tem delu so jim vodje tehničnih baz, ki jih je delo pri obnovi že seznanilo s problemi in načinom življenja na podeželju. Studentje so si na deželi pridobili že marsikatero izkušnjo, ki jim bo v bodočem inženirskem poklicu koristila.

Zidarsko in tesarsko obrt se mnogi omalovažujejo, češ, da zanje ni potrebno mnogo znanja. Kot prihajamo pri vsakem delu k načrtnosti in temeljitosti, tako se bo tudi od bodočih zidarjev in tesarjev zahtevalo mnogo več znanja. Dober zidar mora natančno poznati vse vrste gradbenega materiala in njegove lastnosti, da more presojati, kateri material je za posamezna dela najboljše. Isto velja pri tesarju za les. Zi-

TRGOVINA ČEVLJEV BELTRAM

Vas po domače postreže.

Če hočete biti elegantno in dobro obuti, posetite to trgovino, imeli boste na razpolago veliko izbero vsakovrstnih čevljev, copat za delo, šport in izlete. — Pridite, pa se boste prepričali!

Se priporoča

Albert Beltram

DONATO ALVAREZ 2288
Buenos Aires

INDUSTRIJA PAPIRJA

W I D E R

Andrés Fereyra 3965 U. T. 61-2260
Buenos Aires

Stavbinska Kovača

G. ŠTAVAR & K. KALUŽA

Laprida 2443 Florida, FCCA

HERRERIA DE OBRA HUMAR y MAKUC

Av. Central 5720
Calle No. 2 5729 U. T. 741-4520

Jekše Ektor

MIZARSKA DELAVNICA
Dr. Luis Belaustegui 4466
U. T. 67-3621

TRGOVINA JESTVIN

Srečko Turel

TRELLES 1402 U. T. 59-4104

BRIGADA NAŠE IZSELJENIŠKE MLADINE IZ FRANCIJE V DOMOVINI

28. avgusta so prispele na svojem potovanju po Jugoslaviji v Ljubljano štiri inozemske mladinske brigade, ki se vračajo z dela na mladinski progi. Tisoči Ljubljancev, zlasti mladine, so se zbrali k sprejemu in pristrčno pozdravili albansko, madžarsko in poljsko mladino, ki je prišla pomagat naši mladini graditi mladinsko progno in tako utrjevati prijateljstvo in enotnost med jugoslovansko mladino in demokratično mladino teh narodov. Pristrčno smo med njimi pozdravili brigade naše izseljeniške mladine iz Francije. Bili so najbolj tihi in kakor zavzeti, da se jim je izpolnila davna želja, obiskovati domovino svojih staršev in videti Ljubljano.

To je delavska mladina iz premo- govnih revirjev

Za gradnjo mladinske proge so izvedeli iz časopisov. Že pri branju te vesti je mnogo prevzela želja, da bi prišli pomagat, tem bolj, ker jih je že prej mikalo, da bi vrnili v domovino in spoznali novo Jugoslavijo, o kateri svet toliko govori in piše. In vse, kar so brali in slišali o domovini, je v njih vzbujalo ponos, da so njihovi starši doma iz te dežele. Večina izmed njih so še jugoslovanski državljani, čeprav le redki dobro govore slovenski. Hodili so v francoske šole in rastle v okolju francoskih premogovnih revirjev. Junaški boj jugoslovanskih narodov proti okupatorjem in ogromni napor jugoslovanskega ljudstva v obnovi in za izgradnjo novega boljšega sveta je poživel v njih narodno zavest. Ko se je ob koncu junija mudil v Franciji predsednik LMJ Rato Dugonjič, ki je zastopal jugoslovansko mladinsko organizacijo na sestanku odbora Svetovne zveze demokratične študentske mladine v Parizu, so prišli slovenski mladinci iz pariške okolice slučajno z njim v stik in tako se je rodila misel izseljeniške brigade za gradnjo mladinske proge. Ker je imela slovenska mladina v Franciji že svojo organizacijo in ker so se vsi navduševali za gradnjo mladinske proge, se jih je na prvo vest o brigadi takoj prijavilo 130. Vendar so sklenili, da lahko gre samo tisti, komur ni treba vzdrževati z zaslužkom staršev ali drugih sorodnikov. Tako jih je bilo sprejetih v brigado samo 108, od tega 36 deklet. Med fanti je 55 rudarjev, 2 študenti in en inženir, ostali imajo pa razne druge poklice. Dekleta pa so služkinje in tekstilne delavke, nekaj pa jih je delalo celo v premogovnikih pri izbiranju premoga.

Potovali so z jugoslovansko ladjo "Srbina"

Večina izmed njih živi v industrijskih in premogovnih revirjih Pas de Calais. Ta skupina je odpotovala 11. julija v Pariz in še isti večer naprej v Marseille. Tam so se sešli na jugoslovanskem tovarnem parniku "Srbina" z drugo, manjšo skupino, ki je prišla iz Metzja v Alzaciji. S parnikom so potovali šest dni do Splita, ne da bi bili med potjo kaj pristali. Z njimi so potovali v domovino tudi vojni ujetniki, ki so bili odpušteni iz zavezniških ujetniških taborišč. Spali so kar na krovu in kjer je že bilo. Ker je bilo domenjeno, da se bodo po poti sami prehranjevali, so si bili vzeli s seboj na krov hrane za šest dni. 19. julija so se izkrcali v Splitu. Tam so se udeležili protestnega mitinga splitske mladine proti Francoskemu režimu v Španiji. Ob tej priliki so prvič prišli v stik z mladino v Jugoslaviji. Odločnost in zavednost te mladine jih je naravnost presentila. Počutili so se srečne, da so odslej tudi sami del samozavestno jugoslovanske mladine.

Pri gradnji mladinske proge

21. julija so prispeli na mladinsko pro-

go. Utaborili so se pod šotori. Dekleta in del fantov so gradili nasip, 30 fizično najmočnejših pa je delalo v tunelu. Od začetka so se morali že nekoliko potruditi, da so vzdržali. Tekmovanje z ostalimi brigadami, ki so bile že vajene dela in klime, je zahtevalo od njih vse, kar so mogli dati iz sebe, zaostajati pa niso hoteli. Najhujša pa je bila vročina. Dekleta so bila od nje včasih čisto izžepana. Prišli so dnevi, ko ni mogla nobena na delo, vendar so ostala ta vrla delavska dekleta vedno korajžna in vesela. Na noben način niso hotele zaostajati za dekleti iz drugih brigad, in hudo jim je bilo, če so morali ostati v taborišču, ko so odhajali tovariši na delo. Toda počasi so se navadila tudi dekleta na vročino, in potem so s prav takim navdušenjem kakor njihovi tovariši in z isto enakomernostjo, ki je izdajala izkušnost, zabijale gramoz v nasip. Poleg dela na progi pa tudi niso zamenjali prosvetnega dela. Ker skoro vsi bolj ali manj slabo obvladajo slovenščino, so se učili predvsem svojega maternega jezika in srbohrvaščine. Skoro vsak večer so prihajali tovariši iz III. ljubljanske brigade in jih učili. Priredili so tudi svoj kulturni nastop v slovenščini. Zelo so se sprijateljili z ljubljansko brigado, pa tudi z minersko, hercegovinsko, tuzlansko, vojvodinsko in čačansko, ki so taborile v bližini. Od začetka so jih imeli vsi za Francoze, od francoskega konzula v Splitu do "Tanjuga". Toda pomota se je hitro pojasnila.

21. avgusta so skupno z albansko, madžarsko in poljsko mladinsko brigado odpotovali z mladinske proge, da si ogledajo pred

odhodom v Francijo domovino svojih staršev, ki je zdaj tudi njim prirastla k srcu. Preko Zagreba so obiskovali Karlovac, Sušak, cono B, kjer so preživeli v Opatiji dva prijetna brezskrbna dneva počitka, skoro ves čas v morski vodi. V Postojni so si ogledali znamenito podzemeljsko jamo, od tam pa so pripotovali z ostalimi brigadami v Ljubljano, na katero so se najbolj veselili. Niso mogli dočakati, da bi jo zagledali. Pristrčni sprejem v Ljubljani jih je zelo razveselil. Skoro vsi imajo v Sloveniji sorodnike, zato so se po nekaj dneh bivanja v Ljubljani razkropili na vse strani. Okrog dvajset jih bo ostalo v domovini, nekateri pa bi se radi še prej pogovorili s svojimi sorodniki, preden se odločijo. Ostali se bodo vrnili v Francijo 2. septembra.

Med vojno je slovenska mladina v Franciji sodelovala v francoskem odporiškem gibanju

Med vojno je velik del slovenske izseljenške mladine sodeloval v francoskem odporiškem gibanju. Vršili so sabotaže v tovarnah in rudnikih ter na železnici. Mladinec Vili Zupančič, član brigade, je preživel štiri leta v nemških zaporih in koncentracijskih taboriščih, od tega tri leta v Mauthausenu. Že l. 1941 so ga aretirali Nemci skupno s 14 slovenskimi mladinci in Francozi, s katerimi so sodelovali. Takoj po vojni si je slovenska mladina v Franciji ustanovila svojo mladinsko organizacijo, da bi vskladila svoje delo po delu mladine v domovini. Zdaj snujejo skupno organizacijo mladine vseh jugoslovanskih izseljencev v Franciji. Sodelujejo pa tudi s francosko napredno mladinsko organizacijo Union de la jeunesse republicaine francaise.

Česa nas uči razprava proti izdajalcu Rupniku in ostalim?

Razprava proti Rupniku in ostalim je v vsej goloti razkrila pravi obraz izdajalske reakcije v Sloveniji. Odpadle so vse krinke (o "obrambi vere", o "boju proti brezbožnemu komunizmu" itd.), ki so se jih posluževale izdajalske klike in ki se jih še danes poslužujejo nadaljevalci njihovega dela. Pred našim ljudstvom je vstala celotna, realna slika zločinske igre izdajalcev in vojnih zločincev: njihovo preračunano, hladnokrvno varanje ljudstva, njihovo sovraštvo do vsega ljudskega, do bratske Sovjetske zveze, njihovo iskanje pomoči pri tujih, našem narodu sovražnih silah, njihova popolna enotnost, kadar gre za zatiranje demokratičnih stremljenj lastnega naroda, njihovo brezobzirno poseganje po kakršnih koli sredstvih za uničenje teh stremljenj.

Slovenskemu narodu razkriva ta razprava, s kakim podlim trdoživim, krvoločnim in spretnim sovražnikom je moral voditi težko, dolgoletno borbo! Zato ga zmagoviti izid te borbe in postavitev vodilnih akterjev njegovih sovražnikov — Rupnika, Rožmana, Kreka itd. — pred narodno sodišče — navdaja s ponosom in samozavestjo, ga potrjuje v pravilnosti in uspešnosti njegove poti. Hkrati pa nudi razprava bogato gradivo, ki uči in usposablja naše ljudstvo za še uspešnejši boj proti tistim bednim ostankom izdajalskih klik, ki kljub brezizglednosti svojih manevrov še vedno niso položile orožja in ki bodo za svoje zločine prej ali slej odgovarjale pred narodnim sodiščem. Gradivo in rezultati razprave bodo brez dvoma krepili budnost našega ljudstva.

Ko zasledujemo manevre in grozodejstva teh izdajalskih klik, se nam misli vračajo v dobo težkih borb proti okupatorju in domačim izdajalcem — do podrobnosti spoznavajoč te manevre — vidimo, kako pravilno pot je ubrala Osvobodilna fronta, kako dalekovidna in modra je bila politika njenega vodstva. Brez te pravilne politike, izražene v govorih, člankih in razpravah maršala Tita, tovariša Kardelja, Kidriča in drugih, ne bi bila mogoča zmaga nad tem komplotom združene, nizkotne, a spretno izdajalske reakcije. V tej luči brez dvoma razprava stopnjuje predanost našega ljudstva svojim preizkušenim voditeljem, ki so z veliko dalekovidnostjo in neizmernim čutom odgovornosti znali uspešno dobojevati boj nad takim zverinskim in izkušenim sovražnikom naše svobode.

Prav iste misli in ugotovitve veljajo v še večji meri za razpravo proti Draži Mihailoviču, s katerim je bila izdajalska banda v Sloveniji najtesneje povezana, saj je predstavljala sestavni del kvizlinških sil, ki so se zarotile proti svobodi in neodposnosti narodov Jugoslavije. Zato so izkušnje in spoznanja obeh razprav važen doprinos k obogatitvi našega ljudstva v njegovih političnih izkušnjah, kar mu bo zelo olajšalo boj proti klavrnim ostankom izdajalske reakcije, krepilo njegovo enotnost, stopnjevalo njegovo budnost, preprečevalo nove nakane sovražnikov, preprečevalo nove žrtve.

Medtem ko je razprava proti Draži Mihailoviču pokazala in razkrila široko razpredeno mrežo izdajalskih klik, povezanih z mednarodno reakcijo, usmerjenih na to, da bi z lažjo

darji in tesarji imajo v bodočnosti na široko odprta vrata. V danih množnostih se bodo lahko usposobili res temeljito za svoj poklic. Posamezniki se bodo lahko specializirali za posebno delo svoje stroke in bodo prejeli tudi višje plače. Omogočen jim bo dostop v višje šole in sposobni bodo lahko postali učitelji na šolah novim kadrom.

V začetku novembra, to je po zaključku gradbene sezone se bo pričela redna šola za učence zidarske in tesarske stroke. Šolam bodo priključeni internati, kjer bodo učenci preskrbljeni s hrano in stanovanjem. Šole z internati bodo ustanovljene v Ljubljani, Mariboru, Celju, Novem mestu in Kranju, kjer so sedeži državnih gradbenih podjetij. Šolanje bo trajalo tri leta. Redni pouk bo v zimskih mesecih, med gradbeno sezono pa bodo učenci zaposleni pri praktičnem delu. Ves čas šolanja bodo učenci plačani po vajeniških mezdah in bodo deležni vseh pravic vajeniške zakona. Učence bodo zaposlovala pri prevzetih delih državna gradbena podjetja, skrb za šolo in internate pa bodo prevzelo ministrstvo za gradnjo v zvezi z okrožji. Prvi pomočniki bodo izšli iš šol v zimi 1948-49. Sposobni učenci bodo po predpisani praksi nadaljevali šolanje v svoji stroki, tako da bodo lahko postali specialisti za svojo stroko, oziroma učitelji na teh šolah. Prav tako bo sposobnim omogočen celo univerzitetni študij.

Dane so široke možnosti, uspeh pa zavisi od bodočih učencev samih. Poskrbljeno bo za dobre učne moči, učni program je v glavnem že sestavljen. Za šolanje naj se odločijo fantje, ki so telesno primerno močni in imajo smisel ter veselje do poklica. Ne sme več veljati načelo, če ni za drugo, za zidarja bo že. Potreba po zidarjih in tesarjih je velika, vendar potrebujemo dobrih in sposobnih delavcev. Bodoče naloge in delo v tej stroki bodo zahtevale temeljitega znanja. Samo tisti, ki se bodo dela lotili v veseljem do poklica, bodo tem nalogam lahko kos.

Pomislek, češ, čemu toliko učenja zidarske in tesarske obrti, ko so vendar tesarji in zidarji nekaj mesecev v letu brez posla, je neutemeljen. Zidarstvo in tesarstvo je danes res še sezonsko delo, v bližnji bodočnosti pa z industrializacijo in tipizacijo doseženo, da bodo tesarji in zidarji zaposleni tudi v zimskih mesecih. Izdelani so že predlogi in tudi že poslani na merodajna mesta, da bodo mezde zidarjev in tesarjev zvišane, tako da bo razlika med kvalificiranim delavstvom in težaki večja, obenem bo to presežek za mrtve mesece. Provizoriji bodo zamenjani z modernimi objekti in pred nami stoje največji gradbeni podvigi. Vse to zahteva številnega dobrega delavstva. Vodi se natančna kadrovska politika, ki bo vedno prav usmerjala bodoče kadre. V primeru, da bo tekom let vrzel v stavbinski stroki izpopolnjena, se bo za nekaj časa zmanjšal sprejem učencev v stavbinske šole.

V novembru bosta v Ljubljani prirejena tečaja za priučene zidarje in tesarje in tečaj za polirje. Tečaj bo trajal dva do tri mesece. Namen tečaja bo izpopolnitev znanja delavcev, ki v tej stroki že praktično delajo, manjka jim pa zadostnega znanja in nimajo za izvrševanje poklica potrebnih izkušenj. Po končanem tečaju bodo ti tovariši lahko opravili tudi izpit. Za informacije glede tečajev naj se posamezniki obračajo na ministrstvo za gradnjo, kadrovski oddelek.

JOYERIA "IGUAZU" de
JUAN KOSLOVIĆ
CREDITOS A SOLA FIRMA
Cangallo 1705, piso I U. T. 33-2164

Dr. Hinko Halpern

Specijalist notranjih bolezni
Ordinira vsak dan od 16 do 20 ure
San Martín 955 - I nad. - dep. C
U. T. 32-0285 in 0829

in nasiljem, oprtim na okupatorja, preprečile osvobodilni boj in osvoboditev narodov Jugoslavije in Balkana sploh, pa je razprava proti Rupniku in ostalim predvsem razkrila še neko dejstvo:

kam privede usluževanje cerkve in duhovščine okupatorju, izdaja nad lastnim narodom, kam privede izrabljanje vere v izdajalske politične namene!

Strahotne so bile slike na razpravi, ki so se enkrat pred očmi vsega ljudstva in vse svetovne javnosti razkrile zločine duhovnikov, ki so "bolje vihteli brzoštelke kot monštrance", ovajali za 5000 lir svoje sorojake okupatorju itd., itd. Poslušalcem v razpravni dvorani je zastajala sapa od groze in zgražanja, ko je pričal Kumšetova s plastično jasnostjo, živo in presunljivo pripovedovala o oni strašni noči, ko so jo domobranske zveri skupaj z nekaterimi tovarišicami obsodile na smrt in ko jih je par ur pred usmrtništvo pod krinko spovedi zasliševal in psoval neki duhovnik. — Cerkevni aparat s škofom na čelu se je vdinjal okupatorju, v škofijskem dvorcu so sklenili, da je okupatorjev teror preslab in da je treba na najvišjem mestu okupatorja v Rimu zahtevati še večje zločine, "ostrejše mere" proti lastnemu ljudstvu; pri papežu so dobili tudi vzpodbudo, zbirati podatke za knjigo o "mučenikih" (tako so nazvali denuncjante in krvnike lastnega ljudstva), v svet pa so zatulili, da je "vera o nevarnosti", da se bore za "Kristusa in Rupnika".

Razprava tisočkrat potrjuje in opravičuje misel, ki jo je izrazil tovariš Kidrič na 1. kongresu Osvobodilne fronte v Ljubljani julija 1945:

"Imamo moralno pravico in moralno dolžnost, preprečiti, da bi versku čustva in cerkev še izkoriščali za narodno izdajstvo, za borbo proti lastnemu narodu in lastnemu ljudstvu, preprečiti da bi z narodnim izdajstvom še kdaj zastrupljali naše množice in našo mladino".

Razprava je izrazito osvetila pot protiljudske duhovščine, njeno izdajo in zločin ter je glasen opomin vsem onim duhovnikom ki se tudi še danes odtegujejo ljudstvu in ki ponovno izrabljajo religijo za protiljudsko politiko. Maršal Tito je na sestanku z zastopnicami AFŽ organizacij pribil:

"Nekoč, na sestanku z zastopniki visokega klera v Zagrebu sem dejal, da duhovnikom ne bomo delali nobenih ovir v opravljanju njihovih funkcij. Naj opravljajo svoje verske funkcije, nikar pa naj se ne vmešavajo v politične stvari. Nikar naj ne odvrtačajo ljudstva od tistega, kar smo tako krvavo pridobili. Zahteval sem od njih, naj bodo bolj z ljudstvom, ne pa, da poslušajo inozemstvo, Rim in druge".

★

Da, "inozemstvo, Rim in druge...!"
S tem pa smo se že približali dru-

MEHANIČNA DELAVNICA

Anton Kline

★

Tinogasta 4386-88 U. T. 50-5750

URŠIČ FRANC

STAVBENO PODJETJE

Hormigón Armado

MERCEDÉS 1764

U. T. 69-1567

F. HRADILAK

★

FIAMBRERIA. — Puesto N° 8
Mercado "LAS MAGDALENAS"
Feo. Beiro 5276 - U. T. 50 - 6990

KROJAČNICA

Stanislav Maurič

VELIKA IZBIRA MODERNIH OBLEK

TRELLES 2642

U. T. 59-1232

RESTAURACIJA

"PRIŠKODNIKU"

Kroglišče in Keglišče

Jožef Škodnik

Añasco 2652

U. T. 59-8995

dom naše vojske v Ljubljano, se je ta ista klika z istimi ljudmi z odobrenjem okupatorja "legalizirala" v "Narodni vlad". Zakulisni organizatorji in "ideologi" bele in plave garde, okupatorjevi vohuni a la Zajec in financieri izdaje (Basaj itd.) naj bi za nagrado za svoje zločine, za strahotno trpljenje in muke slovenskega ljudstva predstavljali slovenski narod "po zmagi zaveznikov". Zasedovanje igre tega zločinskega legla, njegove zestave, njegovih zvez, njegove naslonitve na take kriminalne rablje kot sta okupator Rosener in krvnik Hacin — vse to bo našemu ljudstvu razkrilo do podrobnosti pravi obraz enotne reakcionarne, izdajalske klike v Sloveniji v dneh okupacije, navdalo ga bo s še večjim preziranjem do nje, okrepiło bo njegovo budnost proti vsem tistim zločincem, ki jih ljudska sodba še čaka.

("Ljudska Pravica").

Trst je po volji zapadnih zaveznikov plodna njiva, kjer uspeva fašizem

Režim terorja in revščine v Trstu že sedaj kaže bodočo sliko in usodo Trsta pod "nepriustransko" mednarodno upravo, ako mirovna konferenca ne bo ugodila upravičenim zahtevam Jugoslavije.

Pariz. — "France d'Abord" objavlja pod naslovom "Po volji zaveznikov je Trst postal nova njiva, kjer uspeva fašizem" članek, ki pravi, da so zavezniške oblasti namestu, da bi si vzele za zgled jugoslovanske vojaške oblasti v coni "B", ki v svobodno izvoljenih odborih izvršujejo svoje funkcije, pričele z njihovo sistematično likvidacijo, vsled česar ni čudno, če so v coni "A" kolaboracionisti, fašisti in vojni zločinci zopet dvignili glave in se opogumili.

V članku je nadalje rečeno, da zavezniške oblasti z ukinitvijo ljudskih oblasti in svobode nadaljujejo igro stare fašistične reakcije, ki je imela takoj po zavezniški zmagi nad nacifašizmom priliko videti, kako so v tej coni ponovno stopili v veljavo njeni zakoni, njen upravni aparat in sicer pod zavezniškim okriljem.

Dopisnik poudarja, da zavezniška okupacijska oblast upravlja Trst že nad leto dni, da pa doslej ni še nič pripravila za svobodo volitve, ki so bile že po vsej Evropi in celo v Nemčiji. Pravice, ki se dajejo premagani Nemčiji, se torej ne priznavajo prebivalstvu cone "A" Julijske krajine, ki se je borilo ob strani zaveznikov in je bilo odločeno da osvobodi svojo zemljo izpod fašističnih okupatorjev. Ali je to morda slika internacionalnega Trsta? Prepričani smo, da je junaško prebivalstvo Trsta dovolj jasno pokazalo, da je sposobno samo odločati o svoji usodi.

V članku je nadalje rečeno, da je treba Trstu predvsem omogočiti sestavočasne demokratične tržaške vlade, da se na ta način vzpostavijo najosnovnejši pogoji, ki bi Jugoslaviji dokazovali, da bo Trst

doživel svobodno gospodarski polet in da bo jugoslovansko in italijansko prebivalstvo Trsta v miru delalo pri graditvi svojega skupnega življenja.

V članku je rečeno, da se je jugoslovanska armada, ki je osvobodila Trst, umaknila iz njega na podlagi sporazuma med zavezniški in da je takoj zatem zavezniška vojaška uprava prekršila beograjski sporazum, ukinila ljudske oblasti ter jih zamenjala z reakcionarnimi in fašističnimi.

Nadalje je opisano stanje, ki je nastalo kot posledica samovolje in nasilja fašistov, fašistom naklonjene civilne policije, nered na gospodarskem polju in trpljenje prebivalstva.

Članek zaključuje, da imajo vsi demokrati Julijske krajine prav, ker ne sprejmejo sklepov nedavne konference ministrov za zunanje zadeve v Parizu, ki se tiče Trsta in Julijske krajine. Režim terorja in revščine, ki vlada že nad leto dni, nudi že sedaj bodočo sliko in usodo Trsta ter Julijske krajine, ako mirovna konferenca ne bi ugodila upravičenim zahtevam Jugoslavije.

Nato je podana kritika o pariških sklepih, ki jo je izrekel Kardelj, in se navajajo posamezni deli njegovega govora v Ljudski skupščini.

Kar se tiče internacionalizacije Trsta, je ob koncu članka rečeno, je jasno, da mora Jugoslavija zahtevati resna jamstva, da to pristanišče ne bo postalo nov Gdansk. Nujno je, da to mirovna konferenca vse to upošteva, ker ustreza to željam vseh Slovanov in demokratičnih Italijanov Julijske krajine, kakor tudi interesom miru.

gemu osnovnemu nauku iz razprave proti Rupniku in ostalim. Prav tako kot razprava proti Draži Mihailoviču je tudi razprava proti Rupniku pokazala, da se izdajalske klike potem, ko jim je postalo jasno, da so zgolj "suha veja na živem narodovem telesu", začno obračati po pomoč na inozemske reakcionarne sile. V svojem brezmejnem odporu proti lastnemu ljudstvu podpihujejo, prosijo, rotijo in pozivajo tujca, naj jim pomaga razbiti to zgrejeno narodno enotnost, proti kateri so same brez moči. Krek je prototip takega "belega Rus" kot se sam naziva, ki usmerja vso svojo aktivnost na to, da bi dosegel intervencijo tujih sil proti lastnemu ljudstvu. Komaj se je posušilo črnilo na njegovi prošnji angleški komandi, naj zasede vso Julijsko krajino, Zader itd. (o času, ko so naši borci osvobajali Trst!), že piše drugi poziv silam na zapadu, naj nastopijo z oboroženo intervencijo proti novi Jugoslaviji, ter ga podpiše z izdajalcem Topolovičem in A. Pribičevićem. Ko je še v teku proces proti njegovemu sodelavcu Draži Mihailoviču, že intervenira zanj pri — papežu, pri tej opori italijanskega imperializma v njegovi ekspanziji proti narodom Jugoslavije. Narodi Jugoslavije vedo, koliko potokov krvi so prelili za svojo neodvisnost in koliko gorja jim je prizadejal tujec, na katerega še danes polagajo vse nade emigrantske bande naših izdajalskih elementov. Ni večjega zločina nad ljudstvom kot iskanje pomoči pri njegovih zunanjih neprijateljih in ni večje nesreče za narod kot je ta, da bi se pustil vplivati od teh tujih sil! Narodi Jugoslavije, stoletja zatirani in pod nasilnimi vplivi od zunaj, smatrajo priborjeno neodvisnost za svojo največje pridobitev ter z gnusom in preziranjem gledajo na to izdajalsko in brezplodno početje novopečenih "belih Rusov".

Značilno za Krekovo izdajalsko delo je, da ve, da je njegovo delo brezplodno, in vendar — zavaja tisoče emigrantov in jim prikriva resnico!

Po drugi strani pa je v ozadju teh izdajalskih klik — strah pred Sovjetsko zvezo, mržnja do tiste velike sile, v kateri je ljudstvo uresničilo svoje stoletne sanje. Ni slučaj, da krvnik Hacin — papagajsko ponavljajoč Rožmanove fraze o "legitimnosti okupatorjeve oblasti" in o "brezbožner, komunizmu in OF" — govori o "neredih" v Sovjetski zvezi "vsaj v prvih letih revolucije" (kakšen umik tega zakrknjenega zločinca!). Prav tako ni slučaj, da pravi Rupnik, ko ga predsednik sodišča vpraša, ali je v domobranski prisegi Hitlerju pod besedo "zavezniki" mislil tudi Ruse: "Ah, ti so bili še daleč!", ter omalovažujoče zamahne z roko. — Da, g. Rupnik je kot noj potiskal glavo v pesek pred — Rusi!

Razprava je na primerih razvojne poti voditeljev izdaje z neusmiljeno ostrino pokazala alternativa: ali z ljudstvom in z bratsko Sovjetsko zvezo ali pa proti ljudstvu, v izdajo in zločin, v naročje sovražnega tujca proti lastnemu narodu.

★

Tretji nauk razprave se tesno veže na gornjo ugotovitev. Kljub različ-

V GORICI JE ZOPET TEKLA KRI

Civilna in vojaška policija je hotela preprečiti, da ne bi goriško ljudstvo poslalo svojih zastopnikov k jugoslovanski mirovni delegaciji, ki odhaja v Pariz.

Gorica. — Kakor poroča "Primorski dnevnik", je ob odhodu jugoslovanske delegacije v Pariz goriško ljudstvo sklenilo, da odpošlje k podpredsedniku vlade FLRJ Edvardu Kardelju posebno zastopstvo, ki naj mu še enkrat razloži želje vsega prebivalstva. Da bi bil odhod tega zastopstva čim bolj slovesen, se je ljudstvo spontano po prvi manifestaciji ob obhodu štafeta zbralo še enkrat zvečer ob 20. Korzo Verdi in Ljudski vrt sta bila prenapolnjena. Ko sta prispela s Trga sv. Antona preko Travnika na Korzo v bližini Ljudskega doma avtobusa, okrašena z jugoslovanskimi in italijanskimi zastavami z rdečimi zvezdami, je množica vzvalovala in se strnila krog nju.

Na krov prvega avtobusa se je povpel tov. Rosmini, ki je množici sporočil, da odhaja zastopstvo Goriške v Jugoslavijo, kjer bo šefu jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci tov. Edvardu Kardelju ponovno izrazilo odločno voljo slovenskih in furlanskih množic po priključitvi k Titovi Jugoslaviji.

Množica je pri teh besedah pričela z nepopisnim navdušenjem vzklikati: "Tito! Jugoslavija!" Vzklikanje pa se še ni poleglo, ko so že pričeli civilni policisti z vso surovostjo naskakovati množico. Avtobusa sta se pričela pomikati naprej po Korzo, iz ljudstva pa so se čuli ogorčeni vzkliki protesta. Tedaj so civilni policisti planili z motornimi vozili s kiji in puškami kopti proti množici, med katero je ogorčenje čim dalje bolj naraščalo. Množica se je pričela odločno pomikati proti civilnim policistom, ki pritiska niso mogli vzdržati.

Ogromen spreved desetisočev se je pomaknil do Ljudskega doma, kjer so nastopili proti množici številni policisti na konjih ter jo skušali razgnati s palicami. Pridružili so se jim še drugi civilni policisti, ki so se pripeljali na komionih. Čeprav so surovo pretepali manifestante, niso mogli zadržati spreveda. Zato so pričeli metali solzilne bombe. Potrpljenja množice je bilo dovolj. Ljudje so skočili naprej in prisilili policiste na konjih in na motornih vozilih k umiku.

Civilnim policistom so prihiteli na pomoč zavezniški vojaški policisti, policisti na motorjih in pozneje še z brizgalnami. Kljub temu slovenske in furlanske množice niso klonile. Neprestano se je čulo vzklikanje: "Hočemo Tita! Hočemo Jugoslavijo! Proč z vsemi črtami! Naše meje so tam, kjer so naše žrtve!"

Ogromna množica je strnjena nadaljevala svojo pot po Korzu Verdi in je niso mogli razbiti niti konjeniki niti policisti na motornih vozilih niti vsi drugi, ki so surovo pretepali s kiji, s kopti pušk in brizgalne niso pomagale. Ljudstvo je bilo zaradi surovega nastopa policije le še tem bolj ogorčeno in odločno.

Na čelu spreveda, ki se je kljub vsem oviram pomikal po Korzu Verdi do ulice Garibaldi, so vihrale slovenska in italijanska zastava z zvezdo ter delavska, množica pa je neprestano prepevala bojne pesmi. Ko so došla nova ojačenja zavezniške in civilne policije, so policisti pričeli še bolj besno nastopati in pretepali antifašiste. Mnogo ljudi je bilo ranjenih. Na Korzu, v Ljudskem vrtu in v drugih ulicah so ostali vidni krvavi sledovi. Med ranjenici so bile celo ženske z otroci v naročju. Na Korzu pred Ljudskim vrtom je več civilnih policistov pretepalo človeka, ki je imel ves obraz zalit s krvjo. Hoeli so ga na vsak način aretirati in odpeljati z "jezpom". Na desetine ljudi je bilo v enakem položaju in so jih mnogo aretirali, toda nič ni prestrašilo furlanskih in slovenskih množic. Nasprotno, še bolj odločno in ogor-

čeno so antifašisti nastopali proti onim, ki služijo po izvajah visokih zavezniških funkcionarjev interesu demokracije, reda in mira. Dasi je bilo mnogo ljudi aretiranih, je bilo vendarle še več onih, ki so jih ogorčene množice v naskoku iztrgale iz rok policije.

Ker množice ni bilo mogoče zadržati, so se pričeli policisti z motorji, konji in avtomobili še bolj divje zaganjati med ljudi. Ob tej priliki je kamion štev. 1645 povozil Virgilija Prinčiča iz Števerjana in še nekega drugega človeka. Sličnih primerov je bilo zelo mnogo, vsakokrat pa se je zgodilo, da so se morali civilni policisti s kamionom prav naglo umakniti, ker ogorčene množice ni bilo mogoče zadržati.

Po dvehurnem pretepanju, razganjanju so se množice pričele razhajati, povsod pa

IN DELO V SOVJETSKI ZVEZI ŽIVLJENJE

V pokrajinah s subtropskim podnebjem

A. VEKSJER

Ob obali Črnega morja od mesta Soči do turške meje leži sovjetska republika Gruzija. Visoke planine Kavkaza jo varujejo pred hladnimi cikloni, ki vejejo s severnega Kavkaza, a morje prinaša z juga tople struje. Zato imajo na obali Črnega morja zelo toplo poletje, toplo jesen in milo zimo. Obala ima subtropsko podnebje. Rastline so vedno zelene.

Prej je bilo v Gruziji kamenje in rodovitna zemlja. Stali so neprehodni gozdovi, pridelovali pa so le koruzo, fižol in trave. Naravna bogastva dežele, ki je bila zaozerala carska pokrajina na robu države, so bila mrtev kapital, kmetijstvo pa je bilo na najnižji stopnji.

Sovjetska oblast je preuredila ta kraj sonca, toplote in svetlobe. Orača poedinea je zamenjal kolektiv, leseni plug pa je nadomestil traktor.

V republiki so uvedli novo subtropsko kmetijstvo. V Gruziji so začeli gojiti mnoge tuje rastline. Pripeljali so jih tja iz raznih krajev sveta: iz Amerike, Avstralije, Afrike, Kitajske, Japonske, Italije, Španije, Turčije in Irana. Tu so osredotočene najboljše rastline subtropskega pasu, rastline, ki dajejo vlakna, eterična olja, zdravila, barve, lake itd.

V stari Rusiji so uvažali čaj preko puščave Gobi iz oddaljene Kitajske. Zdaj rastejo v Gruziji milijoni čajnih grmov. Gruzija je postala sovjetski Cejlon. V 15 letih so nastale ogromne plantaže. Dežela dobiva iz njih vsako leto na desetisoče ton čaja. Za gojenje čaja so se zavzeli selekcionisti, fiziologi, biokemiki, geologi, tehnologi in drugi znanstveniki. Njihovemu dolgoletnemu delu se je treba zahvaliti, da je bilo mogoče v drugačnih podnebnih razmerah vzgojiti takšne vrste čaja, ki rastejo na Kitajskem, na Cejlonu in v Indiji. S hibridizacijo in selekcijo indijskih ter kitajskih vrst so sovjetski selektorji ustvarili nove dragocene vrste čaja, ki se odlikujejo po velikem pridelku in odpornosti proti hladu. Nekatere vrste dajejo do 400 kg. čaja na hektar. V Gruziji je bil ustanovljen znanstveno raziskovalni inštitut za proučevanja čaja, ki se je proslavil s svojimi velikimi uspehi. Ustvaril je novo agrotehniko za gojenje čaja, izdelal nov tehnološki postopek pri predelavi čaja itd. Gruzinske tovarne čaja so urejene po najnovejših principih sodobne tehnologije in proizvajajo najboljše vrste čaja.

Na obali Gruzije rastejo mandarine in limone. Plantaže teh rastlin zavzemajo več kakor 18.000 ha. Nedavno je sovjetska vlada sklenila povečati te plantaže za 29.000

je odmevalo navdušeno prepevanje slovenskih in italijanskih pesmi ter vzklikanje maršalu Titu, Jugoslaviji, Edvardu Kardelju in bratstvu narodov.

Še pozno ponoči so civilni policisti dirjali na motorjih po mestnih ulicah, vozili po pločnikih in preganjali vsakogar, ki so ga srečali.

V surovosti so se odlikovali vsi civilni policisti, med njimi poročnik civilne policije Rihard Treven iz Idrije, podporočnik Žakelj iz Spodnje Idrije in južnjak Delisi Giglio.

Med ranjeni so tudi Fran Kramar, ki ga je povozil avtomobil, Cvetko Baša, ki je bil ranjen na glavi, Vazilij Šurihen, ki je bil ranjen na roki. Težko poškodovan je Virgilij Prinčič, ki ga je povozil avtomobil. Nadalje so bili ranjeni Joža Žnidaršič, Julka Krušovec in Valerija Gorjan, vsi na glavi, Podberšič in Gragotin Jelanič, ki so ga vrgli na tla in pretepali do krvi, Tomaž Pegan in Ivan Komel, ki je bil ožgan na roki.

ha v teku bodoče petletke. Najboljše uspevajo mandarine vrste "unšiu", ki so jih uvozili z Japonskega. Plodovi dozorejenseni in brez škode prenesejo 12 stopinj Celzija pod ničlo. Te rastline so, kakor je znano, zelo nežne. Subtropski pas Gruzije je na skrajni severni meji, kjer je sploh še mogoče gojiti pomaranče, mandarine in limone. Zato grede naporu sovjetske vlade za tem, da ustvarijo najodpornije vrste teh rastlin, posebno limon. Sovjetski selekcionisti so ustvarili izredne vrste pomaranč, mandarin in limon, ki dobro uspevajo tudi v gruzinskem podnebjem. Med njimi so najbolj znane pomaranče "štev. 511" in pomaranče suhumske vrste ter limone iz Novograzinska in Sočija.

Sovjeti so vzgojili vrsto mandarin in li-

mon, ki so odporne proti mrazu in katerih plodovi imajo okus mandarine, aromo in kislino pa kakor limona. Pogosto se na vrtovih vidijo mali grmiči, na katerih vise sivo-zeleni plodovi, podobni kumaram. To je fejšoja, ki so jo uvozili iz Južne Amerike. Mnogo goje nizko drevo z velikimi temnordečimi plodovi, japonsko hurmo, ki ima navadno grenkoben okus. Sovjetski selektorji pa so tudi ta neprijeten okus izločili.

Nedavno so v Gruziji začeli gojiti mehško drevo avokado, katerega plodovi vsebujejo maščobo, ki je podobna presnemu maslu. Železo najboljše obvarujemo pred rjavenjem, ako ga namažemo s tungovim oljem. Še pred 30 leti so tungovo olje uvažali s Kitajskega. Zdaj imajo v sovjetski Gruziji plantaže tunga, ki zavzemajo več kakor 31.000 ha površine. V industriji zelo uporabljajo vrsto tungovega drevesa ford, ki je bila uvožena s Kitajskega in iz Amerike. Na kolhozih Gruzije goje mnogo rastlin, ki dajejo sterilna olja za parfumske proizvode in mila, med njimi geranijo, sorgo, bolgarsko rožo in druge. Največ goje rdečkasto geranijo.

Kininsko drevo je tropska kultura Peruja in Bolivije. Sovjetski agronomi so od tega drevesa vzgojili enoletno rastlino. Iz njenega listja, skorje in stebela dobivajo kininski alkalij ki popolnoma nadomešča pravi kinin.

Na obali Gruzije odlično uspevajo palme, bambus, plutovinasti hrast itd. Te rastline krijejo najrazličnejše potrebe industrije.

Sovjetsko subtropsko kmetijstvo je še mlado. Velika domovinska vojna proti fašistični Nemčiji pa je pustila hude sledove in preprečila, da bi se še hitreje in uspešneje razmahnila. Šele zdaj se je začelo znova intenzivno razvijati. Toda že uspehi, ki so bili doseženi, lahko služijo kot prepričljiv dokaz o uspešnosti kolhozne ureditve, ki je preobrazila kmetijstvo gruzinske sovjetske socialistične republike.

Preko kupol pogled na rusko prestolico ki je 800 let stara.

Ferdinand Cotič

Trgovina z železino
Lope de Vega 2989
U. T. 50-1383

TRGOVINA JESTVIN
"PRI ČERNICU"
Viktor Černic
CORONEL RAMON LISTA 5650
U. T. 64-1509

TRGOVINA JESTVIN
Oton Turel
ANDRES LAMAS 1265
U. T. 59-1892

Franc Štekar

Stavbinski podjetnik

Ramón L. Falcón 6371

U. T. 64-3084

SLOVENSKA BABICA

Filomena Beneš de Bilek
LIMA 1217. U. T. 23-3389. Buenos Aires

MERCADITO "CHISPAZO"
MILAN ŠIRCA

Lope de Vega 2746

Iz čajanke Istranov

Naša čajanka prikazuje kako je naš narod želel videti in od bliže spoznati svojo organizacijo. Kakor hitro je naše izseljenstvo dobilo poziv od svojega prvega Istrskega Odbora, odzvali so se od vseh strani Buenos Airesa in okolice, da vidijo našo skupnost, naše narodne običaje, da slišijo našo domačo pesem; plesalo se je naše domače plese po taktu domače godbe.

Čajanko je organiziral naš ženski odbor, ki je pripravil vsake vrste domačega pe-

cuales se hallan presentes, para los cuales pido un gran aplauso. (Aplausos).

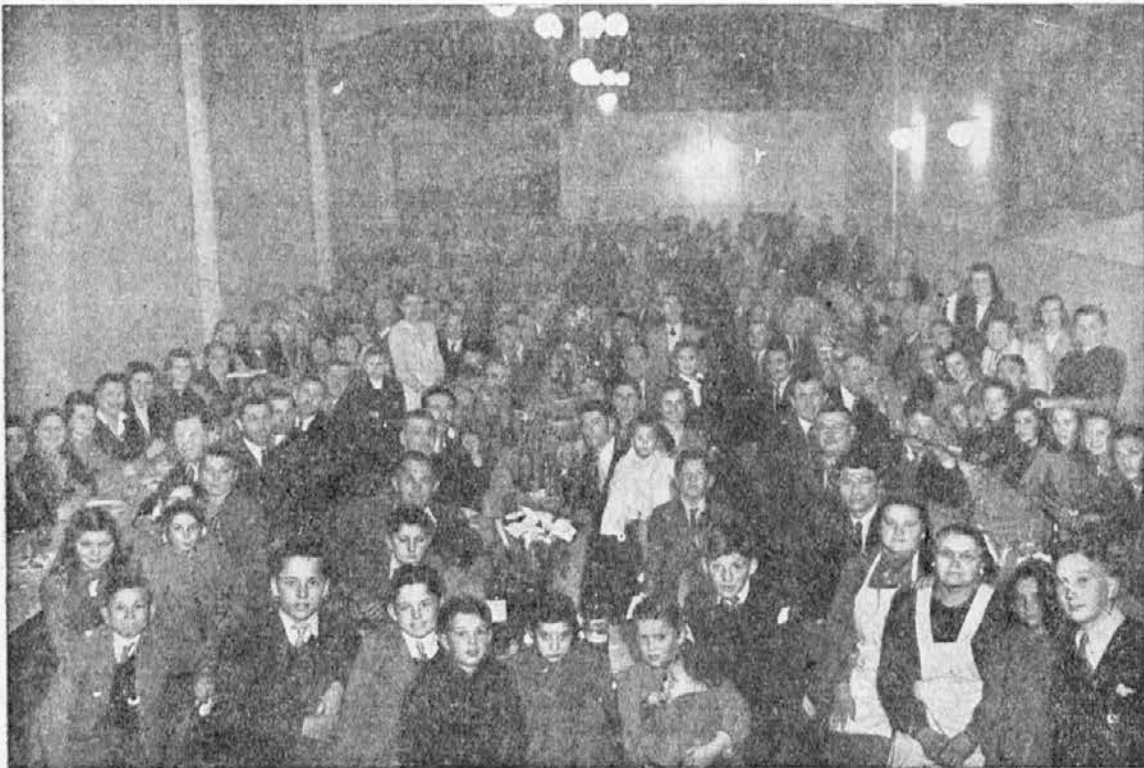
Aprovechando que todos estamos presentes en esta magnífica fiesta, quiero dar una reseña de como ha surgido nuestra COMISION ISTRIANA.

Invitados por la Agrupación Yugoslavia Libre, COMISION ESLOVENA, varios ISTRIANOS hemos encaminado una gran campaña para agrupar a nuestros Compatriotas, con el único fin de ayudar a nuestros hermanos, que heroicamente han combatido para tener una YUGOSLAVIA

Arriba Yugoslavia!
Viva el Mariscal Tito!
Viva el General Ilić!
Viva la República Argentina!
(Calurosos aplausos).

Dobrodoval od čajanke je bilo \$ 811.80, stroškov \$ 257.90, čistega dobička \$ 553.90

Istrski Odbor, ki je združen v Svobodni Jugoslaviji je nabral v pomoč domovini lepo svoto ter so prispevali sledeči v Titulih: Po \$ 50.—: Mateo Hrelja, Juan Erman;

Naši
istrski rojaki
na čajanki
v prostorih G.P.D.S.

civa popolnoma brezplačno v pomoč potrebnim v domovini, da jim tako pomagamo lečiti težke rane.

Poleg starejših je bila tudi mladina zadovoljna, ker je prvič videla kos naše Istre prenešene na tuja tla.

BREVES, PERO SIGNIFICADAS PALABRAS DEL PRESIDENTE

Compañeros y Compañeras,
Camaradas:

Por primera vez se ve aquí reunidos en una franca cordialidad, a los Istrianos en este primer lunch, organizado por la COMISION ISTRIANA, con la cooperación de los amigos ESLOVENOS, muchos de los

grande y libre, como lo es actualmente, encabezada por el primer soldado Yugoslavo, MARISCAL CAMARADA TITO. (Aplausos).

Esta campaña tuvo gran éxito, puesto que se han agrupado en torno nuestro, una gran cantidad de ISTRIANOS, que ponen todo su afán para ayudar a los que tanto necesitan de nosotros.

Como Presidente de esta Comisión felicito y aplaudo a todos los que están poniendo su buena voluntad para engrandecer la ayuda, queriendo destacar entre ellos, al gran compañero PASCUAL RUBA. (Aplausos).

Camaradas: luchemos para que nunca más resurja la bestia fascista.

po \$ 25.—: Antonio Mazan, Juan Kalebič, Lourenzo Perusko, Mateo Benkovič, Još Brošan, Antonio Mikovilovič, Još Zvitko; po \$ 10.—: Mateo Kontosič, Martin Cerin, Paskval Rubka, Evgenio Janukjevič, Milan Lisjak, Još Klunič, Jorge Druzetič, Antonio Milotič, Mateo Kralič, Još Hečič, Carlos Damjančič, Fidel Bresič, Antonio Brozan, Federico Jazbec, Juan Otočjan, Martin Ferlin, Marja Ferlin, Antonio Ferlin, Erminio Ferlin, Marja Ferlin, Mirte Ferlin, Francisco Debeljič, Marcos Frankovič, Juan Frankovič, Juan Vretenar, Luis Berglioffa, Juan Motosovič, Još Druzetič. Skupaj: \$ 545.—

Ivan Jugovac, blagajnik.

ZAHVALA

Viktor Baschi, počivaj v miru. Umrli dne 20 oktobra 1946.

Žaljuči ostali se iskreno zahvaljujemo vsem onim, ki so nam na katerikoli način izrazili sožalje in naklonjenost v izgubi našega dragega očeta.

Najlepša hvala posameznikom in društvam za poklonjence vence in cvetje, kakor tudi vsem, ki so ga pospremili na njega zadnji poti.

Išče se Ivan Spetič, ki ima pisma iz Jugoslavije, katera lahko osebno ali pismeno dvigne pri: Čadonič Nikola, calle Victoria 1361, San Juan.

IŠKA LOKA

Prebivalci požgane vasi Iška Loka so sklenili na množičnem sestanku, da si zgradijo nov gasilski dom, ker so prejšnjega skupno z domovi požgali Italijani. Z veseljem so se domačini lotili de la in vsak je doprinesel po svojih močeh. Eni so dali denar, drugi vprežno živino, tretji so pomagali s prostovoljnimi delom, tako da je pri gradnji gasilskega doma sodelovalo prav vse prebivalstvo vasi Iška Loka. Sedaj, ko je dom dograjen, so vsi vaščani zadovoljni in s ponosom kažejo na plod skupnega dela. Vaščani Iške Loke.

ŠTORKLJA

Predkratkim je obiskala štokrlja Leonarda Bujac in njegovo ženo Nelido v Córdoba ter jima podarila krepkega fantiča prvorojenca, ki so mu dali ime Marko. Čestitamo!

D. K. D. Ljudski oder izraža najskrenejše sožalje družini Košuta iz sv. Križa pri Trstu, radi smrti njih ljubečega sina in brata, Karlota Košuta, ki se je ponesrečil na cesti med Lokvo in Bazovico.

Odbor.

ZAHVALA

Ženski odsek G. P. D. S. se najlepše zahvaljuje rojaku Francu Lojk za brezplačen prevoz blaga iz društva na Koordinator, katero se je nakupilo za pomoč potrebnim v domovini.

POMOČ DOMOVINI

Pripravljali odbor Trgovskega doma je izročil Slovenskemu Svetu potom tov. Alfonza Blažina, svoto \$ 1.616.—. Omenjeno svoto denarja so darovali sledeči rojaki: Rudolf Klarič \$ 100.—; Alfonz Blažina in Družba \$ 100.—; Franc Čoha \$ 50.—; Franc Uršič \$ 50.—; Carrasco y Cia. \$ 50.—; Novak in Družba \$ 20.—; Ernesto Micheluzzi \$ 50.—; Leopold Ušaj \$ 20.—; Gomi-luzi Hnos. \$ 15.—; E. Sanguinetti \$ 50.—; Svido \$ 40.—; Galvar \$ 50.—; Eliseo Igle-

sias \$ 50.—; Armando Grinberg \$ 35.—; Adolfo Pereyra \$ 20.—; Pire Grudsky \$ 50.—; Domingo Vertone \$ 20.—; Rudolf Ukmar \$ 100.—; Knetschel y Kraliczek \$ 10.—; Ferdinand Cotič \$ 50.—; Emil Živec \$ 5.—; Justin Pahor \$ 50.—; Franc Lojk \$ 55.—; Casa Petrel, Sr. Enrique \$ 100.—; Casa Petrel, Leon \$ 50.—; Casa Grinberg \$ 100.—; Casa San Pietro \$ 20.—; Josip Oguič \$ 50.—; Fca. Goma "Punual" \$ 40.—; Emilio Lavrenčič \$ 50.—; Celigoj Anton \$ 146.—

Slovenski Svet je izročil to svoto Koordinacijskemu odboru v pomoč domovini.

PLANOS — CALCULOS
HORMIGON ARMADO
CONSTRUCCIONES
V. LOJK
Técnico Constructor
Pedro Moran 5130 - U. T. 50-7186

KROJAČNICA "LA TRIESTINA"
Izdeluje po najmodernejšem kroju
DANIJEL KOSIČ
Calderón 3098 - Devoto - Buenos Aires

NAPROŠENO

Sao Paulo, 20 de Novembro de 1946.

Jaz Virgilio Bruno Paternost, sin Franja Paternosta ki se momentalno nahaja v Jugoslaviji, pozivljam v njegovem imenu urednika DUHOVNEGA ŽIVLJENJA da razčisti pri "CENTRALNEM ODBORU JUGOSLAVOS UNIDOS DO BRASIL" — Rua Bertio-ga 127, Sao Paulo, Brasil — svoj članek priobčen v Oktober-Novem-berski številki Duhovnega življenja, posnet iz AMERIŠKE DOMOVINE katero sem že tudi pozval na odgovor v tem časopisu in v NARODNEM GLASNIKU, iz Pittsburga. V njem se ome da so moj oče in drugi iz Sao. Paula proti NOVI JUGOSLAVIJI. V nasprotju s tem smo vsi za NOVO JUGOSLAVIJO odkoder imamo resnične novice o progresu in lepi bodočnosti. Upam da ne bo treba zavzet drugih korakov in da bo dal urednik Duhovnega življenja odgovor dostojen izseljenškemu duhovniku.

Virgilio Bruno Paternost.

NAPROŠENA IZJAVA

Sao Paulo, 18. novembra 1946. Pozivljam odgovornega urednika "Duhovnega življenja" da v zadoščenje resnici dokaže nemudoma javnosti realne dokaze njegovega članka priobčenega v oktober - novemberski številki v katerem je vmešano tudi moje ime.

V nasprotnem slučaju se bodo povzeli drugi koraki, da se vsa stvar razčisti in se opozori vso jugoslovansko javnost na način reakcionarnega delovanja.

Ing. Anton Kadunc.

Dr. A. Kirschbaum
Dra. Maria Kirschbaum
DENTISTAS

LOPE DE VEGA 3382 U. T. 50-7387

Corporación Médica "SUIPACHA"

ZDRAV. POMOČ ZA VSE BOLEZNI
Directores:

Dr. A. Izaguirre, Dr. H. J. Durán
y Dr. L. V. De La Puente
Sprejem: od 9 — 12; pop. od 15 — 20.
Ob nedeljah-praznikih: od 9 — 12.
Govori se Slovenski
SUIPACHA 28

HERRERIA DE OBRAS BRATA RIJAVEC

Izdeluje vsa v stroko spadajoča dela
Segurola 1608-14 U. T. 67-6250
Buenos Aires

Krojačnica LEOPOLD UŠAJ

Ko ste se odločili, da si naročite obleko obiščite nas. V zalogi imamo veliko izbiro angleškega in domačega blaga. Obiščite našo krojačnico in Vas bomo v vsakem sprejeli.

Avda. FRANCISCO BEIRO 5380-82
U. T. 50-4542 VILLA DEVOTO

Iz skupne sobotne prireditve jugoslovanskih izseljencev

IZVAJALA SE JE SLOVENSKA OPERA KOVAČEV ŠTUDENT

V soboto dne 16. novembra se je v po-
častitev proglasitve tretje obletnice usta-
novite Federativne Ljudske Republike Ju-
goslavije vršila velika skupna prireditev
vseh jugoslovanskih izseljencev v veliki
dvorani "Príncipe Jorge", ki pa je bila
vkljub obsežnosti polno natlačena in sko-
ro polovico ljudi ni dobilo sedežev, a niso
radi tega prav nič godrnjali, vendar prav
nič godrnjali, vendar prav radi nekomod-
nosti posetnikov ni bilo v dvorani potreb-
nega miru in reda, kar je zelo motilo iz-
vajanje sporeda, posebno tako občutljive-
ga kot je izvajanje opernega petja, ki za-
hleva popoln mir in tišino v dvorani. Na
sobotni prireditvi pa ni bilo potrebnega
redu, nekaj iz prej navadenih vzrokov in
pa ker prireditelji niso poskrbeli za redi-
telje v dvorani; treba je razlikovati sho-
de od kulturnih prireditev.

Prireditev se je otvoril z nagovo-
rom predsednika Koordinatore, tov. Ko-
rena, ki je najprej pozdravil predstavnike
Jugoslavije tov. Jakaša, ker so bili dru-
gi službeno odsotni ter ostale predstavnike
naših organizacij. Nadalje je omenil
namen in pomen prireditve ter odnošaje
jugoslovenskega izseljenstva napram do-
movini. Njegov govor je bil z velikim od-
obravanjem sprejet. Sledila je deklama-
cija Martite Lojkove, ki je kot vedno po-
zornost vseh takoj priklenila nase. Za tem
so nastopili skupni zbori pod vodstvom V.
Saksida, J. Krelja in C. Jekšeta, ki so
za svoje dovršeno izvajanje želi gromovi-
tega aplavza. Mnenja smo, da so naši zbori
še sedaj dosegli mesto dovršenih pev-
cev s katerimi se lahko brez skrbi in u-
spešno nastopa. Koliko truda in žrtev je
stalo pevcev in še posebno pevovodji ta-
kom let naše emigracije, da so dosegli to
stopnjo, a njih trud in žrtev je sedaj kro-
nano z valikom uspehom vsakokratnega
nastopa. Vso čast in priznanje našim pev-
cem in pevovodjem ter upamo in pričaku-
jemo, da nas bodo v bodoče presenetili s
kakimi novimi skladbami.

vačev študent". V tem pogledu smo Slo-
vence še zelo mladi in nepripravljeni ne
samo v izseljenstvu, marveč tudi v domo-
vini. Opere zahtevajo kokavost in posebno
izvežbanje posameznih glasov in zraven še
zahtevajočo mimiko in poznanje orkestra-
cije s katero sodeluje pevec v tesnem sti-
ku in harmoniji. In ravno v tem pogledu
naši pevci še niso dovršeni. Imajo sicer
dobre glasove a ne dovolj izvežbane, iz-
ven A. Hrovatina, ne poznajo še dovolj
umetnosti rabljenje glasu in celotne kom-
pozicije umetniškega dela kot so vse ope-
re, bodisti lažjega ali težjega značaja, kot
rečemo, a so vse na enaki podlagi preci-
zne umetnosti. Brez tega pojmovanja ni
mogoče misliti na dovršen uspeh. In zraven
petja se je treba skladno kretati tudi
s zahtevajočo mimiko. Kot rečeno, tej
skladnosti petja in mimike, našim solistom
še zelo mnogo manjka, a smo prepričani,
da bodo tudi to kmalu dosegli, če ne bo-
do v svoji začetnosti, kakor smemo sma-
trati naše pevce in voditelje v tem pogle-
du, popustili ter odločno korakali obeta-
jočim uspehom naproti. Dobro se zaveda-
mo, da zahtevamo preveč od nšoih pevcev,
ki v borbi za vsakdanji kruh nihče nima
dovolj časa na razpolago za tolikšno žr-
tvovanje na altar naše izseljenske umet-
nosti, a obljublamo, da jih bomo za njih
trud vsaj moralno z vsemi našimi močmi
podpirali. Z eto odločno naprej!

Kot je znano se je operi "Kovačev štu-
dent" pridali uvod, kateremu je pripravil
besedilo Jan Kacin, uglasbil pa H. Resch,
ki je že preje, kot je tudi znano, orkestri-
ral celo opero in smo že o priliki prejšnje-
ga nastopa o dovršenosti tega dela pisali.
Uvod je bil skladba dovršene umetnosti,
morda še preveč z ozirom na ostalo Vo-
dopivčevo preprosto skladbo, a je delo v
popolnem skladu z miselnostjo in značaj-
jem "Kovačevega študenta". Začetek na-
stopa je obetal sijanen razvoj nadaljeva-
nja, le mimika je bila izven pri Kovača
in ponekod tudi pri njem naravnost po-
menjkljiva, dokler ni kvartet proti koncu
zvišal intonacije, pri čemer je bil orkester
prisiljen odpovedati in s tem preprečil ne-
soglasje med kvartetom in godbo. V prvem
delu se je spet ponovila ista napaka,

Drugi del programa je bil opera "Ko-

ADHESION DE LJUDSKI ODER AL SEGUNDO CONGRESO ESLAVO

Que se ha realizado con gran éxito en los primeros días de este mes.

AL HONORABLE PRESIDIO DEL SEGUNDO CONGRESO ESLAVO EN LA REPUBLICA ARGENTINA:

La Sociedad Cultural Eslovena "Ljudski Oder" se adhiere al Segundo Congreso Esloveno con el más profundo convencimiento de que sólo la férrea unión entre los Pueblos Eslovacos, será capaz de contener y desbaratar los planes reaccionarios profascistas que están preparando nuevas aventuras de sumisión económico-social y cultural, sobre nuestras respectivas Patrias, que con ríos de sangre derramada por sus preclaros hijos, han conseguido, en desigual lucha contra el agresor nazifascista, lo más noble y precioso para el hombre: la libertad.

Si queremos apoyar dignamente a nuestros respectivos Pueblos, cada Esloveno re-

sidente en el exterior, debe ser un fiel guardian en su respectiva colectividad y prestar la máxima atención para descubrir y desenmascarar a los elementos reaccionarios profascistas al servicio de los antiguos rrimenes antidemocráticos desplazados, que esperan volver a sus puestos, para imponer nuevamente sus dictaduras de esclavitud económica y moral.

Para la Sociedad Ljudski Oder, estas tareas no son nuevas. Desde la fundación del Comité Esloveno en la Argentina, estuvimos en sus filas, soportamos los períodos de ilegalidad y clausuras, como las demás instituciones que participaban en la lucha por la emancipación democrática. Soportamos todos los sinsabores sin que nuestra moral hubiera decaído, contrariamente a lo esperado por muchos, que, con cínico oportunismo esperaron el resultado de las luchas de Liberación de nuestras Patrias, que se debatían por su existencia.

Sabemos que el camino del Comité Esloveno no será fácil. Aún quedan los restos del nazifascismo que pondrán muchos escollos en el camino progresista que ha emprendido la Unión Eslovena.

Para aplastar a estas oscuras fuerzas que se presentan bajo diferentes caretas democráticas — debemos estrechar todas nuestras filas genuinamente democráticas

ko je pismonoša zvišal kar za cel glas, medtem ko sta bila ostala dva leta zelo dobro podana.

Izven navedenega in še nekaj manjših napak je bil "Kovačev študent" tudi to pot dobro podan ter je bilo občinstvo silno navdušeno ter je nagradilo pevce z navdušenimi aplavzi. Čeprav sta bila Miro Merkuža, ki je vodil opero v celoti in Resch, ki je uglasbil uvod in pripravil ostalo orkestracijo, vidno nejevoljna nad uspehom, sta vendar morala na dolgotrajno zahtevo občinstva na oder, kjer se jima je z gromovito ovacijo zahvalilo za trud in požrtvovalnost.

Mnenja smo in z nami brez dvoma vsi ljubitelji naše domače umetnosti, da je treba "Kovačevega študenta" ob prvi priliki spet postaviti na oder in da bodo vrli pevci in pevke napravili vse, da bo "Kovačev študent" z vsakim nastopom dovršenejši podan. Prepričani smo, da bomo tudi v tem pogledu, kot smo v začetku omenili, zmagali.

FARMACIA "SOLER"
Servicio nocturno de urgencia
Avda. Fco. Beiró 4984 U. T. 50-2079

Slovenska Cvetličarna "LOS ALPES"
Hostar Anton
Triunvirato 4223 U. T. 51-0732

Se priporoča rojakom dobro znana
ČEVLJARNICA
L. BRANKOVIČ
Morlote 138 La Paternal

FABRICA DE MOSAICOS
ALBERTO GREGORIĆ
Venta de materiales de construcción
Avda. Fco. Beiró 5671 U. T. 50-5383

ELECTRICIDAD Y PLOMERIA
JOSE RADAN
Bernaldez 1550 Buenos Aires

Prevozno Podjetje "GORICA"
Lojk Franc
Villarreal 1476 U. T. 54-5172

TOVARNA POHIŠTVA
VINKO ROGELJ
BLANCO ENCALADA 249-261
VILLA ESCASO U. T. 652-0133

ŽELEZO - BETONSKO PODJETJE
Bratov Komel
ZA NAČRTE IN PRERAČUNE
Bernaldez 1655 U. T. 67-1411

MERCADO
"Las Magdalenas"
CARNICERIA — RAUBAR
Puestos 21, 24, 25. Avda. Fco. Beiró 5276

EDINA SLOVENSKA ESTAVBENIKA
V SAAVEDRI
ANDREJ BOŽIČ in SIN
Tehnična konstruktorja
Ruiz Huidobro 5454-58 U. T. 70-6112

BAR - PIZERIJA
Vedno sveže pivo in druge vsakovrstne pi-
jače. — Rezervirani prostori za družine.
Peter Filipčič
WARNES 2101 vogal GARMENDIA
na Paternalu U. T. 59-2295

TISKARNA
Rudolf Živec
SARMIENTO 40 Caseros

PIVARNA — Krogljišče in Keglišče
DJURO KOVAČ
Warnes 2113 La Paternal

MIZARSKA DELAVNICA
Izdelava pohištva
IGNAC KOŠER
Guido Spano 655 Munro, F. C. E.

MEHANIČNA DELAVNICA
JOSIP HLAČA
Villa Real 140. J. Ingenieros. U. T. 757-640

Reinaldo Wasserman
MEDICO
Nazca 2381 U. T. 50-2845

Tienda "La Villa"
PARA COMPRAR MEJOR
LOPE DE VEGA 3186

RESTAURANT
Peter Roje
LORIA 472

Restaurant
"La FLOR de Parque CHACABUCO"
Prostori za družine
Avda. Cobo 1702 U. T. 63-3590

Foto - Arte MARCOS
Najpopularnejša na Dock Sudu
Facundo Quiroga 1325 U. T. 22-8327

Gran Recreo "LLAO-LLAO"
Juan Oberdank
Río Carapachay U. T. (749) Tigre 0589

Tienda — Mercería — Confecciones
Abraham Blinder
Tte. General DONATO ALVAREZ 2180
U. T. 59-0314

Mladinski Odsek Slovenskega Doma

VABI NA SVOJO

PRVO PRIREDITEV v POMOČ REVNIM v DOMOVINI

KI SE BO VRŠILA V SOBOTO

7 decembra

začetek točno ob 9 uri zvečer, z peštrim sporedom.
Za obilno udeležbo vljudno vabi

Odbor MLADINSKEGA ODSEKA.

Slovenski Dom

skupno z ženskim in Mladinskim Odsekom

VABI NA

PRVI SLOVENSKI KERMES ZA

POMOČ POTREBNIM V DOMOVINI

ki se bo vršil v društvenih prostorih, ulica:

SAN BLAS 1951 — Bs. As.

v Soboto 21 decembra

od 7 ure zvečer do jutra in

v Nedeljo 22 decembra

od 5 ure popoldne do 12 ure zvečer.

Escribe Triestina G. de Santarrosa:

Como Vive La Mujer Campesina

La vida de las mujeres campesinas es pésima, porque las condiciones en que transcurre las mortifica material y espiritualmente.

La mujer vive esclava, porque además de cumplir sus tareas de madre y esposa, debe trabajar como peón en las faenas del campo. Vive pendiente del trabajo, y después de cumplir una jornada agotadora, le falta lo más indispensable: una vivienda, ya que ni casa, sino choza se debe llamar a sus habitaciones. Las ilusiones de la madre campesina, de ver a sus hijos sanos e instruidos, muy pronto se desbaratan, pues desde pequeños los niños del campo que desean estudiar, no pueden hacerlo porque se tienen que ocupar en los trabajos del campo: sembrar en los surcos, ir desde la madrugada a la arada o a la rastrada.

Aun cuando la cosecha sea buena, no alcanza a cubrir los gastos de una chacra, pues la mayor parte de las ganancias se la llevan los grandes especuladores. Para ganar un poco más, es que deben trabajar junto al hombre, la esposa y los hijos, cualquiera sea su edad.

Para terminar con todo esto, es necesario que las mujeres campesinas meditemos un poco y nos organicemos, colonia por colonia, en comisiones femeninas, sean estas de los Comités pro Reforma Agraria o de las seccionales de la F. A. A., para pedir la reforma agraria, escuelas en el campo, escuelas de arte y oficios, para que los hijos del campo puedan ir, después de su trabajo, a la escuela nocturna; exigir que en el campo haya asistencia médica suficiente, maternidades para que cuando las necesiten las madres campesinas estén a su alcance.

Hay colonias, como la de Otto Bemberg, que quedan a una distancia de 7 u 8 kilómetros de los pueblos vecinos, y las que no llega ningún medio de transporte, en primer término por falta de caminos; donde no pasa ni un sólo ómnibus y donde los chacareros viven en covachas, en vez de hacerlo en casas cómodas y sanas; allí tampoco hay escuelas ni salas de asistencia médica. Supongamos que algo grave suceda, en qué apuro se vé uno; antes que el enfermo haga 8 leguas, ya tiene tiempo de dejar su existencia por el camino. En dos hijitas, una de ocho años y la otra de diez, ninguna de las cuales sabe leer ni escribir. Es vergonzoso que en una colonia que está tan distante de los pueblos más poblados, no haya escuelas ni salas de asistencia médica. Por eso es que, como mujer campesina, reclamo que es necesaria la unidad de todas las madres para pedir y exigir lo que a los hijos de la paria les hace falta; debemos pensar, compañeras, que ahora la mujer tendrá el voto; nosotras las mujeres, debemos también unificarnos para luchar por nuestras reivindicaciones. Puesto que somos ciudadanos, tenemos la obligación de exigir de nuestro gobierno que cumpla con la reforma, que expropie a los grandes terratenientes sus tierras y se

y progresistas, alrededor del Comité Esloveno, y defender sin desmayo los principios democráticos de los Pueblos Eslovacos, templados durante las luchas de Liberación de nuestras respectivas Patrias de origen.

La Sociedad Ljudski Oder defendió y defenderá consecuentemente estos principios, que constituyen nuestra bandera de lucha y que son la razón de nuestra existencia y de la existencia del Comité Esloveno.

Buenos Aires, noviembre 2 de 1946.

José Vizintin, Secretario.
Héctor Jekse, Presidente.

las dé a los campesinos. Ya dijo el presidente que la tierra debe ser del que la trabaja y no para bien de renta. Debemos exigir que en el campo se solucione el problema de la vivienda, de los caminos... Tenemos ahora un plan quinquenal presentado por S. E. el presidente de la Nación, pero en ese plan no hay reforma agraria, si bien es cierto que se firmarian nuevos contratos condicionales de acuerdo al valor del cereal. Pero no es suficiente; no puede elevarse un plan quinquenal sin la reforma agraria: en este caso los terratenientes y latifundistas salen ganando, porque entonces ellos serán siempre los señores de grandes propiedades que por el sistema del arrendamiento tendrán en la esclavitud al verdadero hombre de campo.

Es necesario que pidamos a nuestro gobierno que, dentro de los 27 artículos, esté también el artículo 28, que debe ser el de la Reforma Agraria.

Cómo puede construirse un plan quinquenal sin la reconstrucción económica del país, que debe partir de la verdadera reforma agraria, con las viviendas, las escuelas, asistencia médica, maternidad en el campo? De dónde viene el progreso del país? El progreso del país viene del campo. Y entonces, ¿por qué permite nuestro gobierno que la tierra quede en manos de los grandes feudales, de los consorcios, de los grandes acaparadores?

¿Por qué da nuestro gobierno perspectivas de nuevos contratos al margen de la Reforma Agraria, que necesita y reclama el país para encauzarse por la senda del progreso? ¿Es que nuestro señor presidente se olvidó de la Reforma Agraria, se olvidó de las promesas contraídas con el campesinado? ¿Qué significa esto? Pero dentro de este nuevo contrato, si las cámaras legislativas lo aprobarán, hay, artículos los que perjudican a los colonos. Estamos, pues, en vísperas de nuevos grandes desalojos, pese a que tenemos una prórroga hasta diciembre de 1947; si quieren los terratenientes echarnos a la calle, ¿cómo no lo van a hacer cuando con la nueva ley de arrendamientos, artículo 3-o, tienen para ello facultades en los nuevos contratos? Quiere decir que si a todos los grandes terratenientes se les ocurre echar a la calle a todos los colonos con el pretexto de fraccionar para vender o ocuparla directamente, están en su derecho? ¡No!

Contribuyendo la mujer campesina, con su participación al lado de nuestros hombres, para impedir que se legisle sin la estabilidad mínima de diez años. Pero, me pregunto como campesina, podemos nosotros vivir permanentemente en el campo en estas condiciones? ¿Dónde iremos las familias campesinas si a todos los terratenientes y feudales se les ocurriera ocupar ellos el campo, aunque sea con dos vacas o si todos piensan venderlo en lotes? ¿Qué solución podemos darle a esto? La solución es que toda madre y esposa debe ocupar un puesto en el frente de batalla en las grandes organizaciones; debemos formar comités pro reforma agraria en pleno campo; estos comités no son para desorientar a la F. A. A., sino para ayudar a la misma Federación; exigir que todo hombre que aún no haya ocupado su puesto en la F. A. A., lo haga cuanto antes, porque allí está el grueso de la masa laboriosa campesina, y hoy se debe luchar fervientemente por una verdadera Reforma Agraria y las reivindicaciones inmediatas, dando así solución a nuestra difícil situación en el campo.

Venado Tuerto - Santa Fe).

NEKAJ MISLI ZA ZGRADITEV VSESLOVENSKEGA DOMA

Razmere zahtevajo od nas nekaj več kot kar z vso ynemo vršimo in tudi moremo napraviti. Seveda bi morala biti konstrukcija tehnično dobro pripravljena in preračunama, vpoštevajoč vse naše razpoložljive moči. Resnici na ljubo moramo priznati, da doslej izrabljene moči v naši naselbini ne dajo zaželjenega uspeha, kot bi ga lahko dale, če bi bile vse naše kulturne in gospodarske moči osredotočene. Slovenski izseljenci imamo pravico zahtevati od Slovenskega sveta, ki je nekaj Centralni odbor našega izseljenskega delovanja, da prične izvrševati nalogo, katero si je nadel.

Vsa naša društva imajo svoje članstvo razkropljeno in bi bilo želeli ter tudi praktično in koristno, da bi se izseljenci učlanili v tistem društvu, ki mu je najbliže. S tem bi se prihranilo mnogo dragocenega časa našim kulturnim delavcem in bi seveda mnogo več koristili naši skupni stvari. Seveda je treba vsa društva napotiti k skupnemu cilju, bodisi v kulturnem, bodisi v socialnogospodarskem smislu. Naloga Centralnega odbora je ne poslušati in morda celo vpoštevati katerakoli nesoglasja, ki so in morajo biti prehodnega značaja, marveč ustrajno delati in voditi k skupnemu cilju. Vemo sicer, da Slovenski svet še ni zakonita naša izseljenska oblast, ker ni še bil postavno izvoljen na izseljenskem Kongresu, a moramo biti toliko uvidetni in pametni, da ga bomo do takrat podpirali,

če je ali če ni po mnenju vseh na pravem mestu in kos svoji veliki nalogi.

Delo Centralnega odbora mora biti pionirsko, privlačno silo; vsa društva morajo biti federativna, člani sinovi iste Centrale z enakimi pravicami in dolžnostmi; vsako društvo naj bi imelo svoj odbor za društvo, ki bi bil istočasno podobor Centrale enakega duha z ostalimi; ideja vseh je ideja Nove Jugoslavije. Izvršiti reorganizajo naše kolonije bo težko delo, a ga je treba pričeti izvrševati. Morda se bodo dobili, ki ne bodo zadovoljni s to modernizacijo; tem je treba dati razumeti, da se v življenju vse prenavlja in modernizira in v družabnem življenju prav tako.

Naše dosedanje društveno delovanje je jako nepraktično, stane mnogo časa, moči in denarja in ne prinaša zaželenih uspehov. Če pa bi bile naše moči osredotočene, bi dosegli deskrat več uspehov in z deskrat manjšim trudom, bodisi na kulturnem ali gospodarskem polju. Vsekakor smo v tem smislu pričakovali več iniciativ in uspehov. Ni priporočljivo pisati o negativni, je pa priporočljivo priporočati, da skupnost se doseže z iskanjem istem kar sili narazen spraviti skupaj.

Slišal sem nekaj, da se bo priporočalo pesameznim društvom, naj bi prodala svoje društvene lastnine in si postavile nov skupen dom. Ta ideja je dobra in brezdvomna najboljša, vendar je potrebno zelo premišljenega in tehničnega načrta ter upoštevanja

(Nadaljuje)

MECANICA y ELECTROTECNICA
E. LOZEJ y W. COX
Avda. Riestra 1115 U. T. 61-0656

Colocación de Vidrios, Cristales y Espejos
MOISES GERBIEZ
Nazca 695 (planta baja) U. T. 63-7714

STAVBENI KOVAČ
FRANC ČOHA
Calderón 2779 U. T. 50-6655

RADIOTEHNIK
AVGUST COTIČ
Excelsior 1500 U. T. 757-301
Sáenz Peña, F. C. P.

ZALOGA VINA
FRANC KURINČIČ
Garay 3910 U. T. 61-5384

SLOVENSKA GOSTILNA
ALEKSIJ TREBŠE
Avda. San Martín 6470 U. T. 50-5106

RAZPRODAJA KRUHA
TROBEC GUŠTIN
D o v a ž a m n a d o m
Heredia 477 U. T. 51-7165

STAVBENI PLESKAR IN TAPETAR
MARIJ MEDVEŠČEK
Guevara 525 U. T. 54-0624

BAZAR "DANUBIO"
D. UGLESSICH
Avda. San Martín 2902 U. T. 59-0838

ZIDARSKO PODJETJE
JAKOB LISJAK
F. Bauza 2694 U. T. 64-1509

"ALMACEN"
PETER ČUČIČ
Excelsior 1500 - U. T. 757-301, Sáenz Peña

CASA "SOULET"
Materiales de construcción
Electricidad - Sanitarios - Maderas
Av. F. Beiró 5682. U. T. 64-3288. Bs. As.

LEOPOLDO ŠKRBEČ
Estropajos de acero, cap. e inter.
Pje. Valencia 2025 U. T. 69-1567

ZIDARSKO PODJETJE
FRANC LEVPUŠČEK
Calderón 3062 U. T. 50-8037

UMETNO STAVBENO MIZARSTVO
Kovinska Okna in Polkna
FRANC BANDELJ
Avda. de los Incas 5021 U. T. 51-5184

Quesería y Fiambrería "LA AMERICA"
de Cuero y Fernández
Avda. Fco. Beiró 5399 - U. T. 50-8563

JUGOSLOVANSKA GOSTILNA
V MUNRO
JANKO POLIAK
Ituzaingo 4267 MUNRO

TRGOVINA JESTVIN "TRST"
S. C. MIHELJ
Charcas 3120 U. T. 72-4957

PRODAJA SADJA IN ZELENJAVE
J. TRUDEN in B. TRAMPUŽ
Triunvirato 2901

RESTAVRANT "ČAVEN"
IVAN LEBAN
Lope de Vega 2931 Bs. Aires

RESTAVRACIJA
IVANČIČ RUDOLF
Añasco 2625

ELEKTRIČNE INSTALACIJE
GILDO KLINEC
Morlote 159 U. T. 59-2295

KROJAČNICA
CIRIL PODGORNIK
Tinogasta 5206

SLOVENSKI ORKESTER
CARACTERISTICA, "CARLITO"
Bulgaria 4288 U. T. 50-5106

KROJAČNICA
J. R. BOŽEGLAV
Triunvirato 2891 U. T. 54-2625

RESTAURANT "LAS ROSAS"
Kroglišče in kegljišče
Cnel. R. Lista 5042 Buenos Aires

FIDEOS FRESCOS
de NATALIO DOMINI
Bazurco 3425 U. T. 50-891

SPLOŠNO STAVBENO MIZARSTVO
ANTON FORNAZARIČ
España 558 - J. Ingenieros - F. C. U. T. 757 - Santos Lugares - 271